

กรรม และ วิบาก

เรียบเรียงโดย พันเอก ธงชัย แสงรัตน์
จัดพิมพ์โดย นายสันติ เตชอัครกุล

กรรม และ วิชา

- เรียบเรียงโดย : พันเอก ธงชัย แสงรัตน์
- ออกแบบปกหน้าและปกหลัง : นายสรนัยน์ เตชอัครกุล
- ภาพหน้าปก : พระมหาเจดีย์พุทธคยา
เมืองคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย
- ภาพปกหลัง : พระธัมเมกขสถูป
สถานที่แสดงปฐมเทศนา
ต.สารนาถ เมืองพาราณสี
- จัดพิมพ์ครั้งที่ ๔ โดย : นายสันติ เตชอัครกุล
- จำนวนจัดพิมพ์ : ๑๐,๐๐๐ เล่ม
- สถานที่ติดต่อ : โทรศัพท์ ๐๒-๗๒๑-๖๑๘๔
โทรสาร ๐๒-๓๒๑-๘๗๙๒
- พิมพ์ : สาสะพิมพ์การ
๙/๖๔๖ อ.สามพราน จ.นครปฐม
โทร. ๐๒-๔๒๙๒๔๕๒,
๐๙๒-๒๕๕๔๑๑๖
แฟกซ์ ๐๒-๔๒๙๒๔๕๒

คำนำ

ความรอบรู้เรื่องกรรมที่ถูกต้องตามคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า มีความสำคัญยิ่งนัก เพราะเป็นหัวใจของคำสอนในพระพุทธศาสนา ผู้ใดมีกัมมัสสกตาปัญญาเชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรมอย่างถูกต้อง ผู้นั้นจะมีหิริโอตตปปะละอายต่อบาป เกรงกลัวต่อบาป ไม่กล้าประพฤติชั่วในที่ลับซึ่งจะทำให้ศีล ๕ ศีล ๘ หรือศีลของพระภิกษุบริสุทธิบริบูรณ์ ทั้งนี้เพราะหิริโอตตปปะเป็นเหตุใกล้ของศีลทุกระดับ อนึ่งการเรียบเรียงเรื่องนี้ข้าพเจ้าได้รับความกรุณาจากพระภิกษุผู้ไม่ประสงค์ออกนามรูปหนึ่งกับท่านอาจารย์สุรพงศ์ เทพสุธาช่วยตรวจสอบหลักฐานที่มาของพระพุทธพจน์ตลอดจนตรวจความถูกต้องของเนื้อหาธรรมะจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อพระอาจารย์และอาจารย์ทั้งสองไว้ ณ ที่นี้ด้วย อนึ่งเรื่องกรรมเป็นพุทธพจน์ เป็นภาษาธรรมะ การนำมาสรุปเรียบเรียงเป็นภาษาไทยทุกคำนั้นทำไม่ได้เพราะคำในภาษาไทยมีไม่พอจำเป็นต้องทับศัพท์บ้างหรือใช้วิธีอธิบายขยายความตามหลังคำศัพท์นั้นบ้าง หรืออธิบายไว้ในวงเล็บทั้งนี้เพื่อไม่ให้เนื้อหาธรรมะผิดไปจากพระพุทธพจน์และเพื่อให้ผู้อ่านทั่ว ๆ ไปพอเข้าใจได้

ด้วยความปรารถนาดีต่อผู้อ่านเสมอ

พันเอก ธงชัย แสงรัตน์

๑ ม.ค. ๖๒

ที่อยู่ ๑๑๖/๑๖ หมู่ ๑ ต. ช้างเผือก

อ. เมือง จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

คำอนุโมทนา

ในสังคมปัจจุบัน ถ้าเราติดตามข่าวสารตามสื่อต่าง ๆ ก็จะได้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ชาวที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ ล้วนเป็นการกระทำที่เป็นอกุศลกรรมเกือบทั้งสิ้น (การกระทำที่ละเมิดศีล ๕ เป็นต้น) ถ้าตั้งคำถามว่า เหตุไรจึงเป็นเช่นนั้น ก็ตอบได้ว่า ในปัจจุบันนี้เป็นยุคของวัตถุนิยม เมื่อวัตถุนิยมได้รับการยอมรับและเป็นที่ต้องการของทุกคนอย่างยิ่ง ก็เลสทาก็จะเป็นตัวผลักดันให้ทุกคนกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อที่ตอบสนองความต้องการของกิเลสและตัณหา โดยเข้าใจผิดคิดว่าสิ่งที่กระทำนั้น เป็นการไขว่คว้าหาความสุขให้กับตนเอง จึงยอมกระทำทุกอย่างโดยไม่คำนึงถึงว่า อะไรคือ บุญ (กุศลกรรม) อะไรคือ บาป (อกุศลกรรม) โดยมองข้ามไปว่าบุญบาปไม่มีจริง กรรมดีกรรมชั่วไม่มีจริง ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด (มิจฉาทิฐิ) ถ้าบุคคลใดมีความเชื่อเช่นนี้ ก็จะเป็นมหันตภัยอันใหญ่หลวงต่อชีวิตของบุคคลนั้น ทั้งชาตินี้และชาติหน้า

ท่านผู้ทรงช่วย แสงรัตน์ ท่านได้มีความเมตตาเรียบเรียงหนังสือเรื่อง *กรรม* (คือการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทั้งบุญและ บาป) และ *วิบาก* (คือผลการกระทำทั้งบุญ และ บาป) ตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้อย่างชัดเจน น่าอ่าน น่าศึกษาอย่างยิ่ง ท่านมีความพากเพียร อุตสาหะ สอบทาน ตรวจสอบ ปรับปรุง หนังสือ *กรรม และ วิบาก* เล่มนี้ กับพระอาจารย์และอาจารย์ที่เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้ถูกต้องตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้มากที่สุด ในที่สุด หนังสือกรรมและวิบาก

เล่มนี้ ก็เป็นหนังสือที่มีคุณค่าอีกเล่มหนึ่งในพระศาสนาของเรา ถ้าเราชาวพุทธทั้งหลายได้ศึกษาเรื่องของ *กรรม และ วิบาก* อย่างถ่องแท้แล้ว แน่نونก็จะต้องมีความมุ่งมั่นในการกระทำแต่ความดี สดุดังกล่าวต่อการทำชั่ว เพราะเชื่อมั่นว่าสัตว์โลกทั้งหลาย ย่อมเป็นไปตามกฎของกรรม คือ *ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว*

หนังสือ *กรรม และ วิบาก* เล่มนี้ ได้เคยตีพิมพ์ครั้งแรกแล้ว ผมเห็นคุณค่าของหนังสือเล่มนี้ จึงขออาสาจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้เป็นครั้งที่ ๒ และ ท่านผู้การธงชัย แสงรัตน์ ก็ได้อนุญาตให้จัดพิมพ์เพื่อแจกจ่ายเป็นธรรมทาน

ผมขออนุโมทนาบุญกับท่านผู้การธงชัย แสงรัตน์ ที่ได้เรียบเรียงหนังสือ *กรรม และ วิบาก* และขออนุโมทนาบุญกับผู้ที่ได้รับหนังสือได้อ่านและปฏิบัติตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีการใคร่ครวญธรรมว่าอะไรเป็น *กรรม* อะไรเป็น *วิบาก* กรรมใดทำแล้วเป็นกุศล กรรมใดทำแล้วเป็นอกุศล ขอผลบุญอันไพบูรณ์นี้ จงเป็นเหตุปัจจัยให้ทุกท่านเข้าถึงประโยชน์ทั้ง ๓ ประการในพระพุทธศาสนา คือ ทิฏฐธรรมมิกประโยชน์ (ประโยชน์ในชาตินี้ คือ ครอบครัวยั่งยืนแต่ความสุขสงบ เจริญในหน้าที่และการทำงาน) สัมปรายิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาติต่อไป คือ ไม่เกิดในอบาย ๔ ได้เกิดเป็นมนุษย์ และ เทวดา) และปรมัตถประโยชน์ (ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ เข้าถึงพระนิพพาน) ด้วยกันทุกท่านเทอญ

นาย สันติ เตชอัครกุล
วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

อารัมภกถา

ข้าพเจ้าขอไหว้พระโลกนาถเจ้าผู้มีพระทัยเปี่ยมล้น
ไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณ เสด็จถึงฝั่งสาครคือ ญาຍธรรม
ได้แล้ว ทรงแสดงธรรมอันละเอียดลึกซึ้ง มีนัยอันวิจิตร

ข้าพเจ้าขอไหว้พระธรรมอันสูงสุดที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงบูชาแล้ว อันเป็นเหตุนำผู้สมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ
ออกไปจากโลก

ข้าพเจ้าขอไหว้พระอริยสงฆ์ผู้สมบูรณ์ด้วยคุณ มีศีลคุณ
เป็นต้น ผู้สถิตมั่นอยู่ในมรรคและผล เป็นเนื่อบุญอัน
ยอดเยี่ยม.... (ปรมัตถทีปนี อรรถกถา ขุททกนิกาย เถรคาถา
คันถารัมภกถา)

อนึ่งบุญใดอันเกิดแต่การไหว้พระรัตนตรัยดังกล่าวมานี้
ขอบุญนั้นจงบันดาลให้ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงเรื่องปริญาภิจ
ในพระพุทธศาสนา ได้ถูกต้องตามพระคัมภีร์ สำเร็จลุล่วงไป
ด้วยดี ด้วยเจตนาหวังให้ พระสัทธรรมของ พระพุทธองค์ดำรง
มั่นต่อไป ในอนาคตกาลเทอญ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ กล่าวทั่วไป	๑ - ๖
บทที่ ๒ การให้ผลของกรรม	๗ - ๑๘
บทที่ ๓ คติ เป็นปัจจัยแก่วิบาก	๑๙ - ๒๒
บทที่ ๔ อุปธิ เป็นปัจจัยแก่วิบาก	๒๓ - ๒๙
บทที่ ๕ กาล เป็นปัจจัยแก่วิบาก	๓๐ - ๓๓
บทที่ ๖ ปโยคะ เป็นปัจจัยแก่วิบาก	๓๔ - ๓๙
บทที่ ๗ การแก้ปัญหาชีวิตด้วยปโยคะ	๔๐ - ๔๘
บทที่ ๘ ตัวอย่างปโยควิบัติในชีวิตจริง	๔๙ - ๕๔
บทที่ ๙ การจำแนก กรรม - วิบาก	๕๕ - ๗๐
บทที่ ๑๐ กรรมบถ ๑๐	๗๑ - ๘๔
บทที่ ๑๑ ปุจฉา - วิสัชนา	๘๕ - ๙๕
บทที่ ๑๒ บทพิเศษท้ายเล่ม	๙๖ - ๙๘

คำย่อในเล่ม

พระไตรปิฎก ฉบับมหามกุฏฯ

- ม.มู. มัชฌิมนิกาย มูลปนิณาสกั์
- ม. อ. มัชฌิมนิกาย อปุริปนิณาสกั์
- อจ.ฉก.ก. อังคุดตตรนิกาย ฉักกนิบาต
- อจ.ทสก. อังคุดตตรนิกาย ทสกนิบาต
- อจ.ติกก. อังคุดตตรนิกาย ติกกนิบาต
- ช.อป. ชุททกนิกาย อปาทาน
- ช.เถรี. ชุททกนิกาย เถรีคาถา
- ช.ปฎิ. ชุททกนิกาย ปฎิสัมภิทามรรค

หลักฐานที่ใช้เรียบเรียง - หนังสือที่แนะนำให้อ่าน
พระไตรปิฎก ฉบับมหามกุฏฯ
หนังสือเรื่อง กฎแห่งกรรม โดย พระธรรมวิสุทธิกวี
หนังสือ รวมเรื่องกรรม อาจารย์ไชยวัฒน์ กปิลกาญจน์
หนังสือเรื่อง กรรม โดยอาจารย์ ประณีต ก้องสมุทร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

กรรมและวิบากในพระพุทธศาสนา

บทที่ ๑

กล่าวทั่วไป

พุทธศาสนาเป็นศาสนาฝ่าย กรรมนิยม พระพุทธเจ้าตรัสรู้ความจริงว่าความเกิดขึ้นและความเป็นไปของชีวิตสัตว์โลกไม่ว่าชีวิตใดจะพบกับความสุขหรือความทุกข์ ไม่ว่าจะชีวิตใดจะชั่วดีมีจันนั้นขึ้นอยู่กับ อวิชชา ตัณหา กรรม ของแต่ละชีวิต ซึ่งต่างกับศาสนาฝ่าย เทวนิยม ที่เชื่อว่าความเกิดขึ้นและ ความเป็นไปของชีวิต ไม่ว่าจะดีหรือร้าย ขึ้นอยู่กับพระเจ้าทั้งสิ้น หน้าที่ของศาสนิกชน คือให้เคารพ และศรัทธาเชื่อในพระเจ้าเท่านั้น ส่วนเหตุผลใน คำสอนไม่ควรนำมาคิด เพราะจะเป็นการดูหมิ่นในพระเจ้า แต่ศาสนาพุทธกลับให้ความสำคัญในความคิด โดยให้นำคำสอนมาคิดใคร่ครวญหาเหตุผลก่อนแล้วจึงเชื่อ

ดังนั้นความรู้ความเข้าใจเรื่องกรรมของพุทธศาสนิกชนจึงมีความสำคัญ พุทธศาสนิกชนใด ไม่มีความรู้เรื่องกรรม ความไม่รู้หรือ อวิชชานี้แหละจะพาให้เขาไม่เชื่อเรื่อง บุญ-บาป ไม่เชื่อว่ามีนรกสวรรค์ ไม่เชื่อว่ามีชาตินี้ชาติหน้า ตลอดไปจนไม่เชื่อมรรคผลนิพพาน ผู้นั้นก็จะกลายเป็นพวกมิจฉาทิฎฐิออกนอกพระพุทธศาสนาไปโดยไม่รู้ตัว

และถ้าเป็นนิยามิจฉาปฏิภูมิลแล้วก็ไม่มีโอกาสที่จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกเพราะต้องไปสู่อบายภูมิอย่างแน่นอน

อันความไม่รู้ ความไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดในกฎแห่งกรรมของชาวพุทธยุคนี้ สังเกตได้จากบุคคลทั่วไป มักพูดกันว่า ทำดีแต่ได้ชั่ว ทำชั่วแต่ได้ดี บางคนก็เข้าใจว่า กรรมเป็นอนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้ จึงต้องปล่อยให้เป็นไปตามเวรตามกรรม บ้างก็เชื่อว่าต้องชดใช้กรรมเก่าให้หมด จึงจะพบความสุข เป็นต้น พระพุทธองค์ทรงตำหนิความเห็นผิดนี้ว่า ถ้ามีวิชัแต่กรรมเก่าให้หมดเสียก่อน ช่องทางที่จะทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบก็ไม่ปรากฏ

ความหมายของกรรม

กรรมเป็นคำบาลีที่เรานำมาใช้แล้ว ความหมายเพี้ยนไป เช่นใครได้รับความเดือดร้อน เขามักอุทานออกมาว่า กรรมของเราแท้ ๆ แต่ถ้าถูกสลากร ถูกรางวัล เขากลับไม่อุทานเช่นนั้น แสดงว่ามีการเข้าใจคำนี้ผิดเพี้ยนไป โดยเข้าใจว่ากรรมเป็นเรื่องความเลวร้ายไปหมด แท้จริงกรรมเป็นคำกลาง ๆ แปลว่า การกระทำ เช่น การกระทำทางกาย เป็นกายกรรม ทางวาจาเป็นวจีกรรม ทางใจเป็นมโนกรรม ซึ่งมีทั้งกรรมดี คือ กุศลกรรมและกรรมชั่ว คือ อกุศลกรรม

ความหมายวิบาก

วิบาก คือ ผลของกรรม ก็เป็นคำกลาง ๆ เช่นกัน คือ มีทั้งวิบากดีซึ่งเป็นผลของกรรมดีและวิบากไม่ดี ซึ่งเป็นผลของกรรมชั่ว แต่เมื่อ

เรานำคำนี้มาใช้ในภาษาไทยแล้ว ความหมายก็เพี้ยนไปอีก ทั้งนี้ เพราะคำนี้ไปตรงกับคำว่า ลำบากในภาษาไทย จึงทำให้เข้าใจว่า วิบาก เป็นเรื่องเลวร้ายไปหมด เช่น เมื่อเกิดปัญหาใดขึ้นมา ก็มักอุทานว่า “วิบากกรรมของเราแท้ ๆ” แต่เวลาได้ลาภได้ยศ กลับไม่อุทาน เช่นนั้น แท้จริงวิบากเป็นผลของกรรมที่ตนทำไว้ ซึ่งมีทั้งกุศลกรรม และอกุศลกรรม ดังนั้น ผลของกรรมจึงมีทั้งกุศลวิบากและอกุศลวิบาก

สภาวะลักษณะของกรรม

ในคัมภีร์ อัง.ฉก.ก.นิพเพธิกสูตร (ข้อ ๓๓๔ หน้า ๗๗๑) พระพุทธองค์ตรัสว่า เจตนาเป็นตัวกรรมไว้ ดังนี้

เจตนาหิ ภิกขเว กมฺมํ วทามิ แปลว่า ตูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม บุคคลคิดแล้วจึงกระทำการกรรม ด้วยกายด้วยวาจา ด้วยใจ

พุทธพจน์ข้างต้น ตัวเจตนา คือ ความตั้งใจ หรือความจงใจ เป็น ตัวกรรม ดังนั้น เราจะรู้ว่ากรรมใดเป็นกุศลหรืออกุศล ก็ให้ดูที่เจตนา เช่นพระภิกษุสาวกในสมัยพุทธกาลสงสัยว่า วัตรปฏิบัติของท่านผิดวินัยหรือไม่ จึงไปถามพระพุทธองค์ เมื่อจะทรงวินิจฉัย พระองค์จะถามภิกษุสาวกนั้นก่อนว่า “ภิกษุเธอคิดอย่างไร หรือเธอมีเจตนาอย่างไร” เป็นต้น

เจตนาที่ทำทางกายเรียกว่า กายกรรม ทางวาจาเรียก วจีกรรม ทางใจเรียกมโนกรรม เจตนาหรือความตั้งใจนี้แหละเป็นตัวกรรม เจตนาเจตสิกประกอบอยู่ในทุก ๆ ขณะจิตที่ทำกรรม เช่น ขณะฆ่าสัตว์

เจตนาที่อยู่ในโทสจิตนั้นแหละ หรือขณะให้ท่าน เจตนาที่อยู่ในกุศลจิตนั้น เป็นต้น ดังนั้น เราจะรู้ว่ากรรมที่ทำเป็นกุศลหรืออกุศลก็ให้ดูที่ตัวเจตนา หรือให้ดูที่จิตก็ได้ สำหรับกายกรรมและวจีกรรมให้ดูที่เจตนา เพราะปรากฏชัดส่วนมโนกรรม แม้มีเจตนา แต่ก็ไม่มีปรากฏชัด ท่านจึงให้ดูที่สภาพจิตคือ ให้ดูที่ โลภะ โทสะ เป็นต้น

มูลเหตุในการทำความกรรม

มูลเหตุในการทำความกรรม ได้แก่ ตัณหาและอวิชชา ดังพุทธพจน์ อวิชชา ปัจจยา สงฺขารา แปลว่า อวิชชาเป็นปัจจัยแก่สังขาร ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ปุญญาภิสังขาร (กุศลกรรม) อปุญญาภิสังขาร (อกุศลกรรม) เป็นต้น

ถาม ตัณหา คือ โลภเจตสิกในโลกมูลจิตเป็นเหตุให้ทำกรรมนั้น พอกำหนดรู้ได้ เพราะโลกจิตก็เกิดกับตนเองบ่อยๆ แต่อวิชชาเมื่อเกิดกับตนก็กำหนดรู้ไม่ได้ จึงขอให้อธิบายด้วย

ตอบ ตามปริยัติ อวิชชา คือ ความไม่รู้หรือริยสัง ๔ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความไม่รู้ ความเป็นมาและความเป็นไปของชีวิตนั่นเอง อวิชชาหรือโมหเจตสิกที่เราแปลว่า ความหลงหรือความมืดบอดนั้น เกิดกับอกุศลจิตทุกดวง ดังนั้น เมื่ออกุศลจิต เช่นโทสะหรือโลภะ เกิดขึ้นเมื่อใด ก็ให้รู้เถิดว่า อวิชชากำลังเกิดขึ้นแล้ว นี่เป็นการรู้โดยอนุमानไปตามปริยัติ ทั้งนี้เพราะอวิชชานั้น จะรู้ได้ก็ต้องมีปัญญาซึ่งปัญญาก็มีหลายระดับตั้งแต่ขั้น การฟัง ขั้นคิดพิจารณา (โยนิโสฯ) และขั้นประจักษ์แจ้งแทงตลอด ซึ่งเป็นขั้นภาวนา ดังนั้นในชั้น

การรู้ความหมายตามอรรถและพยัญชนะซึ่งเป็นขั้นการฟังหรือการอ่านนี้ เป็นปัญญาขั้นต้น ชื่อว่า สุตมยปัญญา คงรู้ได้เพียงเท่านี้ ต่อเมื่อได้ฟังได้ศึกษาเพิ่มขึ้นอีก ปัญญาขั้นสูง ๆ ก็จะค่อย ๆ เกิดขึ้น

กรรมเป็นสมุทยสัง

สัง ๔ ได้แก่ ทุกขสัง สมุทยสัง นิโรธสัง และมรรคสัง ซึ่งกรรมและวิบากก็เป็นสังจะ เพราะกรรมเป็นธรรมฝ่ายเหตุ จึงสงเคราะห์ลงในสมุทยสัง ส่วนวิบากเป็นธรรมฝ่ายผล สงเคราะห์ลงในทุกขสัง เมื่อพระพุทธองค์ทรงตรัสรู้อริยสัง ๔ พวกเราเหล่าสาวกของพระองค์ เป็นเพียงผู้ศึกษาและปฏิบัติตาม แล้วจึงตรัสรู้อริยสัง ๔ ตามพระองค์ได้ ดังนั้น ผู้ใดศึกษาภาวนาแห่งกรรม ผู้นั้นจึงได้ชื่อว่า เป็นผู้ปฏิบัติธรรมตามพระพุทธองค์

ประโยชน์ของความรู้เรื่องกรรม

ความรู้เรื่องกรรม ทำให้เรารู้จักเลือกทำแต่กรรมดีและรู้จักหลีกเลี่ยงกรรมชั่ว นี่เป็นการเลือกภพภูมิที่จะไปในชีวิตหน้าที่กำลังจะมาถึงนั่นเอง

การเตรียมตัวแต่เนิ่น ๆ พร้อมทั้งจะรับเหตุการณ์สำคัญในชีวิต นั่นคือ วันที่เรากำลังเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนแปลงชาติ ซึ่งอาจเกิดได้ทุกเมื่อ ก็พหุกรรมคือ กรรมที่ท่าบ่อย ๆ ทำเป็นประจำนั้นย่อมทำให้เรานึกถึงกรรม ๆ นั้นได้ง่ายได้เร็ว ครั้นใกล้ตาย ถ้าจิตรำพึงถึงกุศลกรรมนั้นได้ จิตย่อมผ่องใส ความหวังที่จะไปปฏิสนธิในสุคติภูมิย่อมมีหวัง ดังนั้น การเรียนรู้เรื่องกรรมจึงมีความสำคัญต่อชีวิต

ข้อแนะนำในการเตรียมตัวเพื่อนำมาใช้ตอนหัวเลี้ยวหัวต่อ
ของชีวิตคือ ทุกครั้งที่ทำบุญทำกุศล ไม่ว่าจะเป็นกุศลชนิดใดเช่น
บารุงมารดาบิดา สงเคราะห์ญาติ บารุงสมณะชีพราหมณ์ ถือศีล
ฟังธรรม ศึกษาธรรมะ ไหว้พระเจดีย์ หรือทำกุศลเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น
ให้เศษอาหารแก่นก ปล่อยูปลอยปลา แม้แค่จุงคนชราข้ามถนน
ถ้ามีโอกาส ก็ให้ทำเสมอ เมื่อทำแล้วจดจำไว้ด้วย ก่อนนอนก็นำมา
ทบทวนทุกคืน ส่วนอกุศลกรรมที่ผ่านมา ให้ลืมเสียทั้งหมด อย่านำ
มาคิดหรือนำมาพูด พหุกรรมที่เป็นกุศลนี้แหละ ถ้าเรานำมาตริก
ตอนใกล้ตาย ก็จะทำให้จิตผ่องใส พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน
คัมภีร์ ม.ม.วัตตสูตร (ข้อ ๙๒-๙๓ หน้า ๔๓๓) ว่า เมื่อจิตผ่องใส สุกต
ย่อมมีหวัง

บทที่ ๒

การให้ผลของกรรม

กรรม คือ การกระทำ เป็นธรรมฝ่ายเหตุ เมื่อมีเหตุย่อมตามมาด้วยธรรมฝ่ายผล เช่น ใครก็ตาม ทำกุศลกรรมอะไรไว้ เขาย่อมได้รับกุศลวิบากนั้น ถ้าเขาทำอกุศลกรรมอะไรไว้ เขาย่อมได้รับอกุศลวิบากนั้น อนึ่งทั้งกรรมดีและกรรมชั่วนี้จะส่งผลเร็วหรือช้า หรือจะเป็นผลหนักเบาเพียงใด ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งจักกล่าวในบทต่อไป

กฎแห่งกรรม เป็นกฎที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ ไม่มีใครมาบัญญัติไว้ จึงมีผลกับชนทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ไม่เว้นแม้สัตว์บุคคลใด ๆ ไม่ว่าใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ตาม กรรมก็จะดำเนินไปตามกฎเกณฑ์นี้เสมอ

กรรมนำมาซึ่งภพ

กรรมบถ ๑๐ ทั้งกุศลกรรมบถและอกุศลกรรมบถเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้สัตว์ไปเกิดในภพภูมิต่าง ๆ โดยให้ผลใน ๒ กาล ดังนี้

กุศลกรรมบถ ๑๐ สมบูรณ์ด้วยศรัทธา วิริยะ เป็นกรรมที่มีพล้งย่อมให้ผลในปฏิสนธิกาล พาสัตว์ไปเกิดในสุคติภูมิเช่น เป็นเทวดาในสวรรค์ ๖ ชั้น ถ้าเกิดในมนุษยภูมิ ก็เป็นมนุษย์ในชั้นวรรณะต่าง ๆ เช่น เป็นกษัตริย์ เป็นพ่อค้า เป็นประชาชนทั่วไปและกุศลกรรมนี้ยังให้ผลในปวัตติกาลด้วย โดยให้ผลเป็น กุศลวิบากทาง ตาหู จมูก ลิ้น กาย ทำให้เห็นรูปดี ๆ เสียงดี ๆ เป็นต้น

อกุศลกรรมบถ ๑๐ คือกรรมที่ครอบงำกรรมบถให้ผลใน
ปฏิสนธิกาลและปวัตติกาล กรรมนี้แลพาสัตว์ไปเกิดในอบายภูมิ
เป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นสัตว์นรก ฯลฯ ส่วนอกุศลกรรมที่ไม่ครอบงำ
ก็ให้ผลในปวัตติกาลเป็นอกุศลวิบากทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ทำให้ได้
เห็นรูปไม่ดี ได้ยินเสียงไม่ดี เป็นต้น

ในระหว่างมีชีวิตในภพนั้น ๆ ถ้ากรรมใดในอดีตยังไม่มีโอกาส
ให้ผลกรรมนั้นก็มิอำนาจพร้อมที่จะให้ผลเป็นวิบากและกัมมชรูป
เมื่อเหตุปัจจัยพร้อม ดังมีคำกล่าวไว้ว่า เราลืมกรรมนั้นแล้วแต่
กรรมหาลืมเราไม่

ตัวอย่างการให้ผลของกรรม

กฎทั่วไปของกรรมและการให้ผลของกรรม คือ เหตุดีย่อม
ให้ผลดีเหตุไม่ดี ย่อมให้ผลไม่ดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้มีสุขภาพดี มีอายุยืน ก็เพราะเหตุที่ผู้นั้น มีเมตตาสัตว์
ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่ฆ่าสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น ผู้มีอายุยืน จึงไม่ใช่มา
จากเหตุเพราะเทพเจ้าองค์ใดมากรุณาให้คุณหรือมาให้รางวัล ส่วน
ผู้มีสุขภาพไม่ดีมีอายุสั้น ก็เพราะเหตุที่ผู้นั้นเคยเบียดเบียนสัตว์
เคยฆ่าสัตว์ ทารุณสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น

ผู้มีอายุสั้นจึงไม่ใช่มาจากเหตุเพราะเทพเจ้าองค์ใดมาลงโทษ
หรือมาลงใจ

ผู้ที่มีผิวพรรณงาม เพราะเป็นคนไม่มักโกรธ แม้โกรธก็ไม่นาน
ไม่ผูกโกรธ ไม่ผูกพยาบาทอาฆาตจองเวรใคร ๆ มีจิตเมตตาเสมอ

ส่วนผู้มีผิวพรรณทราม เพราะเป็นคนมักโกรธ เมื่อโกรธก็โกรธนาน เป็นผู้มากไปด้วยความคับแค้นใจ มักมีจิตพยาบาทอาฆาตจองเวร เป็นต้น

ทรัพย์สินของผู้ใด ต้องพินาศย่อยยับไปกับอัคคีภัย อุทกภัย โจรภัย ถูกยึดทรัพย์ ฯลฯ ก็ไม่ไปโทษว่า มีใครมาแก้งไม่ใช่เหตุมาจากอิทธิพลของดวงดาว ไม่ใช่เจ้าแม่กาฬีมาลงโทษหรือมาลงใจ แต่เพราะผู้นั้นเคยทำอกุศลเหตุไว้ เช่น เคยทุจริตคดโกง เคยลักทรัพย์ เคยคอร์ปชั่น เป็นต้น

ผู้ใดได้ลาภได้ยศได้ทรัพย์เงินทอง ก็ไม่ใช่เพราะมีต้นมะยมอยู่หน้าบ้าน ไม่ใช่ป้าย บ้านนี้อยู่แล้วรวย ทั้งไม่ใช่อิทธิพลของดวงดาว ไม่ใช่พระเจ้าองค์ใดมาประทานให้ ไม่ใช่พระพิฆเนศวรองค์ใดมาให้ลาภ แต่เพราะผู้นั้นเคยทำบุญทำกุศลไว้ เช่น เคยให้ทานรักษาศีล เคยสงเคราะห์ญาติ เคยช่วยเหลือผู้ยากจนไว้ เป็นต้น

ผู้ที่เกิดในตระกูลสูง มียศศักดิ์สูงก็เพราะผู้นั้นเคยประพฤติอ่อนน้อม ไม่มีจิตคิดริษยา มีมุทิตาจิตเสมอ ไม่เย่อหยิ่งถือตัว เคารพกราบไหว้ผู้ควรกราบไหว้ บุชชคนที่ควรบูชา ส่วนผู้ที่เกิดในตระกูลต่ำ มียศศักดิ์ต่ำ เพราะเป็นผู้มีจิตริษยา เป็นคนแข็งกระด้าง ไม่เคารพกราบไหว้ผู้ที่ควรเคารพกราบไหว้ เป็นต้น

ผู้มีปัญญา เพราะเป็นผู้เข้าไปหาสมณะพรหมณ์ แล้วได้ถามอะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล อะไรเป็นคุณ อะไรเป็นโทษ ชอบฟังธรรมหรือเป็นผู้สนใจศึกษาพระปริยัติธรรม ส่วนผู้ไม่มีปัญญา เพราะเป็นผู้ไม่เข้าหาสัตบุรุษเพื่อได้ถาม อะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล

อะไรเป็นคุณ อะไรเป็นโทษ ไม่ชอบพึงธรรมไม่สนใจศึกษาพระ-
ปริยัติธรรม เป็นต้น

เหตุกับผลต้องสอดคล้องตรงกันเสมอ คือกุศลกรรมย่อมให้ผล
เป็นกุศลวิบาก อกุศลกรรมย่อมให้ผลเป็นอกุศลวิบากไม่ต่างจาก
ปลูกมะม่วงเปรี้ยว ย่อมได้ผลเป็นมะม่วงเปรี้ยว ปลูกมะม่วงมันย่อม
ได้ผลเป็นมะม่วงมัน นี่เป็นกฎธรรมชาติ ไม่มีอำนาจใด ๆ มาบดบัง
มาเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างอื่นได้

การให้ผลของกรรมต้องใช้เวลา

เนื่องจากกรรมอันเป็นเหตุ กับวิบากอันเป็นผล เกิดใกล้
กันก็มี เกิดห่างกันก็มี กรรมและวิบาก ที่เกิดในชาติเดียวกัน มีไม่มาก
เห็นได้ไม่ชัดเจน ส่วนใหญ่เกิดห่างกันข้ามภพข้ามชาติ ทั้งนี้เพราะ
กรรมจะผลิดอกออกผลเป็นวิบากได้ ก็ไม่ใช่มีแต่กรรมเป็นปัจจัยเดียว
ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เหมือนปลูกทุเรียนด้วยเมล็ดกว่าเมล็ดจะงอก
ออกมาเป็นต้นกล้า ก็ไม่ใช่อาศัยเมล็ดพันธุ์อย่างเดียว ยังต้องอาศัย
ดิน น้ำ ปุ๋ย ตลอดจนการดูแลรักษา และต้นกล้ากว่าจะโตกว่าจะ
ผลิดอกออกผล จนกว่าจะเป็นทุเรียนอยู่บนโต๊ะ ก็ต้องใช้เวลายาวนาน
ฉนั้นใด กรรมที่ทำในแต่ละครั้ง ถ้าไม่ใช่ ครุกรรมไม่ใช่มรรคจิตแล้ว
กว่ากรรมจะสุกงอมจนให้ผลเป็นวิบากได้ ก็ต้องใช้เวลาฉนั้น

ความวิจิตรของกรรมและวิบาก

เพราะกรรมกับวิบากเป็นสังขารธรรม เกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ
ปรุงแต่ง จึงมีความวิจิตรพิสดารอย่างยิ่ง เช่น การทำกรรมของแต่ละ
คนในแต่ละครั้ง จะเป็นกรรมประเภทใดนั้น ขึ้นอยู่ที่ปัจจัยต่าง ๆ

เช่นมีเจตนาต่าง ๆ กัน ดังตัวอย่างการบริจาคทรัพย์สิ่งของ บางคนมีเจตนาให้เพื่อการสงเคราะห์ บางคนให้เพื่อบูชาคุณ บางคนให้เพราะหวังชื่อเสียง บางคนให้เพื่อขัดเกลากิเลสเป็นต้น กุศลวิบากที่ได้รับจึงมากน้อยต่างกันไป แม้คุณธรรมของบุคคลที่เราให้ก็มีผลต่อวิบาก เช่น ให้กับภิกษุทุศีล หรือให้กับภิกษุผู้มีศีลหรือให้กับคนนอกศาสนา อานิสงส์ผลบุญย่อมต่าง ๆ กันไป

ตัวอย่างผลของอกุศลกรรมที่แตกต่างกันไป เช่น ฆ่ามด ฆ่าปลวก ฆ่าวัว ฆ่าควาย ฆ่าคนมีศีล หรือฆ่าโจรผู้ร้าย วิบากย่อมต่างกัน นอกจากขึ้นอยู่กับเจตนาและความเพียร ยังขึ้นอยู่กับสัตว์ที่ถูกฆ่าว่ามีคุณมากน้อยแค่ไหน เป็นสัตว์เล็กหรือสัตว์ใหญ่ เช่น ฆ่ามด ฆ่าช้างฆ่างูพิษ ฯลฯ บาปกรรมย่อมต่างกันไป เป็นต้น ดังนั้น บาปกรรมที่ทำแต่ละครั้ง ของแต่ละคน จึงหนักเบาต่างกันไป นี่เป็นความวิจิตรของกรรม

เชื่อกรรมด้วยศรัทธา

ชาวพุทธผู้มีตถาคตโพธิศรัทธา ก็เพราะเขามีศรัทธาเชื่อในความตรัสรู้ดีของพระพุทธเจ้า เขาจึงเชื่อกฎแห่งกรรมที่พระองค์ตรัสรู้ แม้จะเชื่อด้วยศรัทธาโดยไม่มีปัญญาประกอบ ผู้นั้นก็ยังเชื่อว่าเป็นชาวพุทธ แต่ผู้ใดไม่เชื่อกฎแห่งกรรม ผู้นั้นไม่เชื่อในคำสอนของพระองค์ ผู้นั้นไม่เชื่อว่าเป็นชาวพุทธเลย

เชื่อกรรมด้วยปัญญา

ผู้ที่มีตถาคตโพธิศรัทธา เพราะเชื่อในความตรัสรู้ดีของพระพุทธเจ้า และผู้ที่เชื่อกฎแห่งกรรมที่พระองค์ทรงแสดงอย่างมีเหตุผล ผู้นั้นเชื่อว่าเป็นผู้มี กัมมัสสกตาปัญญาด้วย ผู้นั้นเป็นชาวพุทธที่แท้จริง

ชาวพุทธที่มีทั้ง ตถาคตโพธิศรัทธาและกัมมัฏสกตาศาปัญญา
ดังกล่าว ถ้าผู้นั้นพบกับโลกธรรมฝ่ายชั่ว เช่น พบกับความทุกข์
ความเสื่อมลาภเสื่อมยศ ฎกนินทา ฯลฯ ก็ไม่หวั่นไหวจนเกินไป ไม่ไป
โทษผู้อื่นถ้าเขาไปพบผู้อื่นกำลังได้ลาภ ได้ยศ ก็ไม่มีจิตคิดริษยาแต่
กลับพลอยชื่นชมยินดีด้วยมุทิตาจิต ถ้าพบผู้ใดกำลังเสื่อมลาภ
เสื่อมยศ ก็ไม่ไปซ้ำเติม ไม่ไปเพิ่มโทษ แต่กลับคิดกรุณาหาทาง
ช่วยเหลือ ทั้งนี้เพราะรู้ว่า กรรมดีหรือกรรมชั่วของใคร ก็เป็นของ
คนนั้น กฎแห่งกรรมย่อมจัดการกับผู้นั้นอย่างยุติธรรมเสมอ อนึ่ง
ผู้ใดมีกัมมัฏสกตาศรัทธาและกัมมัฏสกตาศาปัญญาผู้นั้นชื่อว่าเป็น
กรรมวาทีบุคคล พระพุทธองค์จะทรงแสดงอริยสัจ ๔ กับผู้นั้นก่อน
เพราะโลกียกุศลธรรมทั้ง ๒ เป็นอุปธารณะรองรับโลกุตตรกุศล

ผู้รอบรู้เรื่องกรรมอย่างสมบูรณ์

เนื่องจากกรรมเป็นสังขารธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยต่าง ๆ
ปรุ้งแต่ และวิบากก็เป็นสังขารธรรมเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยต่าง ๆ
ปรุ้งแต่เช่นกัน ดังนั้น การที่จะเรียนรู้กฎแห่งกรรม จึงจำเป็นต้อง
เรียนรู้ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยหลักได้แก่ อวิชชา ตัณหา และปัจจัย
อื่น ๆ ด้วย เรื่องกรรมจึงเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องศึกษา ไม่ใช่รู้แค่ทำดีได้
ดีทำชั่วได้ชั่วเท่านั้น

การที่จะรู้กรรมและวิบากได้สมบูรณ์ถูกต้องแท้จริงแล้ว
นั้นเป็นวิสัยของบุคคลระดับพระสัมมาสัมพุทธะเท่านั้น ส่วนบุคคลอื่น
แม้จะเป็นระดับพระปัจเจกพุทธะหรือพระอัครสาวกก็ไม่สามารถรู้
อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม ทั้งนี้ เพราะบุคคลระดับพระสัมมาสัมพุทธะ

เป็นผู้มีสัตย์พญุตญาณ บุพเพนิวาสานุสติญาณและจุตูปปาตญาณ ซึ่งเป็นญาณระลึกถึงการกระทำกรรมและการรับผลกรรมในอดีตได้อย่างไม่จำกัดชาติ ทั้งของพระองค์เองและของผู้อื่นด้วย

อนึ่ง เราได้อ่านหนังสือเรื่องกรรม ได้ฟังเรื่องกรรมบ่อย ๆ ว่า คนนั้นรับผลกรรมอย่างนั้น เพราะทำกรรมอย่างนี้ เช่น เรื่องที่เล่ากันมาว่า คนฆ่าหมูเป็นอาชีพ ครั้นใกล้ตาย ต้องร้องครวญครางเหมือนหมู เป็นต้น ซึ่งในพระคัมภีร์ ก็มีตัวอย่างเช่นนี้ ในกรณีนี้กรรมกับผลของกรรมจะถูกต้องตรงกันหรือไม่นั้น ไม่มีใครระบุได้แน่ชัด นอกจากพระพุทธเจ้าเท่านั้น แต่ตัวอย่างที่เล่ากันมา ก็ยังอยู่ในกฎเกณฑ์ของกรรม ที่ว่าอกุศลกรรมย่อมให้ผลเป็นอกุศลวิบากเสมอ เช่น หนังสือเรื่องกรรมของนาย ท.เลียงพิบูลย์ เป็นหนังสือที่มีประโยชน์มาก เพราะทำให้เกิดหิริโอตตปปะเกรงกลัวต่อบาป เกิดกัมมศรัทธาเชื่อกฎแห่งกรรมยิ่งขึ้น

กัมมัสสกตาปัญญา เป็นปัจจัยแก่การบรรลุธรรม

กรรม-วิบาก เป็นธรรมที่ละเอียดลึกซึ้งเพียงใด ดูได้จากคำพูดที่ว่า “ผู้ใดทำกรรมใด ๆ ผู้นั้นย่อมรับผลกรรมนั้น ๆ” การพูดเช่นนี้ฟังดูเหมือนถูก แต่ก็ยังไม่ถูกทีเดียว ส่วนคำพูดที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งอรรถและพยัญชนะ คือ พระดำรัสของพระพุทธองค์ที่ตรัสเรื่องนี้กับภิกษุทั้งหลายใน คัมภีร์ อัง.ตัก.โลณกสูตร (ข้อ ๕๔๐ หน้า ๔๙๒) ดังนี้

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดกล่าวว่า คนทำกรรมอย่างไร ๆ ย่อมเสวยกรรมนั้น ๆ เมื่อเป็นอย่างนั้น การอยู่ประพฤติพรหมจรรย์ ก็มีไม่ได้ ช่องทางที่จะทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบก็ไม่ปรากฏ ส่วน

ใครกล่าวว่า คนทำกรรมอันจะพึงให้ผลอย่างใด ๆ ดังนี้ ย่อมเสวย
ผลกรรมอย่างนั้น ๆ เมื่อ เป็นอย่างนี้ การอยู่ประพฤติพรหมจรรย์
ย่อมมีได้ ช่องทางที่จะทำที่สุดแห่งทุกข์ โดยชอบ ย่อมปรากฏ

เรามักได้ยินคำว่า แก้กกรรม ที่จริงต้องพูดว่า แก้อกุศลวิบาก
หรือแก้ผลของอกุศลกรรมจึงจะถูก เพราะอกุศลกรรมที่ทำไปแล้ว
ก็สำเร็จไปแล้ว ผ่านพ้นไปแล้ว ย่อมแก้ไขอะไรไม่ได้ แต่อกุศลวิบาก
หรือผลของอกุศลกรรมที่กำลังได้รับอยู่ก็ดี หรือคาดว่าจะได้รับก็ดี ยัง
พอแก้ไขได้ วิธีแก้นั้น พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ในมหากรรม-
วิมังคสูตรได้นำมาแสดงไว้ในบทต่อไป

กรรมและวิบากเป็นของเฉพาะตัว

หลักทั่วไป กรรมดีก็ตาม กรรมชั่วก็ตาม ผู้ใดทำไว้ ผู้นั้นแหละ
เป็นเจ้าของ เป็นทายาทของกรรมนั้น จะให้ใครมาเป็นทายาทแทนก็
ไม่ได้วิบากก็เช่นกัน จะโอนไปให้ใครรับก็ไม่ได้ ผู้ไม่เข้าใจเรื่องกรรม
มักคิดว่าทำแทนกันได้ รับผลแทนกันได้ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏ
เป็นข่าวในยุคนี้ชวนให้เข้าใจเช่นนั้น เช่น กรณีที่ลูกก่อกรรมทำเข็ญ
พ่อแม่ต้องเดือดร้อน ต้องมีส่วนได้รับผลกรรมนั้นด้วย หรือพ่อแม่
ทำกรรมใด ลูก ๆ ก็มีมีส่วนได้รับผลกรรมนั้น เป็นต้น ความจริงในอดีต
อาจร่วมกันทำกรรมจึงต้องมารับวิบากพร้อมกัน จะเห็นได้ว่า คนใน
ครอบครัวเดียวกัน คนในกลุ่มเดียวกัน ในสังคมเดียวกัน มักเคยทำ
กิจกรรมร่วมกันมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อุกศลกรรม มีการร่วมกันเชียร์มวยเชียร์ฟุตบอล หรือร่วมกัน ปล้นทรัพย์ ร่วมกันคอร์ปชั่น พากันไปล่าสัตว์ ชาวประมงช่วยกันจับ ปลา เป็นต้น

กุศลกรรม เช่น มีการร่วมกันทำบุญ ทอดผ้าป่าทอดกฐิน ร่วมกันบูรณะพระเจดีย์ ศึกษาธรรมะร่วมกัน สนทนาธรรมร่วมกัน ช่วยกันจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ ร่วมกันเผยแพร่ธรรมะ เป็นต้น

บุคคลดังกล่าว จึงมีอุปนิสัยคล้าย ๆ กัน เมื่อร่วมทำกรรมเดียวกัน จึงมาเกิดในครอบครัวเดียวกัน ในเครือญาติเดียวกัน ในสังคมเดียวกัน ครั้นมาในชาติปัจจุบัน ก็ยังร่วมกันทำกรรมใหม่อีก ดังนั้น เมื่อรับผล ของกรรมในปัจจุบัน จึงได้รับวิบากเหมือนกัน จะแตกต่างกันที่หนัก เบาไม่เท่ากัน เพราะเจตนาที่ดี ความเพียรที่ดี ของแต่ละคนต่างกัน ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

การฆ่าวัวตัวหนึ่ง บางคนช่วยกันจับ บางคนลงมือเชือดบางคน ชำแหละ บางคนเห็นแล้วชอบใจ ดังนั้น เมื่อกรรมให้ผล ทุกคน จึงได้รับผลเหมือนกัน แต่หนักเบาไม่เท่ากัน ดังในคัมภีร์ ชู, อป, (ข้อ ๓๙๒ หน้า ๘๗๕) พระพุทธองค์ทรงเล่าว่า

สมัยพระองค์เสวยพระชาติเป็นเด็กลูกชาวประมงอยู่บ้าน เกวัญภูคาม เห็นคนทั้งหลายฆ่าปลาแล้ว เกิดโสมนัส ด้วยวิบาก แห่งกรรมนั้น ความทุกข์ที่ศีรษะ (ปวดศีรษะ) ได้มีแล้วแก่เรา ในเมื่อเจ้าศากยะทั้งหลายถูกพระเจ้าวิทูทกะ โอรสของพระเจ้า- ปเสนทิโกศลฆ่าตาย เป็นต้น

นี่เป็นไปตามกฎแห่งกรรม ที่ดำเนินไปอย่างเที่ยงธรรม คือผลใด ๆ ทั้งดีและชั่วที่ผู้ใดได้รับ ล้วนมาจากเหตุที่ผู้นั้นเคยทำไว้ ดังตัวอย่างบุคคลระดับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กฎแห่งกรรมนี้ก็ไม่ยกเว้นให้ตราบใดที่พระองค์ยังทรงมีชั้น ๕ แม้จะสิ้นกิเลสแล้วก็ตาม ดังนั้น เราจึงไม่ต้องสงสัยว่า ทำไมคนนั้นทำกรรมแค่นี้ แต่ได้รับโทษแค่นั้นและไม่ต้องไปซ้ำเติม หรือไปเพิ่มโทษให้ใคร กฎแห่งกรรมคงดำเนินไปอย่างยุติธรรมเสมอ อนึ่ง ถ้าเราไปเพิ่มโทษให้ใครก็ตาม นั่นเป็นการไปขอแบ่งบาปกรรมมาให้ตัวเอง

ความสลับซับซ้อนของกรรมและวิบาก

พระพุทธองค์ทรงแสดงความสลับซับซ้อนของ กรรม-วิบากไว้ในคัมภีร์ ม.อุ.มหากัมมวิภังคสูตร (ข้อ ๖๐๓ หน้า ๒๗๑) ดังนี้ ดูก่อนอานนทํ บุคคล ๔ จำพวก มีปรากฏอยู่ในโลก ดังนี้ (โดยสรุป)

๑. บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้มักทำแต่อกุศลกรรม เช่น ทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป เป็นต้น เขาตายไป ย่อมเข้าถึงอบายทุกคติ วินิบาต นรกก็มี

๒. บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้มักทำแต่อกุศลกรรม เช่น ทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป เป็นต้น เขาตายไป ย่อมเข้าถึงสุคติ-โลกสวรรค์ก็มี

๓. บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้มักทำแต่กุศลกรรม เช่น เว้นขาดจากปาณาติบาต เป็นต้น เขาตายไปย่อมเข้าถึงสุคติ-โลกสวรรค์ก็มี

๔. บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้มักทำแต่กุศลกรรม เช่น เว้นขาดจากปาณาติบาต เป็นต้น เขาตายไปย่อมเข้าถึงอบายทุกคติ วินิบาต นรกก็มี

จากพระพุทฺธพจน์ข้างต้น เมื่ออ่านผิวเผิน ดูเหมือนขัดกับกฎแห่งกรรมที่ว่า กรรมดีย่อมให้ผลดี กรรมชั่วย่อมให้ผลชั่ว แต่เนื่องจากกรรมที่ทำไว้ในอดีตชาติ มีทั้งกรรมดีและกรรมชั่วนั้นมีมากมายใหญ่โตเท่าภูเขา การที่จะให้ผลในชาติปัจจุบันพร้อมกันจึงเป็นไปได้ และการให้ผลของกรรมก็ยังไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้ผลของกรรม พระพุทฺธองค์ทรงแสดงไว้ในพระอภิธรรมปิฎกวิภังค์ (ข้อ ๘๔๐ หน้า ๖๐๖) ว่ามี ๔ ประการ ดังนี้

๑. คติ ได้แก่ ภพภูมิที่สัตว์ไปเกิด ซึ่งมีทั้งสุคติภูมิและทุคติภูมิ

๒. อุปธิ ได้แก่ สรีระของสัตว์ที่สมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ งามหรือไม่งาม

๓. กาละ ได้แก่ ช่วงเวลาที่เหตุการณ์ในโลกเจริญหรือเสื่อมในเรื่องต่าง ๆ

๔. ปโยคะ คือ ความฉลาด ความเพียรทางกาย ทางวาจาที่ประกอบในภพนี้

ปัจจัย ๔ คือ คติ อุปธิ กาละ ปโยคะ มีอิทธิพลต่อการให้ผลของกรรม ดังนั้น เรื่อง กรรม-วิบาก จึงมีความละเอียดลึกซึ้งและมีความวิจิตรพิสดารเพียงใดนั้น เห็นได้ในพระพุทฺธพจน์ ที่พระพุทฺธองค์ตรัสไว้ในพระอภิธรรมปิฎก คัมภีร์พระวิภังค์ ญาณวิภังค์ (ข้อ ๘๔๐) ดังนี้

บาปอกุศลกรรมบางอย่างไม่ให้เกิด เพราะคติสมบัตินำห้ามไว้บ้าง เพราะอุปนิสัยนำห้ามไว้บ้าง เพราะกาลสมบัตินำห้ามไว้บ้าง เพราะปัจจัยสมบัตินำห้ามไว้บ้าง

บุญกุศลกรรมบางอย่างไม่ให้เกิด เพราะคติวัตินำห้ามไว้บ้าง เพราะอุปนิสัยวัตินำห้ามไว้บ้าง เพราะกาลวัตินำห้ามไว้บ้าง เพราะปัจจัยวัตินำห้ามไว้บ้าง

บาปอกุศลกรรมบางอย่างให้ผล เพราะอาศัยคติวัตินำช่วยให้เกิดบ้าง เพราะอุปนิสัยวัตินำช่วยให้เกิดบ้าง เพราะกาลวัตินำช่วยให้เกิดบ้าง เพราะปัจจัยวัตินำช่วยให้เกิดบ้าง

บุญกุศลกรรมบางอย่างให้ผล เพราะอาศัยคติสมบัตินำช่วยผลจึงเกิดบ้าง เพราะอาศัยอุปนิสัยสมบัตินำช่วยผลจึงเกิดบ้าง เพราะอาศัยกาลสมบัตินำช่วย ผลจึงเกิดบ้าง เพราะอาศัยปัจจัยสมบัตินำช่วยผลจึงเกิดบ้าง

กรรมที่ทำไว้ในอดีตจะให้ผลเป็นวิบากและกรรมชรูปที่ดีหรือไม่ดีประการใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย ๔ คือ คติ อุปนิสัย กาล ปัจจัยของแต่ละบุคคล ดังนั้น สัตว์โลกแต่ละชีวิตจึงได้รับวิบากและกรรมชรูปที่วิจิตรพิสดารแตกต่างกันไป ซึ่งในบทต่อไปนี้เป็น การนำตัวอย่างชีวิตของคนสมัยพุทธกาลบ้างและคนในสมัยนี้บ้าง มาแสดงให้เห็นว่า การรับผลของกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย ๔ ดังกล่าว รายละเอียดเรื่องนี้ได้นำมาอธิบายไว้แล้วในบทต่อไป

บทที่ ๓

คติ เป็นปัจจัยแก้วิบาก

คำว่า คติ มีอรรถาว่า ที่สัตว์พึงถึง หมายถึงภพภูมิที่สัตว์ไปเกิด พระอภิธรรมปิฎก ญาณวิงค์ (ข้อ ๘๔๐) และอรรถกถา (หน้า ๗๐๘ - ๗๑๘) พระพุทธพจน์กล่าวถึง คติเป็นปัจจัยแก้สัตว์ผู้ปฏิสนธิใน ๕ ภูมิ ดังนี้

- สุกตติภูมิ ๒ ได้แก่ มนุษย์ภูมิและเทวภูมิ
- ทุคติภูมิ ๓ ได้แก่ นiryภูมิ (นรก) เปตติภูมิ เตริจฉานภูมิ

การที่สัตว์ใดจะไปเกิดในสุคติภูมิหรือทุคติภูมิขึ้นอยู่กับกรรมใด กรรมหนึ่งที่ทำไว้ในอดีตชาติ ผู้ที่ไปเกิดในสุคติภูมิ ผู้นั้นชื่อว่า เป็นผู้มคตสมบัติ ส่วนผู้ที่ไปเกิดในทุคติภูมิ ผู้นั้นชื่อว่า เป็นผู้มคตวิบัติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คติสมบัติ

คำว่า คติ คือ ภพภูมิที่สัตว์ไปเกิด คำว่า สมบัติ แปลว่า ความถึงพร้อม ความสมบูรณ์ ความพร้อม ดังนั้น คติสมบัติ จึงหมายถึงภพภูมิที่สมบูรณ์ พร้อมไปด้วยเบญจกามคุณ คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสที่ดี ที่ประณีต

สุคติภูมิชั้นล่างสุด คือ มนุษย์ภูมิ ชั้นสูง ได้แก่สวรรค์ชั้น กามาวจร ๖ และชั้นพรหมโลก ๒๐ สัตว์ในสุคติภูมิชั้นสูง ๆ ขึ้นไป สมบัติ คือ เบญจกามคุณก็ยิ่งประณีต ส่วนจะมากหรือน้อยย่อม

เป็นไปตามกุศลกรรมของแต่ละชีวิต ผู้ที่เกิดในสุคติภูมิทุกรูปทุกนาม
ชื่อว่า เป็นผู้ที่มี คติสมบัติ

ในเทวภูมิ สัตว์ที่เกิดในสวรรค์ นับว่าเป็นผู้มีคติสมบัติที่แท้จริง
เพราะพร้อมไปด้วยเบญจกามคุณ คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส
ที่ประณีต ที่เป็นทิพย์ ส่วนในมนุษย์ภูมิ มีเบญจกามคุณพอประมาณ
คือ มีดีบ้างไม่ดีบ้าง มากบ้างน้อยบ้าง ไม่พร้อมสมบูรณ์เท่าใน
เทวภูมิ

ในมนุษย์ภูมิ ผู้ที่ทำกุศลกรรมไว้มาก ก็จะเป็นผู้มีสมบัติใน
ความเป็นมนุษย์สูง เช่น ชนชั้นเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ชนชั้นเศรษฐี
เป็นต้น ถ้าเป็นสมบัติในความเป็นมนุษย์อย่างกลาง ๆ เช่น พวกพ่อค้า
วานิช ข้าราชการทั่วไป ถ้าสมบัติในความเป็นมนุษย์ต่ำลงมาได้แก่
คนยากจน คนใช้แรงงานและสมบัติในความเป็นมนุษย์ต่ำสุด ได้แก่
ชาวป่าชาวดอยคนชั้นวรรณะอิศุทร เป็นต้น

แม้คนที่มีสมบัติต่ำสุด เช่น พวกอิศุทรในประเทศอินเดีย
ซึ่งเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ด้วยเศษอาหาร มีเสื้อผ้าสกปรกที่เขาทิ้งแล้ว
ที่อยู่อาศัยแคระหมอง แต่คนเหล่านั้นก็ยังกินอาหารแบบมนุษย์ซึ่งดี
กว่าอาหารสัตว์เดรัจฉาน ยังมีเสื้อผ้าที่ใช้ป้องกันความร้อนความหนาว
ซึ่งสัตว์ไม่มี กระต้อบข้างกองขยะ ที่มุงด้วยเศษผ้าใบก็ยังดีกว่าคอกวัว
คอกควาย เป็นต้น คนยากจนเหล่านี้แม้จะมีสมบัติความเป็นมนุษย์
ต่ำเพียงใด แต่ก็ปฏิเสธด้วยกุศลวิบากจิต จึงมาเกิดในมนุษย์ภูมิ
ยังมีความเป็นอยู่สูงกว่าสัตว์ในอบายภูมิ จึงจัดว่าเป็นผู้มีคติสมบัติ

ก็คติสมบัตินี้แหละเป็นตัวไปเปิดประตูให้กุศลกรรมในอดีตบาง
อย่าง ส่งผลดีมาให้ ส่วนผลจะดีมากหรือดีน้อย ย่อมเป็นไปตามกรรม

ของแต่ละชีวิต ส่วนอกุศลกรรมบางอย่างที่เคยทำไว้ในอดีตชาติ ก็ต้องหยุดการให้ผลไว้ก่อน เพราะถูกคติสมบัติห้ามไว้

คติวิบัติ

คำว่า วิบัติ มาจากภาษาบาลีว่า วิปตติ แปลเป็นภาษาไทยว่า ฉิบหาย หรือแปลทับศัพท์ว่า วิบัติ คติวิบัติ จึงหมายถึงภพภูมิที่สัตว์ไปเกิดนั้น มีแต่เวทдукามที่ไม่ดี กล่าวคือ มีแต่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ที่เลวร้าย สัตว์ที่มี คติวิบัติ คือ สัตว์ที่เกิดในอบาย ๔ ได้แก่ สัตว์ เจริจฉาน เปรต อสุรกาย สัตว์นรก อันความวิบัติในอบายก็มีหลายชั้น ตั้งแต่วิบัติมากที่สุด ไปจนถึงวิบัติน้อยที่สุด โดยเรียงตามลำดับ ลดหลั่นกันไป ดังนี้ สัตว์ที่มีความวิบัติมากที่สุด ได้แก่ สัตว์ในอเวจี มหานรก วิบัติน้อยลงมาได้แก่ เปรตบางจำพวกหรือเป็นสัตว์ เจริจฉาน บางจำพวก

แม้ในดิรัจฉานภูมิ ระดับความวิบัติของสัตว์ เจริจฉานก็มีมาก น้อยต่าง ๆ กันไปอีก เช่น สัตว์ที่มีความวิบัติน้อยได้แก่ ลิง ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น ถ้ามีความวิบัติมาก ได้แก่ สัตว์ชั้นต่ำ เช่น ไส้เดือน ไรฝุ่น ตลอดจนจุลชีพต่าง ๆ เป็นต้น

คติวิบัตินี้แหละ ทำให้สัตว์ในอบาย ๔ ต้องกินอาหารหยาบตาม สัตว์ประเภทนั้น ๆ อาหารหยาบมากเป็นของสัตว์ที่มีความวิบัติมาก อาหารหยาบน้อย เป็นของสัตว์ที่มีความวิบัติน้อย เช่น สัตว์จำพวกลิง กินผลไม้ในป่า ซึ่งดีกว่าสุนัขทั่วไปที่กินเศษอาหารและสุนัขก็ดีกว่าวัว ควายที่กินแต่หญ้า แม้วัวควายก็ดีกว่าพวกมดพวกปลวกที่กินดิน

กินไม้ หรือที่เลวร้ายมาก ๆ ได้แก่เปรตบางจำพวกกินซากศพ กินสิ่ง
ปฏิกูล สัตว์ที่มีคติวิบัติสูงสุด คือ สัตว์นรก ต้องกินของเผ็ดร้อน เช่น
ต้องกลืนกินน้ำทองแดง เป็นต้น ก็คติวิบัตินี้แหละเป็นตัวไปเปิดประตู
กรรมชั่ว ส่ง รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ชั่วร้ายมาให้ ส่วน กุศลกรรม
บางอย่าง ของอบายสัตว์เหล่านั้นที่เคยทำไว้ในอดีตชาติ แม้จะมาก
เพียงใด ก็ต้องหยุดการให้ผลไว้ก่อน เพราะถูกคติวิบัติห้ามไว้

กฎแห่งกรรมยุติธรรมเสมอ ไม่เว้นแม้บุคคลระดับพระสัมมา-
สัมพุทธะ เช่น สมัยพระพุทธองค์เสวยพระชาติ เป็นแพะ เป็นแกะ
เป็นนกกระทา ซึ่งเป็นคติวิบัติ ก็ต้องมีอาหาร มีที่อยู่อาศัย ตามสัตว์
ประเภทนั้น ๆ อนึ่ง กุศลวิบากของสัตว์ที่ถูกคติวิบัติห้ามไว้นั้น แต่
ก็มีกุศลกรรมบางอย่าง อาจแทรกเข้ามาให้ผลได้ เช่น บางครั้ง สุนัข
ได้กินอาหารอย่างมนุษย์ ได้นอนกับมนุษย์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะ
ยังมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น อุปธิสมบัติ เป็นต้น เข้ามาให้ผลบ้างในบางคราว
ดังจะกล่าวในบทต่อไปนี้

บทที่ ๔

อุปธิ เป็นปัจจัยแก้วิบาก

ความหมายของอุปธิ คือ ธรรมที่ทรงไว้ซึ่งทุกข์ เช่น กิเลส (กิเลสอุปธิ) เป็นธรรมที่นำทุกข์มาให้ หรือชั้น ๕ (ชั้นอุปธิ) ก็เป็นธรรมที่นำทุกข์มาให้ ฯลฯ แต่ในที่นี้ อุปธิหมายถึงอัตรภาพที่ประกอบไปด้วย รูปร่างหน้าตา รวมถึงอวัยวะน้อยใหญ่ของสัตว์โลก เช่น ของพรหม ของเทวดา ของมนุษย์ ของเดรัจฉาน ซึ่งก็ล้วนเป็นธรรมที่ทรงไว้ซึ่งทุกข์เช่นกัน เพราะอัตรภาพดังกล่าว ล้วนนำมาซึ่งชาติทุกข์ ชราทุกข์ มรณทุกข์

ถ้าสัตว์ใดมีสรีระร่างกายสมส่วน สง่างาม วรรณะผ่องใส สุขภาพ แข็งแรง สัตว์นั้นเป็นผู้มีอุปธิสมบัติ ตรงกันข้าม ถ้าสรีระไม่สมบูรณ์ หน้าตา ไม่งาม หรือร่างกายพิการ จัดว่าสัตว์นั้นเป็นผู้มีอุปธิวิบัติ

อุปธิหรือรูปร่างหน้าตาของสัตว์โลกนี้แหละ เป็นปัจจัยสำคัญ ปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการให้ผลของกรรม ทั้งอุปธิสมบัติและอุปธิวิบัติ ของสัตว์ในภพภูมิต่าง ๆ ก็มีระดับมากน้อยต่างกันไปตามกรรม ของแต่ละชีวิต ตัวอุปธิของสัตว์ นี้จะไป เปิด-ปิด ประตูให้กรรมดี หรือกรรมชั่วส่งผล วิบากดี-วิบากชั่ว บางอย่างมาให้ ดังนี้

อุปธิสมบัติ

เทพในเทวภูมิทั้งหลาย ล้วนเป็นผู้มีอุปธิสมบัติที่ประณีต เช่น เทวดาในกามาวจรภูมิและในรูปาวจรภูมิ เป็นต้น เทพในสวรรค์ชั้น

ยิ่งสูง ๆ ขึ้นไป อุปนิสัยที่ยิ่งประณีต นั่นคือ มีวรรณงาม มีรัศมี รุ่งเรือง เทพแต่ละองค์ก็มีอุปนิสัยประณีตมากน้อยแตกต่างกันไป ตามกุศลกรรมของแต่ละองค์ ที่สั่งสมมา เว้นเทพที่เป็นพระอริยบุคคล เป็นผู้ที่มีอุปนิสัยพิเศษ คือ มีรัศมีรุ่งเรืองกว่าเทพปฤชชนทั่วไปใน สวรรค์ชั้นนั้น ๆ เช่น เทพที่เป็นพระอริยบุคคล มีรัศมีข้มท้าวสักกะ จอมเทพได้ เป็นต้น (สมัยที่ท้าวสักกะยังเป็นปฤชชนอยู่)

เรื่องการให้ผลของกรรม บุคคลในสวรรค์ได้รับแต่กุศลวิบาก เป็นส่วนใหญ่ เพราะนอกจากเป็นผู้มีคติสมบัติแล้ว ยังมีอุปนิสัย ด้วย อันอุปนิสัย คือ สรีระของเทพในสวรรค์แต่ละชั้นก็ประณีตมากน้อย ลดหลั่นกันไปตามความวิจิตรของกรรม ความมีศักดิ์สูงต่ำของเทพ วัดกันที่รัศมี เทพผู้มีรัศมีรุ่งเรืองมาก ย่อมได้รับความยำเกรงจากเทพ ที่มีรัศมีน้อยกว่า ดังเรื่องราวในพระคัมภีร์กล่าวว่า ในธรรมสภา ซึ่งเป็นที่ประชุมของทวยเทพในสวรรค์ชั้นดุสิต เทวดาผู้มีศักดิ์ต่ำ จะหลีกเลี่ยง หรือให้อาสนะข้างหน้า ๆ แก่เทวดาผู้มีศักดิ์สูงกว่า นี้ก็เป็นเรื่องปกติ แม้ในโลกมนุษย์ก็เช่นกัน

เพราะอิทธิพลของคติสมบัตินี้แหละ เป็นปัจจัยให้ประตูบุญ เปิดกว้าง ทำให้กุศลวิบากหลั่งไหลออกมาเต็มที่ ส่วนประตูบาปปิดไว้ ชั่วคราว เทพทั้งหลายจึงเสวยแต่ความสุข ส่วนความทุกข์ถูกคติสมบัติ ห้ามไว้ชั่วคราว เทวดาองค์ใดหมดบุญเมื่อใด ก็อาจกลับมารับทุกข์ใน ทุกคติภูมิได้ นี้แหละ คือ ภัยของสังสารวัฏ

ในมนุษย์ภูมิ ชายหญิงใด มีสรีระสมส่วน ใบหน้างดงาม ผิวพรรณ ผ่องใสจัดว่าเป็นผู้มี **อุปนิสัยดี** และอุปนิสัยดีของแต่ละคนก็มาก

น้อยต่างกัน ทั้งนี้แล้วแต่ชนกรรมของแต่ละคนที่สร้างกัมมชรูปให้ ประณีตมากน้อยต่าง ๆ กันไปตามกรรมที่ทำไว้ ดังนั้น ประตูกกรรมดี จะเปิดตามอิทธิพลของอุปนิสัยที่ดี ดังนี้

มนุษย์ผู้มีอุปนิสัยดีมาก ที่เห็นได้ง่าย ๆ ได้แก่ พวกนางงาม พวกดารานักแสดง บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีชื่อเสียง มีผู้คนนิยมชมชอบ มีผู้เสนอให้ความอุปถัมภ์เลี้ยงดู ให้ทรัพย์สินเงินทอง ทำให้มีฐานะดี ทั้งนี้เพราะอุปนิสัยดี เป็นตัวไปเปิดประตูให้กุศลกรรมส่งวิบากดี มาให้ ส่วนอกุศลกรรมที่สาวงามเหล่านั้นทำไว้ในอดีตต้องหยุดการ ให้ผลไว้ชั่วคราว ดังตัวอย่างชีวิตจริงในยุคนี้ หญิงสาวที่เกิดมาใน ครอบครัวยากจน การศึกษาไม่สูง แต่มีอุปนิสัยดีเป็นสาวงาม จึงมี ผู้นำไปอุปถัมภ์เลี้ยงดูหรือนำไปเป็นประโยชน์ในธุรกิจบันเทิง ทำให้ เธอมีรายได้ มีชื่อเสียง มีฐานะทางสังคมในช่วงชีวิต บางคนได้แต่งงาน กับเศรษฐี บางคนได้เป็นภรรยาของรัฐมนตรี หรือสมัยโบราณ ประวัติศาสตร์ของชาติอียิปต์หรือชนชาติจีน ได้กล่าวถึงหญิงงาม ในชนบทได้เป็นถึงราชินี ปกครองประเทศ นี้คืออิทธิพลของอุปนิสัยดี

อีกตัวอย่างหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัด คือ เด็กกำพร้าที่ถูกพ่อแม่พาไปทิ้ง ไว้ในสถานที่เลี้ยงเด็ก ถ้าเด็กคนไหนมีรูปร่างหน้าตาน่ารัก น่าเอ็นดู ก็มักจะมีผู้ขอไปอุปการะเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรม นี้ก็เพราะอิทธิพล ของอุปนิสัยดี ทำให้เด็กกำพร้านั้นพ้นจากความเป็นลูกกำพร้า บาง รายทำกรรมไว้ดีมากจากเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง กลายมาเป็นลูกเศรษฐี ก็มี นี้ก็เป็นผลของอุปนิสัยดีเป็นปัจจัยไปเปิดประตูบุญและไป ปิดประตูบาปไว้ชั่วคราว แต่ถ้าบุญหมดเมื่อใด หรือไปประกอบ บาปกรรมไว้เมื่อใด เขาก็ต้องมารับบาปตามเดิม

อีกตัวอย่างหนึ่ง แสดงอิทธิพลของอุปติ เช่น สมัยที่ยังมีทาส ผู้เป็นทาสยอมได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่มีสมบัติความเป็นมนุษย์อยู่ในขั้นต่ำ เพราะมีความเป็นอยู่เยี่ยงทาส ต้องทำงานหนัก แต่ทาสหญิงชายใดมี อุปติสมบัติ คือ มีร่างกายแข็งแรง รูปร่างดี หน้าตางดงาม ผู้เป็นนาย ทาสก็จะนำไปเลี้ยงดูเป็นพิเศษ มอบหมายการงานที่สบายให้ หรือตั้ง ไว้ในฐานะลูกหลาน หรือยกฐานะ เป็นภรรยาทาส เป็นต้น นี้แสดงว่า อุกุศลวิบาก คือ ความยากจน ความทุกข์ จากความเป็นทาส ถูกอุปติ สมบัติห้ามไว้

แม้ในเดรัจฉานภูมิ สัตว์เดรัจฉานตัวใดมีรูปร่างน่ารัก เช่น มีขน สวยงามกว่าตัวอื่นหรือมีลักษณะเข้าตำรา ก็สงเคราะห์ได้ว่า สัตว์ตัว นั้นมี อุปติสมบัติ (งามแบบสัตว์) ซึ่งอุปติสมบัติของสัตว์แต่ละประเภท แต่ละตัว ก็มากน้อยต่างกันไป เช่น ช้างเผือกในวัง หมีแพนดาใน สวนสัตว์ แมวสุนัขที่น่ารักของเศรษฐี ฯลฯ สัตว์เหล่านี้ แม็คติวิบัติ เพราะเกิดในเดรัจฉานภูมิ แต่สมัยที่เกิดเป็นมนุษย์ เคยทำกุศลไว้ จึงทำให้เป็นเดรัจฉานที่มีอุปติสมบัติ ๆ เป็นปัจจัยให้ กุศลวิบาก (อุปปีฬกรรม) ตามมาผลักดันให้อุกุศลวิบากบางอย่างออกไป มันจึงถูกนำไปเลี้ยงดูอย่างดี เช่น สุนัขของเศรษฐีได้นอนห้องแอร์ มีอาหารที่ประกอบด้วยโปรตีน วิตามินเกลือแร่ หรือหมีแพนด้า ในสวนสัตว์ มีมนุษย์คอยดูแลรับใช้ตลอดเวลา ได้กินผลไม้แพง ๆ ได้กินขนมที่ปรุงเป็นพิเศษในวันเกิด มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำ ทั้งนี้เพราะอุปติสมบัติ เป็นตัวไปเปิดประตูให้กุศลกรรมบางอย่างที่ สัตว์นั้นทำไว้ในอดีตส่งผลดีมาให้

เพื่อให้เข้าใจเรื่องกรรมให้ถูกต้อง ผลของกุศลกรรมที่ชีวิตแต่ละชีวิตได้รับนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นสมบัติเพียงปัจจัยเดียว เช่น ผู้ที่มีอุปนิสัยดีเยี่ยม จะมีวาสนาส่งส่ง เป็นถึงพระราชินีได้ก็ต้องมีปัจจัยดีอื่น ๆ เข้ามาส่งเสริมด้วย ถ้าจะอาศัยความงามเพียงอย่างเดียว วาสนาก็ไม่ส่งส่งถึงเพียงนั้น เช่น สาวงามบางคน แม้อุปนิสัยดีเยี่ยม งามมาก แต่ชีวิตต้องตกต่ำ ยากจน ต้องเป็นโสเภณีก็มี ดังนั้นเรื่อง กรรม-วิบาก จึงเป็นเรื่องลึกซึ้ง สลับซับซ้อน วิจิตรพิสดารอย่างยิ่ง ถ้าผู้ใดไม่มีปัญญารู้เรื่องกรรม ก็อย่าหวังจะบรรลุมรรคผลเลย เพราะกรรมเป็นสมุทัยหนึ่ง ที่ทำให้เกิดบ่อย ๆ ต้องทุกข์บ่อย ๆ ตายบ่อย ๆ ดังพระพุทธรพจน์ ทุกขาชาติปุณปุณ

อุปธิวิบัติ

ในมนุษย์ภูมิ คนที่เกิดมา มีสรีระไม่งาม เตี้ยเกินไป อ้วนเกินไป สูงเกินไป ตาบอด พิการแบบต่าง ๆ จัดว่าผู้นั้นมีอุปธิวิบัติ ก็อุปธิวิบัตินี้แหละ เป็นตัวไปเปิดประตูให้อกุศลกรรมส่งผลแล้ว ๆ มาให้ เช่น ทำให้ถูกรังเกียจ ถูกดูหมิ่น ถูกเยาะเย้ยจากคนที่ขาดเมตตา ชีวิตต้องยากจน หางานทำยาก ฯลฯ

ในเดรัจฉานภูมิ สัตว์เดรัจฉานบางตัว มีคติวิบัติอยู่แล้ว ยังมีอุปธิวิบัติด้วย เช่น เกิดเป็นสุนัขจรจัด แคมยังพิการหลังหัก ต้องเดินด้วยสองขาหน้า เป็นต้น สัตว์พิการเหล่านี้ย่อมได้อาหารที่ยากลำบาก สภาพชีวิตเลวร้ายกว่าสุนัขทั่วไป นี่เป็นผลของความวิบัติ ๒ อย่าง คือ คติวิบัติและอุปธิวิบัติ

สำหรับมนุษย์ในวัยหนุ่มสาว บางคนเป็นผู้มีรูปร่างแข็งแรง ไบหน้าเคยงดงาม บางคนเป็นถึงนางสาวไทย บางคนเป็นดารา บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีอุปนิสัยดีมาก่อน ครั้นเข้าสู่วัยชรา รูปร่างหน้าตาที่เคยงดงามก็งามน้อยลง ๆ ความไม่งามก็จะเพิ่มขึ้น ๆ อุปนิสัยดีตอนวัยหนุ่มสาวก็ค่อย ๆ เปลี่ยนมาเป็นอุปนิสัยในวัยชรา อุปนิสัยในวัยชราเนี่ยแหละ ไม่ว่าจะเกิดกับพระราชาก็เกิดกับเศรษฐีพันล้าน หรือเกิดกับยากจน ล้วนทำให้ประตูกุศลกรรมของตนเปิดออก ส่งวิบากเลวร้ายมาให้ เมื่อชรามากขึ้น อุปนิสัยก็ยิ่งขึ้น ประตูกุศลกรรมก็เปิดกว้างขึ้น ทำให้ผู้เฒ่าผู้ชราต้องกิน ต้องเดิน ต้องนอน แบบคนชราต้องถูกโรคชราเบียดเบียน เป็นโรคพาร์คินสัน โรคสมองเสื่อม ประสาทเสื่อม ฯลฯ เรามักได้ยินข่าว คนชราประสบอุบัติเหตุ ตกบันได ล้มในห้องน้ำบ่อย ๆ ผู้เฒ่าบางคนถูกลูกหลานทอดทิ้ง นี่เป็นผลมาจากอกุศลกรรมของแต่ละชีวิตที่ทำไว้ในอดีตส่งวิบากเลวร้ายมาให้ในวัยที่อุปนิสัยดี

ยิ่งชรามาก อุปนิสัยก็ยิ่งวิบัติมากขึ้น ประตูกุศลกรรมถูกอุปนิสัยดีเปิดกว้างขึ้น ประตูกุศลกรรมถูกอุปนิสัยดีปิดไว้ ดังนั้น กุศลกรรมที่คนชราเคยทำไว้ แม้จะมากเพียงใด เช่นเคยให้ทาน รักษาศีล เป็นต้น บุญกุศลนั้นต้องหยุดการให้ผลไว้ก่อน ถ้าผู้เฒ่าไม่รู้เรื่องกฎธรรมชาติของกรรม มักจะพูดอย่างน้อยใจว่า ทำไมหนอโรคภัยนี้จึงเกิดกับเรา ทั้ง ๆ ที่ชาตินี้เราก็ได้ทำบุญทำทานไว้มากเป็นต้น แต่ถ้าผู้ชราใดมีปัญญาเข้าใจเรื่องกรรม เขาก็จะไม่น้อยใจ ไม่ไปเพ่งโทษผู้อื่น มีจิตที่

สงบ เห็นจริงตามพระพุทธรองค์ตรัสว่า ชั้น ๕ เป็นตัวทุกข์ ถ้าใกล้ตาย
คิดเช่นนี้ จิตเป็นมหากุศล สุกตีย่อมมีหวัง

สภาพร่างกายคนชรา ทำให้เกิดทุกข์เวทนาเสมอ โดยเฉพาะ
เวลาเจ็บหนัก เวทนาแก่กล้า จิตมักตกไปในโทสะ เมื่อเวลาใกล้ตาย
ถ้าจิตเศร้าหมอง สุกตีย่อมมีหวัง ดังนั้น ในวัยหนุ่มสาวจึงควรศึกษา
พระธรรม เพื่อเป็นที่พึ่งในวัยชรา

บทที่ ๕

กาล เป็นปัจจัยแก่วิบาก

คำว่า กาละ ได้แก่ กาลเวลา หรือกาลสมัย ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานนับเป็นกัปก็มี หรือช่วงเวลาสั้น ๆ เป็นพันปี ร้อยปี หรือเป็นเดือนเป็นวันก็มี ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว โลกมนุษย์ที่สัตว์อาศัยอยู่ย่อมมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งแวดล้อม หมุนเวียนเปลี่ยนไป เจริญบ้าง เสื่อมบ้าง จึงให้คุณบ้าง ให้โทษบ้างแก่ชีวิตสัตว์โลกที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น ๆ เช่น สมัยที่ผู้ปกครองประเทศ มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ ทำให้ประเทศชาติเจริญ ประชาชนอยู่ดีกินดี ช่วงเวลานั้นเป็นกาลสมบัติ ถ้าผู้ปกครองไม่อยู่ในศีลในธรรม ไร้ความสามารถ อ่อนแอ ไม่มีความรู้ความสามารถ จักรวรรค์บังหลวง นั้นเป็นกาลวิบัติของชาวประชา

อันกาลสมบัติก็ดี กาลวิบัติก็ดี มาในรูปต่าง ๆ เช่นมาในรูปเศรษฐกิจบ้าง มาในรูปฤดูกาลบ้าง โรคระบาดบ้าง เกิดสงครามบ้าง ฯลฯ กาลสมัยจึงมีทั้งเจริญและเสื่อม สลับกันไป โดยเกิดเป็นช่วง ๆ สั้นบ้าง ยาวบ้าง ในพื้นที่ เล็กบ้างใหญ่บ้าง นี่เป็นธรรมประจำโลก ก็กาลสมบัติหรือวิบัตินี้แหละ ไม่ว่าจะมาในรูปใด หรือสถานที่ใด ล้วนมีอิทธิพลต่อการให้ผลของกรรมแก่ชนหมู่ใหญ่บ้าง หมู่เล็กบ้างที่อยู่ในถิ่นนั้น ๆ ดังนั้น ในช่วงชีวิตของแต่ละคนจึงต้องผ่านกาลสมบัติบ้าง กาลวิบัติบ้าง ในรูปแบบต่าง ๆ ในพื้นที่ต่าง ๆ ในช่วงเวลาต่าง ๆ ดังนี้

กาลสมบัติ

ในช่วงเวลาที่ยาวนานผ่านมา เช่น สมัยพุทธกาลเป็นช่วงที่ พระศากนากำลังเจริญ จัดว่าเป็นกาลสมบัติของคนยุคนั้นที่อยู่ใน ประเทศนั้น เพราะเป็นสมัยที่พระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ พระองค์ เป็นยอดแห่งกัลยาณมิตร จึงมีผู้บรรลุมรรคผลจำนวนมาก นั่นหมายถึง กาลสมบัติเป็นตัวไปเปิดประตูให้สัตว์ที่มีอินทรีย์ ๕ แก่กล้าจำนวน มาก เดินเข้าสู่ประตูพระนิพพาน ถ้าเป็น กาลวิบัติ เช่นยุคนี้ พระศากนา กำลังเสื่อม พระสงฆ์ทั่วไปกำลังสั่งสมเงินทองแข่งกันหาลาภหายศ ละเลยการศึกษาพระไตรปิฎก ปฏิรูปคำสอน กัลยาณมิตรหายาก จึงทำให้ยุคนี้มีผู้บรรลุมรรคผลน้อย นี้เป็นกาลวิบัติในเรื่องพระศากนา

ตัวอย่างกาลสมบัติของคนกลุ่มเล็ก ๆ เช่น พนักงานในบริษัท เป็นต้น ในช่วงเทศกาล เช่น ตรุษสงกรานต์หรือตรุษจีน ถ้าปีนั้น กิจการเจริญรุ่งเรือง ธุรกิจมีกำไร สมาชิกในบริษัทนั้น ๆ ย่อมได้พึง แต่เสียดี ๆ ได้โบนัสงาม หรือได้ไปทัศนอาจร เป็นต้น นี้เป็นตัวอย่าง ให้เห็นอิทธิพลของกาลสมบัติ ที่มีผลต่อคนกลุ่มเล็ก ๆ ถึงแม้จะเป็น เรื่องเล็กน้อย แต่ก็เป็นไปตามกฎแห่งกรรมเสมอ

กาลวิบัติ

ตัวอย่างกาลวิบัติที่เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๘๒ คือ เมื่อ ๗๙ ปี มาแล้ว เป็นสมัยที่ผู้มีอำนาจสูงสุดในประเทศเยอรมัน และในญี่ปุ่น ก่อให้เกิดกาลวิบัติร้ายแรง ทำให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งจัดว่า เป็นช่วงกาลวิบัติอีกแบบหนึ่ง ที่เกิดจากผู้ปกครองชั่วทำขึ้น ซึ่งเป็น

กาลวิบัติที่ยาวนานถึง ๔ ปี เป็นไปในพื้นที่กว้างขวางทั่วโลก เป็นความวิบัติที่เลวร้ายมาก ผู้คนเกือบ ๖๐ กว่าล้านต้องล้มตาย บ้านเรือนทรัพย์สินถูกอาวุธสงครามทำลาย อาหารขาดแคลน ผู้คนอดอยาก หิวโหย ต้องเจ็บป่วย เพราะขาดแคลนยารักษาโรค ทั้งนี้เพราะกาลวิบัติเป็นตัวไปเปิดประตูให้กรรมชั่ว ส่งผลร้ายมาให้คนส่วนใหญ่

อีกตัวอย่างหนึ่งให้เห็นได้ง่าย ๆ จัดว่าเป็นกาลวิบัติในช่วงสั้น ๆ เกิดในพื้นที่เล็ก ๆ ของคนกลุ่มเล็ก ๆ เช่น สมาชิกในครอบครัวเป็นต้น ในวันที่ครอบครัวกำลังมีปัญหา เช่น กิจการของพ่อแม่กำลังจะล้มละลาย ทรัพย์สินกำลังถูกยึด กำลังถูกตัดน้ำตัดไฟ เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็น กาลวิบัติ ในแบบช่วงสั้น ๆ ของคนกลุ่มเล็ก ๆ ที่กาลวิบัติเป็นปัจจัยให้สมาชิกในครอบครัวได้รับอกุศลวิบาก เช่น ทำให้สมาชิกได้รับฟังแต่เสียงวิตถทุกซ່ว้อน เสียงทะเลาะวิวาทกัน เกิดวิตถทุกซ່ว้อน เพราะตกงาน เป็นต้น นี่ก็เป็นตัวอย่างกาลวิบัติอย่างหนึ่ง ที่นาคุศลวิบากมาให้คนกลุ่มนี้ ทำให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็ก ๆ ระดับครอบครัว หรือระดับบริษัท หรือเรื่องใหญ่ ๆ ระดับชาติ ระดับโลก กฎแห่งกรรมคงดำเนินไปตามกรรมนิยมเสมอ

อีกตัวอย่างหนึ่งของ กาลวิบัติ ที่เกิดขึ้นเมื่อสิบกว่าปีที่ผ่านมานั้นคือ วิกฤติการเงินยุค I M F ซึ่งเป็นกาลวิบัติอีกแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ ทำให้นักธุรกิจเดือดร้อน เกิดหนี้สินล้นพ้นตัว ต้องล้มละลาย หมดเนื้อหมดตัวไปเพียงชั่วข้ามคืน ประชาชนตกงานเดือดร้อนกันทั่วไป ทั้งนี้เพราะกาลวิบัติไปเปิดประตูให้อุศลกรรมส่งผลมาให้คนส่วนใหญ่

ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็น กาลวิบัติ เป็นตัวไปเปิดประตูให้อกุศลกรรม ส่งผลมาให้ ส่วนกุศลกรรมที่ทุกคนเคยทำไว้ในอดีต ถูกกาลวิบัติห้ามไว้ ทุกชีวิตต้องพบทั้งกาลสมบัติและกาลวิบัติ ในเรื่องต่าง ๆ เล็กบ้างใหญ่บ้างสลับกันไป สัตว์โลกจึงต้องสุขบ้าง ทุกข์บ้าง นี่เป็นโลกธรรม คือ ธรรมประจำโลกหรือประจำชีวิตนั่นเอง นี่แหละคือภัยของวิภูฏะ トラบิตไตที่ยังมีชั้น ๕ ย่อมหนีไม่พ้นจากภัยนี้ เพราะชั้น ๕ เป็นที่รองรับผลของกรรม

ข้อสังเกต ในช่วงกาลสมบัติ คนส่วนใหญ่ได้รับกุศลวิบาก เช่น ร่ำรวย อยู่ดีกินดี แต่ก็มีบางคนกลับได้รับอกุศลวิบาก ต้องยากจน ขัดสน ต้องอดอยาก คำขายขาดทุน หรือตรงกันข้าม ในสมัยกาลวิบัติที่คนทั่วไปได้รับอกุศลวิบาก ต้องเดือดร้อน ต้องเจ็บไข้ ยากจน แต่ก็ยังมีบางคนกลับค้าขายร่ำรวยมีความสุข เงินทองไหลมาเทมา เป็นต้นที่เป็นเช่นนี้ เพราะยังมีปัจจัยสำคัญอื่น ๆ อีกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการให้ผลของกรรม นั่นคือ ปโยคะ ดังรายละเอียดอยู่ในบทต่อไป

บทที่ ๖

ปิโยคะ เป็นปัจจัยแก้วิบาก

คำว่า ปิโยคะ แปลตรง ๆ ได้แก่ ความเพียรซึ่งก็ไม่พ้นจากความหมายของการกระทำ นั่นคือ กายปิโยคะเป็นการกระทำกรรมทางกาย วจีปิโยคะ เป็นการกระทำกรรมทางวาจา กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ กายกรรม และวจีกรรม ที่กระทำในภพปัจจุบัน ถ้าทำด้วยความฉลาด ทำด้วยความแยบคายเหมาะกับปัญหา เหมาะกับเวลา ทำแล้วแก้ปัญหาได้ การกระทำนี้ จัดเป็นปิโยคสมบัติ ตรงกันข้าม ถ้ากายกรรม วจีกรรม ไม่แยบคาย ทำผิดเวลา ทำไม่เหมาะสมสมควรแก้ปัญหา หรือทำแล้วเกิดผลเสียหาย การกระทำนี้จัดเป็นปิโยควิบัติ

ก็ปิโยคะนี้แหละเป็นตัวไป เปิด-ปิด ประตุกรรมตีกรรมชั่วทำนองเดียวกับ คติ กาล อุปธิ ที่กล่าวมาแล้ว แต่ปิโยคะมีบทบาทสำคัญกว่า เพราะนอกจาก ปิโยคสมบัติเป็นธรรมที่นำไปแก้ไขความวิบัติต่าง ๆ เช่น แก้วคติวิบัติ อุปธิวิบัติและกาลวิบัติแล้ว ยังแก้ปิโยควิบัติได้ด้วย

ปิโยคสมบัติ

คนที่เกิดมายากจน ตระกูลต่ำ แต่เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ มีความเพียรมีความซื่อสัตย์ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข มีกายสุจริตวจีสุจริต ทำงานเข้าตาเจ้านาย เขาย่อมมีโอกาสได้ตำแหน่งงานสูง ๆ หรืออาจเป็นลูกเขยของนายจ้าง ทำให้เขาพ้นจากความต่ำต้อย พ้นจากความยากจน ดังตัวอย่าง ที่เห็นกันอยู่ในยุคนี้ ทั้งนี้เพราะ

ปโยคสมบัติของเขาไปเปิดประตูให้กรรมดี ในอดีตที่เขาทำไว้ส่งผลมาให้ ส่วนอกุศลวิบาก เช่น ความต่ำต้อย ความยากจน เป็นต้น อันเป็นผลของอกุศลกรรมของเขา ถูกปโยคสมบัติห้ามไว้ชั่วคราว

ปโยควิบัติ

บางคนเกิดในตระกูลสูง เป็นเจ้าคนนายคน เป็นลูกเศรษฐี แต่ปโยควิบัติ เพราะเป็นคนเกียจคร้าน ไม่เล่าเรียน คบปาปมิตร เป็นนักรการพนัน ทำให้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และยังเป็นผู้มีกายทุจริต วาจทุจริต อยู่เสมอ ในบั้นปลายชีวิต จึงต้องยากจน หมดเนื้อหมดตัว เช่นยுகนี้ ชาวลูกเศรษฐีพันล้าน ขับรถเก๋งคันละสิบล้านต้องมาจบชีวิตลงในคุก ในตาราง หรือต้องกลายมาเป็นบุคคลล้มละลายหรือเป็นผู้ต้องหาหนีคดีไปอยู่ต่างประเทศ เป็นคนพิการเพราะอุบัติเหตุ นี่คือ ผลของปโยควิบัติ เป็นตัวไปเปิดประตูให้ออกุศลกรรมส่งวิบากแล้ว ๆ มาให้ ส่วนการเสวยผลบุญเก่าที่ทำไว้ในอดีต ที่ทำให้ชีวิตเคยสุขสบาย มีความเป็นอยู่อย่างลูกเศรษฐี มีรถหรู ๆ ซี่ ก็ต้องมาสิ้นสุดลงเพราะถูกปโยควิบัติห้ามไว้

อีกตัวอย่างหนึ่งของ ปโยควิบัติ ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ได้ยินเสมอ ๆ ในสมัยนี้ คือ ปัญหาการกระทบกระทั่งกันขณะขับรถอยู่บนท้องถนน ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยมาก เพียงรถเฉี่ยวกัน เกิดความเสียหายเล็กน้อย แคฝ่าครอบไฟท้ายแตก คิดค่าเสียหายไม่ถึง ๕๐๐ บาท แต่ต้องมาโต้เถียงกัน ทำร้ายกัน จนเรื่องราวบานปลาย ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล ต้องเสียชื่อเสียงอนาคต ดังข่าวอื้อฉาวที่เกิดขึ้นในยุคนี้ คนขับรถเก๋งกับคนขับรถเครื่องโต้เถียง กล่าวหากันด้วยผรุสวาจา ในที่สุดฝ่ายรถเครื่องบันดาล

โทสะใช้ก้อนหินปาไปที่กระจกกรแตก ทำให้กระจกแตก คนที่นั่งอยู่ในรถได้รับบาดเจ็บ ในที่สุดต่างคนต่างเดือดร้อน ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล ชื่อเสียงต้องมัวหมอง ต้องถูกปลดออกจากงาน ต้องเสียเวลาเสียเงินทอง นี่เป็นผลเริ่มมาจากวจีปโยควิบัติและลงท้ายด้วยกายปโยควิบัติ อันวิบัติทั้งสองนี้แลไปเปิดประตูให้ออกุศลกรรมส่งผลเลว ๆ มาให้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ปโยควิบัตินี้แล ไปเปิดประตูคุกประตูดะรารอไว้

อีกตัวอย่างหนึ่งของวจีปโยควิบัติ คือ นักกีฬาลูกผสม แม่ไทย พ่อต่างชาติคนหนึ่ง เป็นผู้ที่มีฝีมือในกีฬา ชื่อเสียงกำลังโตง เขาตั้งใจว่าจะเป็นคนมีชื่อเสียงในระดับโลก มีครอบครัวแล้ว มีภรรยาที่มีบุตรที่น่ารัก ในฐานะที่เขาเชื่อสายคนไทย ชาวไทยจึงภูมิใจในตัวเขาไม่น้อย แต่เมื่อเขาให้สัมภาษณ์ด้วยคำพูดที่ยิ่งผยอง ไม่ให้เกียรติชาวไทยว่า เขาไม่ใช่ทั้งคนไทยและต่างชาติ คำพูดเพียงเท่านั้นใช้เวลาไม่ถึงเสี้ยวของนาที เขาก็ถูกเกลียดชังจากคนนับล้าน นี่เป็นตัวอย่างวจีปโยควิบัติ ที่ไปเปิดประตูอกุศลกรรมทำให้เขาได้รับความเกลียดชังจากคนไทยนับล้าน ผลคือความไม่เป็นมงคลได้เกิดขึ้นแล้วในชีวิต

ตัวอย่างวจีปโยควิบัติข้างต้น ไม่ว่าจะป็นพรสุวาจาขณะขับรถก็ดี หรือวาจาที่ยิ่งผยองของนักกีฬาก็ดี เราควรเข้าใจให้ถูก ดังนี้ วจีทุจริตนั้นเป็นทั้งอกุศลกรรมและเป็นปโยควิบัติ อกุศลกรรมนั้นให้ผลเป็นอกุศลวิบาก ส่วน วจีปโยคะเป็นปัจจัยไปเปิดประตูให้ออกุศลกรรมในอดีตส่งผลมาให้ และยังเป็นกรรมใหม่ที่จะต้องไปรับ

ผลในอนาคตด้วย ถ้าสังเกตให้ดีจะพบความจริงว่า การรับผลของ
 วจีกรรมก็อย่างหนึ่ง การรับผลของวจีปโยควิบัติก็อีกอย่างหนึ่ง
 ผลที่เกิด จึงหนักเบาแตกต่างกันไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในร้านอาหาร โต๊ะนาย ก. และนาย ข. อยู่ใกล้กัน นาย ข.เมา
 ส่งเสียงดัง นาย ก.ไม่พอใจพูดขึ้นมาลอย ๆ ว่า “หมาเห่าเสียงดัง
 จังเลย” นาย ข.ได้ยินเข้า จึงไปถามนาย ก.ว่า “ลือว่าใครวะ”
 นาย ก.ตอบไปว่า “อ้าวว่าหมา” นาย ข.โกรธมากที่นาย ก. ว่าตน
 เป็นหมา จึงชักปืนออกมายิงนาย ก. ตาย

จากตัวอย่างเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น การที่นาย ก.ตาย ครั้งนี้
 เกิดจาก วจีปโยควิบัติเป็นตัวไปเปิดประตูให้ปาณาติบาตกรรมของ
 นาย ก.ที่เขาเคยทำไว้ในอดีตส่งผลหนักมาให้ ทำให้เขาต้องมาถูก
 ยิงตาย ส่วนพรุสวาจาของเขานั้น นอกจากทำหน้าที่เป็นปัจจัยให้
 กรรมเก่าให้ผลแล้ว ยังเป็นกรรมใหม่ที่จะต้องไปรับผลในชาติต่อไป
 ด้วย ดังนั้น เราจึงควรจับคู่ตัวเหตุกับตัวผลให้ตรงกัน มิฉะนั้น จะ
 เข้าใจผิดไปว่า คนทำกรรมเล็กน้อยแต่ต้องได้รับโทษหนัก หรือคน
 ทำกรรมหนัก แต่ได้รับโทษเบาเป็นต้น ถ้าเข้าใจ กรรม-วิบากได้
 ถูกต้อง ก็จะไม่สงสัยในกรรมและผลของกรรมที่แต่ละคนได้รับเลย

อนึ่ง ผลของกรรมที่เกิดจากพรุสวาจานั้นอย่าคิดว่าเป็นกรรม
 เล็กน้อย ถ้าไปทำกับบุคคลที่มีอำนาจหรือผู้มีอาวุธอยู่ในมือ อาจได้รับ
 ผลร้ายแรงถึงชีวิตก็ได้ หรือถ้าไปทำกับผู้มีคุณธรรมสูง ๆ เช่น ทำกับ
 พระอริยบุคคล เป็นต้น ผู้นั้นอาจเป็นไปตามคำที่พูด เช่นในอดีตชาติ
 พระอัมพปาลีเถรีเคยทำอกุศลกรรมไว้ โดยไปว่าภิกษุณีรูปหนึ่งว่า

เป็นหญิงแพศยา มาถึงชาติสุดท้าย ก่อนออกบวชพระอัมพรปาลีเถรี
ยังต้องมีอาชีพเป็นหญิงแพศยา เป็นต้น

ผลของวาจิจริต ยังทำให้เป็นโรคเกี่ยวกับปาก เช่น ปากพิการ
โรคเหงือก โรคฟัน เป็นต้น ดังตัวอย่างในพระคัมภีร์ ที่ผู้ทำบาปทาง
วาจาเพียงไปติงผู้กำลังสร้างพระธาตุเจดีย์ว่า สร้างสูงเกินไป ผลทำให้
ผู้นั้นเกิดมามีร่างกายเตี้ย เป็นต้น ดังนั้น ผู้ใดต้องทรมาน เจ็บปวด
เพราะถูกกรอพินกัตี ถูกถอนพินกัตี ก็ให้รู้เถิดว่า เราเคยทำวาจิจริต
มาแล้วในอดีต

ถ้าผู้ใดไม่เข้าใจกฎแห่งกรรม อันเป็นกฎธรรมชาติ เมื่อไปพบ
กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน เขาก็จะตั้งตนเป็นผู้พิพากษาไปเพิ่ม
โทษให้ผู้ทำผิดบ่อย ๆ เช่น กล่าววาจาโทษหนักอย่างนี้ ติดคุกตลอดชีวิต
น้อยไปต้องเอาไปประหาร เป็นต้น การกล่าวเช่นนั้น เป็นอกุศลวจีกรรม
ซึ่งนำมาซึ่งอกุศลวิบากที่ทำร้ายตัวเอง ชาวพุทธทั่วไปไม่สนใจหลัก
คำสอนเรื่องกรรม มักทำผิดเช่นนั้น

ข้อสังเกต การทำกรรมในปัจจุบัน ทางวาจาก็ดี และทางกายก็ดี
มีชื่อว่าวาจิปโยคะและกายปิโยคะ ซึ่งมีทั้งปิโยคะสมบัติและปิโยควิบัติมี
อิทธิพลต่อชีวิตมาก ผลของปิโยคะให้ผลสองทาง ดังนี้

๑. เป็นตัวปัจจัย ให้กรรมดีและกรรมชั่วในอดีตส่งผลมาให้ใน
ปัจจุบัน หรือเป็นตัวไปเปิดประตูกรรมนั่นเอง

๒. เป็นตัวกรรมใหม่ ที่จะต้องไปรับผลในอนาคต ในชาติหน้า
ต่อไป

ปัจจัยที่ไปเปิดประตูกรรมดังกล่าว มีอิทธิพลต่อชีวิตในปัจจุบัน คือ ด้วยกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น วจีปิโยควิบัติ คือ ทำทุจริตทางวาจา เพียง ๒ - ๓ คำ แต่สามารถเรียกกรรมใหญ่ ๆ ในอดีตส่งผลมาให้ ดังตัวอย่างในยุคนี้ดารานักแสดงบางคน นักกีฬาบางคน นักการเมืองบางคน ชื่อเสียงกำลังโด่งดัง เงินทองไหลมาเทมา อนาคตกำลังรุ่งเรือง สดใส ด้วยวจีทุจริต เป็นคำพูดที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม กับกาลเทศะ เพียง ๒ - ๓ ประโยคเท่านั้น ลาก ยศ สรรเสริญ สุข ก็กลายเป็นเสื่อมลาภ เสื่อมยศ ถูกนินทา เกิดความทุกข์ร้อน อนาคตที่กำลังรุ่งโรจน์ สดใสก็มาพังลงในชั่วพริบตา ดังตัวอย่างที่เห็นกันอยู่ในยุคปัจจุบัน

บทที่ ๗

การแก้ปัญหาชีวิตด้วยปโยคะ

อกุศลวิบากที่เกิดโดยมีคติวิบัติ กาลวิบัติ อุประิวิบัติ ปโยคิวิบัติ เป็นปัจจัยดังกล่าว ถ้าความวิบัติไม่มากเกินไปและอกุศลกรรมที่ทำไว้ในอดีตไม่หนักเกินไป ตลอดจนกุศลกรรมในอดีตก็มีอยู่ การแก้ไขความวิบัติดังกล่าวพอแก้ได้ โดยใช้ปโยคสมบัติ ส่วนจะแก้ได้หมดหรือแก้ได้บางส่วน ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนี้

การแก้คติวิบัติด้วยปโยคะ

ตัวอย่างการแก้ปัญหาชีวิตด้วยปโยคสมบัติที่แยบคายดังเรื่องราวของชาวอินเดียคนหนึ่ง ชื่อ ดร.อัมเบตการ์ คติของท่านผู้นี้เป็นคติสมบัติก็จริง เพราะเขาเกิดในภูมิมนุษย์ แต่สมบัติในความเป็นมนุษย์ของเขาต่ำสุดเพราะไปเกิดในครอบครัววรรณะอหิสฺฐ (วรรณะจัณฑาล) ชนชั้นอหิสฺฐในอินเดีย นำสงสาร ถูกชนชั้นวรรณะสูงรังเกียจยิ่งกว่าสัตว์ เช่น สมัยที่ ดร.อัมเบตการ์ เป็นนักเรียนชั้นปฐม เขาไม่มีสิทธิ์แม้นั่งเก้าอี้ ต้องนั่งเรียนอยู่กับพื้นที่มูมห้อง ทั้งครูและนักเรียนรังเกียจเขา เขาไม่มีสิทธิ์แม้จะแตะต้องเครื่องใช้ไม้สอยหรือภาชนะใด ๆ ของโรงเรียน เช่น ถ้าจะกินน้ำ ก็ต้องอาศัยเพื่อนช่วยเทน้ำลงที่ปาก ฟังแล้วสลดหดหู่ยิ่งนัก ที่มนุษย์ด้วยกันปฏิบัติต่อกันถึงเพียงนี้

บิดาของ ดร.อัมเบตการ์ เป็นผู้ฉลาด มีสายตาวาวไกล เขามุ่งมั่นให้ลูกชายคนสุดท้ายต้องได้เรียนจนจบชั้นมัธยมทั้ง ๆ ที่เขายากจน ประกอบ

กับลูกชายก็มีความอดทน เรียนเก่ง มีอุปนิสัยอ่อนน้อม เขายังมีบุคลิก รูปร่างหน้าตาเหมือนคนในวรรณะสูง นั่นคือ เขามีอุปนิสัยที่ดี จึงมีครูคนหนึ่งกรุณาแก่ทะเปียนให้เขาได้ใช้นามสกุลอัมเบ็ดการ์ อันนามสกุลในประเทศอินเดียเป็นสิ่งที่แสดงวรรณะสูงต่ำ จึงทำให้เขาได้รับทุนเล่าเรียนจากมหाराชาผู้มีจิตเมตตาองค์หนึ่ง จึงทำให้เขาเรียนจบปริญญาตรีในประเทศและยังได้รับทุนไปเรียนต่อในสหรัฐฯ จนจบปริญญาเอกคณะรัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และในปี ๒๕๖๓ เขากลับไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษ จนจบปริญญาเอก ในคณะเศรษฐศาสตร์การเมือง (London School of Economics and Political Science) และสำเร็จการศึกษาด้านกฎหมาย เป็นเนติบัณฑิตจากอังกฤษด้วย

ดร.อัมเบ็ดการ์ได้รับการยกย่องจากชนชั้นปกครองว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถยอดเยี่ยมคนหนึ่ง เขาเคยเป็นผู้พิพากษาศาลสูงของเมืองบอมเบย์ เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยกฎหมายแห่งเมืองบอมเบย์ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมและได้รับเกียรติให้เป็นประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ปกครองอินเดียมาจนถึงทุกวันนี้

ผลงานสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ที่เป็นปโยคสมบัติอันยิ่งใหญ่ของเขาคือ เขาได้เปลี่ยนการนับถือศาสนาฮินดูมาเป็นศาสนาพุทธและได้ชักชวนชาวอินเดียวรรณะต่ำหลายล้านคนในเมืองนาคปุรีให้หันมานับถือศาสนาพุทธด้วย คำกล่าวที่แสดงว่า ดร.อัมเบ็ดการ์ได้ศึกษาพระพุทธานุภาพมาอย่างดี ดังคำปราศรัยของเขาตอนหนึ่งว่า “กฎแห่งกรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้นไม่มีใครมาลบล้างได้ ”

การแก้อุปริวัตต์ด้วยโยคะ

ผู้ที่เกิดมามีอุปริวัตต์ เช่น ร่างกายผิดปกติ อวัยวะพิการ ถ้าอุปริไม่วัติดจนเกินไป ก็อาจแก้ไขได้ด้วยโยคะ เช่น ยุคนี่เป็นกาลสมบัตินในทางการแพทย์ ที่เจริญก้าวหน้ามาก ถ้าโบหน้าไม่งามก็แก้ได้ด้วยศัลยกรรมตกแต่ง ครั้นหน้าตาได้รับการแก้ไขจนเป็นปกติดีแล้วชีวิตย่อมดีขึ้นกว่าเดิม ถ้าแก้ไขแล้ว ดีกว่าเดิม หรืองามกว่าคนทั่วไป ผู้นั้นอาจเป็นดารา เป็นนางงาม เป็นนางแบบ ได้คู่ครองดี ๆ มีอาชีพดี ๆ ดังชีวิตจริงของพวกดารารายหลายคนสมัยนี้

ยุคนี่ผู้มีอุปริวัตต์เป็นผู้พิการมาก ๆ ไม่สามารถแก้ทางกายภาพได้ ก็หันมาแก้ด้วยการฝึกฝนศิลปะใดศิลปะหนึ่ง เช่น ยุคนี่ มีนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษคนหนึ่งชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.สติเฟ่น ฮอร์คิน (STEPHEN HAWKING) เขาเป็นโรคเซลประสาทสั่งกล้ามเนื้อเสื่อมตั้งแต่อายุ ๒๑ ปี หมอทำนายว่า เขจะมีอายุได้ไม่เกิน ๕ ปี แต่อายุของเขายืนยาวถึง ๗๖ ปี เพิ่งมาเสียชีวิตในปี ๒๕๖๑ นี้เอง ตลอดชีวิตนักวิทยาศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่คนนี้ต้องใช้ชีวิตอยู่บนเก้าอี้ล้อเลื่อนตลอดเวลา เขาได้ศึกษาวิชาฟิสิกส์เกี่ยวกับจักรวาลจนเป็นนักวิทยาศาสตร์เชี่ยวชาญจักรวาลวิทยา มีชื่อเสียงโด่งดังระดับโลก นี้คือ ตัวอย่างโยคะสมบัตินี่มาเปิดประตูให้กุศลกรรมส่งผลมาบรรเทาความเลวร้ายของอุปริวัตต์ เป็นต้น

ผู้พิการบางคนฝึกฝนเล่นกีฬา จนมีชื่อเสียงระดับโลก ดังตัวอย่างนักกีฬาผู้พิการชาวไทยหลายคน ไปแข่งขันกีฬาโอลิมปิกได้ เหรียญทอง ได้รางวัลเป็นเงินนับล้าน เป็นต้น นี้เป็นตัวอย่างการแก้ไข

อุปนิสัยด้วย **ปโยคสมบัติ** เมื่อแก้ไขสำเร็จ จึงทำให้ประตุกรรมชั่ว เช่น ความยากจน ความต่ำต้อยในสังคมเปิดแคบลงและประตุกรรมดี เปิดกว้างขึ้น นั่นคือ เปิดให้ชื่อเสียง เงินทองไหลมาเทมา เป็นต้น

อีกตัวอย่างหนึ่ง การแก้อุปนิสัยด้วย **ปโยคะ** คือ ชีวิตในวัยชรา อันเป็นเวลาที่เราร่างกายกำลังทรุดโทรม ความแข็งแรงลดลง ความอ่อนแอเข้ามาแทนที่ ความงามหมดไป ความไม่งามเข้ามาแทนที่ ในช่วงท้ายชีวิตที่เข้าสู่วัยชรา อุปนิสัยวิบัติเช่นนี้แหละ เป็นปัจจัยไปเปิดประตูกุศลกรรมในอดีตส่งวิบากแล้ว ๆ มาให้ ทำให้คนชราเกิด อุบัติเหตุบ่อย ๆ เกิดโรคพยาธิต่าง ๆ แม้อุปนิสัยของคนชราเช่นนี้ก็แก้ไขด้วย **ปโยคะ** เช่นแก้ด้วยการรู้จักเลือกอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงวัย รู้จักบำเพ็ญกุศลทั้งปวง รู้วิธีรักษาใจให้สงบ หมั่นตรวจสุขภาพ หมั่นออกกำลังกาย เป็นต้น ดังตัวอย่างผู้สูงอายุจำนวนมากในประเทศที่เจริญแล้ว เช่น ชาวญี่ปุ่น อายุ ๘๐- ๙๐ จำนวนมาก ยังมีสุขภาพแข็งแรง เป็นต้น

แต่ถ้าอุปนิสัยมาก ๆ เช่น ถึงขั้นสมองเสื่อม เป็นอัลไซเมอร์ แม้จะแก้ไขยาก แต่อย่างน้อยก็หาวิธีบรรเทาโรคด้วยยา นั่นก็เป็นการแก้ด้วยปโยคะ แต่ถ้าคนชราได้มีปัญญารู้เรื่องกรรม เขาย่อมรู้ว่า นั่นเป็นผลของอกุศลกรรมของตนเอง จึงไม่ไปเพ่งโทษผู้อื่น จิตของเขา ย่อมสงบกว่าคนชราอื่น ๆ ผู้รู้ความจริงว่า ตนเองกำลังมีอุปนิสัย ก็ทำให้ระมัดระวังตัว ไม่ประมาท เช่น เวลาเดินขึ้นบันไดลงบันได ทุกครั้งก็เดินให้ติดราวบันได ผู้ชราควรใช้ไม้เท้า เดินช้าลง เวลากินอาหารหรือดื่มน้ำ ต้องระวังสำลัก ถ้ายังขับรถได้ ควรหลีกเลี่ยงขับเวลากลางคืน เป็นต้น

การแก้กาลวิบัติด้วยโโยคะ

ในสมัยที่โลกเข้าสู่กาลวิบัติ ไม่ว่าจะวิบัติแบบไหน ย่อมเป็นปัญหา

แก่คนส่วนใหญ่ แต่ก็มีบางคนที่ฉลาด แก้ไขด้วยโโยคะที่ฉลาด เช่น ยุค I M F เศรษฐกิจประเทศไทยตกต่ำ นักธุรกิจทั่วไปต้องเดือดร้อน เกิดหนี้สินล้นพ้นตัว ธุรกิจล้มละลายกันทั่วไป แต่นักธุรกิจบางคนไม่ยอมแพ้ต่อความวิบัตินั้น เมื่อธุรกิจที่ใหญ่ล้มลง เขาก็หันกลับมาทำธุรกิจเล็ก ๆ เช่น เดินขายไก่ทอด ขายแซนวิช ซึ่งต่อมาไม่นาน เขาก็กลายเป็นเศรษฐี เป็นเจ้าของร้านอาหารใหญ่ บางคนก็เลือกค้าวัสดุรีไซเคิลจากกองขยะ อาศัยเป็นผู้มีโโยคะแยบคายขยันอดทน เขาจึงฟื้นตัวเร็ว ไม่ช้าก็กลับมามีฐานะดีกว่าเดิม ดังตัวอย่างให้เห็นกันในยุคนี้

ในสมัยสงครามโลก เศรษฐีสงครามก็เกิดขึ้นได้ เพราะผู้มีโโยคะแยบคาย เขาย่อมแสวงหาช่องทางหากิน จนทำให้เขาร่ำรวย ในขณะที่คนส่วนใหญ่ต้องยากจน นี่คือ ตัวอย่างบุคคลที่ไม่ยอมให้อะไรเกิดยอมเกิด นี่เป็นการแก้ปัญหาชีวิตในสมัยกาลวิบัติด้วยโโยคะอันแยบคาย

การแก้โโยควิบัติ ด้วยโโยคะสมบัติ

ตัวอย่างการแก้โโยควิบัติ ดังพระเจ้าอชาตศัตรูโอรสพระเจ้าพิมพิสาร พระองค์เป็นมกุฏราชกุมารเป็นโอรสของกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ ในสมัยนั้นพระองค์ คบปาปมิตร คือ พระเทวทัต จึงได้ทำอนันตริยกรรม

ปลงพระชนม์พระราชบิดานี้เป็นปโยควิบัติของพระเจ้าอชาตศัตรูที่ทำให้พระองค์ถูกโอรสของพระองค์ฆ่าตายเช่นกัน และปโยควิบัตินี้ยังไปปิดประตูพระนิพพานตั้งเรื่องราวต่อไป

เมื่อพระเจ้าอชาตศัตรูได้ฆ่าพระราชบิดาแล้ว ได้ขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์แห่งแคว้นมคธ ด้วยอนันตริยกรรม จึงทำให้พระองค์เกิดวิปฏิสารอย่างแรงกล้า เว่าร้อนพระทัย ถึงกับไม่ทรงบรรทม ครั้นได้เข้าเฝ้าพระพุทธองค์และได้ฟังธรรมแล้ว ทรงเข้าถึงเพียงไตรสรณคมน์ พระพุทธองค์ตรัสว่า ถ้าพระเจ้าอชาตศัตรูไม่ทำกรรมหนักเช่นนั้นแล้วสามารถบรรลุมรรคผลชั้นพระโสดาบันได้ ทั้งนี้เพราะปโยควิบัติไปปิดประตูมรรคผลไว้และปโยควิบัตินี้ยังไปเปิดประตูเวจิมหานรกไว้รอด้วย แต่เนื่องจากในอดีตชาติเคยสั่งสมบุญไว้จึงได้พบยอดกัลยาณมิตรอย่างพระพุทธเจ้า ทำให้พระเจ้าอชาตศรมีโอกาสฟังธรรมและมีโอกาสประกอบปโยคสมบัติอันยิ่งใหญ่คือเป็นผู้อุปถัมภ์การทำสังคายนาพระไตรปิฎกฝ่ายมรวาส ด้วยผลของปโยคสมบัตินี้เอง ทำให้พระองค์ไปตกนรกเพียงชั้นโลหกุมภที่แทนที่จะต้องไปตกอเวจิมหานรก นี้คือตัวอย่างการใช้ปโยคสมบัติไปแก้ปโยควิบัติ

ดังนั้น เมื่อใดปัญหาชีวิตเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเลวร้ายประการใดเราไม่ควรคิดว่า อะไรจะเกิดย่อมเกิด หรือปล่อยให้เป็นไปตามกรรมแต่ควรแก้ด้วยปโยคที่แยบคาย ถ้ากรรมในอดีตไม่หนักหนาเกินไปและปโยคก็แยบคาย เลือกรู้ทำในจังหวะที่เหมาะสม ในช่วงที่เป็นกาลสมบัติ ทำให้เหมาะกับปัญหานั้น ๆ ย่อมแก้ความวิบัติได้หรือ

อย่างน้อยก็ทำให้ปัญหาที่เลวร้ายเบาบางลง ทั้งนี้เพราะในสังสารวัฏอันยาวนานที่ผ่านมา เราทุกคนต่างก็เคยทำกุศลไว้ ถ้าเรารู้จักวิธีที่ใช้บิโยคสมบัติไปเปิดประตูให้กุศลกรรมมาช่วยเราก็อาจแก้ปัญหาชีวิตได้

บิโยคะที่ฉลาด ที่แยบคาย ทำได้ไม่ยากเช่นรู้จักวิธีหลบหลีกอกุศลวิบากบางอย่างเสียแต่เนิ่น ๆ เช่น เมื่อใดเห็นภาพนิมิตไม่ดีแสดงว่า เรากำลังได้รับผลของอกุศลทางตาซึ่งเราอาจหลีกเลี่ยงได้โดยไม่รู้ตัว เช่น หลับตาเสียชั่วขณะ หรือหลบไปเสียจากที่นั้นก็ทำได้ ถ้ามีเสียง ผรุสวาจา เสียงดูถูกดูหมิ่น ซึ่งเป็นอกุศลวิบาก ก็ให้อุดหูหรือหลบไปเสีย การทำเช่นนี้แหละ เป็นบิโยคะที่ทำได้ง่าย ๆ แต่มีผลมากซึ่งจะทำให้วิบากที่เลวร้ายยุติลงได้ชั่วคราว ปัญหาไม่ลุกลามไม่ขยายกลายเป็นเรื่องร้ายแรงใหญ่โตที่อาจตามมา นี่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะจะทำให้มีเวลาดั้งตัวในการแก้ปัญหาชีวิต บิโยคะเช่นนี้ผู้มีปัญญาทำได้ไม่ยาก

แม้ปัญหาสุขภาพ ก็แก้ไขด้วยบิโยคะ ผู้ใดมีสุขภาพไม่ดีถ้าเข้าใจว่า นี่เป็นเพราะผลกรรมในอดีตที่แก้ไขอะไรไม่ได้แล้ว ต้องปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม นี่เป็นการเข้าใจเรื่องกรรมผิด คำสอนในพระพุทธศาสนา ไม่ได้สอนให้อะไร ๆ เป็นไปตามกรรม แต่สอนให้แก้ไข โดยไปแก้ที่ต้นเหตุ ได้แก้ปัจจัยต่าง ๆ เพราะกรรมเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้น สุขภาพร่างกายและจิตใจยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก ได้แก่ จิต อกุตุ และอาหาร ดังนี้

จิตเป็นปัจจัยที่สำคัญไม่น้อยกว่าอาหาร คนที่เกิดโทสะบ่อย ๆ ก็จะทำให้หน้าตา ไม่สดใส แก่เกินวัย สุขภาพทรุดโทรม ความดันโลหิต

สูง ทั้งนี้ เพราะรูปกายมีจิตเป็นสมุฏฐาน แต่ถ้าจิตเป็นอโทสะ คือ จิตมีเมตตาสุภาพย่อมดีทั้งกายและใจ

อุตุเป็นปัจจัย ร่างกายต้องการอุตุที่เหมาะสม ไม่ร้อนจัด หนาวจัด เพราะความต้านทาน ตลอดจนภูมิคุ้มกัน ขึ้นอยู่กับอุตุที่เหมาะสม อุตุหรือเตโชธาตุ อันเกิดแต่การเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ การออกกำลังกายนั้นแหละ เป็นเตโชธาตุที่เกิดจากจิตตชรูป เป็นอุตุที่ไปช่วยให้สุขภาพแข็งแรง

อาหารเป็นปัจจัยที่เห็นได้ชัด คนชรา ถ้าเป็นผู้ติดในรส ไม่ระวังอาหารขยะอาหารไขมัน อาหารหวานจัด เค็มจัด อาหารย่อยยาก อาหารที่ปรุงแต่งด้วยสี กลิ่น รส สารเคมี ย่อมทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมเร็วขึ้น

ถ้าผู้ใดเข้าใจเรื่องกรรมไม่ถูกต้อง โดยโยนทุกอย่างไปให้กรรมหมดเขาก็จะได้รับผลของกรรมสมใจนึก ดังนั้น จึงไม่ควรเข้าใจผิดว่าอะไรจะเกิดย่อมเกิด นี้ไม่ใช่คำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าปล่อยให้อะไร ๆ ต้องเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย เช่น ปล่อยให้ โลภะโทสะ เกิดมาก ๆ แล้ว เราจะพันทุกข์เมื่อใด หรือปล่อยให้อกุศลกรรมให้ผลอย่างเต็มที่แล้ว เราก็ต้องรับอกุศลวิบากอย่างเต็มที่ และรับอย่างยาวนานทุกครั้งไป เพราะทุกคนเคยทำอกุศลกรรมไว้ในอดีตมากมาย มหาศาล ถ้ามัวรอให้ใช้กรรมเก่าให้หมดก่อน เราจะไม่มีเวลาสร้างกุศลกรรมในชาตินี้ คงต้องตายไปก่อนแน่นอน และที่สำคัญ คือ ขณะรับผลของอกุศลกรรม ผู้ที่ไม่เคยอบรมจิตมาก่อน ย่อมแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยการทำ กรรมดำ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาชีวิตผิด เป็นการประกอบ ปโยควิบัติ ซึ่งจะช่วยให้กรรมชั่วในอดีตส่งผลมา

ซ้ำเติมอีก ซึ่งน้อยคนนักเมื่อได้รับบอกสุลวิบากแล้ว จะแก้ไขด้วยการทำกรรมชว ผู้ใดเข้าใจเรื่องกรรมผิด ก็แก้ปัญหาชีวิตผิด เขาย่อมห่างไกลจากการบรรลุมรรคผลนิพพาน ดังพระพุทธองค์ตรัสไว้ใน คัมภีร์ อัง. ติก. โลกนสูตร (ข้อ ๕๔๐) ดังนี้

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าใครพึงกล่าวว่าคนทำกรรมอย่างใด ๆ ย่อมเสวยกรรมอย่างนั้น ๆ ดังนี้ เมื่อเป็นอย่างนั้น การอยู่ประพฤติพรหมจรรย์ก็มิได้ช่องทางที่จะทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบก็ไม่ปรากฏส่วนใครกล่าวว่า คนทำกรรมอันจะพึงให้ผลอย่างใด ๆ ย่อมเสวยผลกรรมนั้นดังนี้ เมื่อเป็นอย่างนี้การอยู่ประพฤติพรหมจรรย์ย่อมมิได้ช่องทางที่จะทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบก็ย่อมปรากฏ”

พระสูตรนี้แสดงให้เห็นว่า ปัญหาอันยิ่งใหญ่ที่นำความทุกข์มาสู่มวลมนุษย์ คือ วัฏฏทุกข์ ได้แก่การเกิดบ่อย ๆ แก่บ่อย ๆ เจ็บบ่อย ๆ ตายบ่อย ๆ เพราะธรรมเหล่านี้มี กรรม ตัณหา อวิชชา เป็นปัจจัย เมื่อชาติคือ ความเกิดมีเมื่อใด ชรา มรณะและทุกข์ทั้งปวงย่อมตามมาเมื่อนั้น แม้ปัญหาที่ใหญ่ยิ่งของสัตว์โลกเช่นนี้ ก็ยังมีบุคคลอย่างพระพุทธเจ้า ผู้ไม่ยอมให้อะไรจะเกิดย่อมเกิด พระองค์ทรงเพียรวิจัยค้นหาทางแก้ไขปัญหาชีวิต จนค้นพบวิธีแก้ไขไม่ให้ชาติ คือ ความเกิดมีอีกต่อไป เมื่อชาติไม่มีแล้ว ชรา มรณะ ทุกข์โทมนัส ตลอดจน วัฏฏทุกข์ทั้งมวล ก็หมดตามไปด้วย ทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ ๔๐สงขัยยิ่งด้วยแสนกับจึงทรงค้นพบอริยมรรคมีองค์ ๘ แต่กว่าจะทำสำเร็จ พระองค์ต้องบำเพ็ญทศบารมีและมหาบริจาต ๕ ที่ทำได้ยากยิ่ง การบำเพ็ญเพียรนี้แหละ คือยอดแห่งปโยคสมบัติของพระพุทธองค์ที่ทรงประกอบในแต่ละพระชาตินั้น ๆ

บทที่ ๘

ตัวอย่างปโยควิบัตินในชีวิตจริง

เรื่องราวต่อไปนี้ เป็นเรื่องชีวิตจริง เป็นคำสารภาพของผู้หญิงคนหนึ่ง เธอเล่าไว้ในวารสารฉบับหนึ่ง ดังนี้

เธอมีครอบครัวแล้ว มีสามีที่แสนดี มีลูกเล็ก ๆ ที่น่ารักเป็นครอบครัวที่อบอุ่น มีความสุขมาก ทั้งเธอและสามีมีความรู้มีตำแหน่งหน้าที่การงาน ที่มั่นคง มีฐานะความเป็นอยู่ดีมีชื่อเสียงในวงสังคม

อยู่มาวันหนึ่ง เพื่อนในสำนักงานเดียวกันได้แนะนำเธอให้รู้จักกับชายหนุ่มคนหนึ่ง เมื่อรู้จักกันครั้งแรก เธอก็ไม่คิดอะไร แต่อยู่ต่อมา ความสนิทสนมก็เกิดมากขึ้น จะเป็นเพราะกรรมหรือความเชี่ยวชาญของชายหนุ่ม หรือเป็นเพราะความอ่อนต่อโลกของเธอเอง ทำให้เธอพลาดพลั้งตกเป็นของเขาในที่สุด เมื่อครั้งหนึ่งเกิดขึ้นครั้งต่อ ๆ ไปก็เกิดตามมา เธอเล่าว่าปกติเธอกลับบ้านกินข้าวมือเย็นกับสามีและลูกเสมอ ระยะเวลาหลังเธอกลับบ้านค่ำบ่อย ๆ เธอโกหกกับสามีว่า บริษัทกำลังมีงานมาก ลูกชายมักถามเธอว่า แม่จำ ทำไมหมู่นี้แม่ไม่มากินข้าวกับลูก พ่อรอแม่ทุกวัน เธอเล่าว่า เธอฟังแล้ว รู้สึกระอวยใจ สงสารลูกและสามีมาก แต่ก็ต้องบอกลูกว่า หมู่นี้แม่มีงานประชุมบ่อย

บางวันเธอไม่กลับบ้าน โดยอ้างกับสามีว่าเธอต้องไปทำงานต่างจังหวัด ในที่สุดวันหนึ่ง เรื่องก็แดงออกมาเมื่อเธอไปค้างคืนกับชายหนุ่มคนนั้นที่เมืองตากอากาศชายทะเลแห่งหนึ่งบังเอิญเพื่อน

ของสามีมาพบเข้า เมื่อเรื่องนี้เข้าหูสามี เธอก็จำนนด้วยหลักฐาน ไม่สามารถแก้ตัวกับสามีได้

ในที่สุดชีวิตครอบครัวที่แสนจะอบอุ่น เป็นครอบครัวที่เพื่อน ๆ เคยอิจฉา ก็ต้องแตกแยกพังทลายลง สามีของเธอรับไม่ได้ เธอรู้สึกผิด และเสียใจมาก ที่เธอต้องพรากจากลูกรักและสามี ชีวิตที่มีความสุขก็ต้องจบลงด้วยความเศร้า บัดนี้เธอและสามีและลูกชายเล็ก ๆ ต่างก็แตกแยก เดินไปคนละทิศคนละทาง นี่เป็นนโยบายชีวิตของหญิงคนหนึ่ง ที่นำความทุกข์มาสู่ชีวิตตนเองและผู้อื่น

นโยบายชีวิตในเรื่องผิดศีลข้อกาเมสุมิจจารณันร้ายแรงถึงกับฆ่ากันตายเกิดขึ้นบ่อย ๆ ในยุคนี้ผลที่เกิดในชาตินี้ก็นำความทุกข์มาให้อย่างเหลือล้น แต่ผลโดยตรงในชาติต่อ ๆ ไปเลวร้ายกว่า คือต้องไปตกนรก พันจากนรกแล้วเศษของกรรมทำให้ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ต้องถูกตอน ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นมนุษย์ที่มีเพศผิดปกติ ต้องเป็นโรคเกี่ยวกับบอวยวะเพศ และเป็นผู้ที่ถูกสังคมรังเกียจดังตัวอย่างใน ขุ.เถรี. (ข้อ ๔๗๓) อธิทาสีเถรีคาถากล่าวถึงประวัติของพระอธิทาสีเถรีโดยย่อ ๆ ดังนี้

ณ กรุงปาฏลีบุตร พระเถรีผู้บรรลุนิชา ๓ องค์หนึ่ง ชื่อ อธิทาสี-เถรีได้เล่าเรื่องราวชีวิตในอดีตชาติของพระเถรีเอง ให้ภิกษุณีโพธิฟัง ดังนี้

ในพระนครชื่อ เอรกัจฉะ ข้าพเจ้าเป็นช่างทองมีทรัพย์มาก มัวเมาในวัยหนุ่ม ทำชู้กับภริยาผู้อื่น เมื่อข้าพเจ้าจุติจากชาตินั้นแล้ว ต้องไปหมกหม้ออยู่ในนรกเป็นเวลานาน ครั้นออกจากรกก็เข้าห้อง

นางวานร เมื่อคลอดจากแม่วานรได้ ๗ วัน ก็ถูกวานรจำฝูงกัดอวัยวะเพศ
นี้เป็นผลกรรมที่ทำชู้กับภริยาผู้อื่น

ข้าพเจ้าจุติจากกำเนิดวานรแล้ว ก็ไปเกิดในท้องแม่แพะตาบอด
และเป็นง่อย อยู่ในป่าแคว้นสินธพ เมื่อข้าพเจ้าอายุได้ ๑๒ ปี พาเด็ก
ซีหลังไป อวัยวะเพศถูกกระแทกกับของแข็ง ทำให้เป็นแผลมีหนอง
พอนพะ นี้ก็เป็นผลกรรมที่ทำชู้กับภริยาผู้อื่น

ข้าพเจ้าจุติจากกำเนิดแพะแล้ว ก็ไปเกิดในท้องแม่โคของ
พ่อค้าโค เป็นลูกโคมีขนแดงต้งน้ำครึ่ง พออายุได้ ๑๒ เดือน ก็ถูกจับ
ไปตอนข้าพเจ้าถูกใช้ให้ไถนา ให้ลากเกวียน ต่อมาเป็นโรคตาบอด
นี้ก็เป็นผลกรรมที่ทำชู้กับภริยาผู้อื่น ข้าพเจ้าจุติจากกำเนิดโคแล้ว
ก็ไปเกิดในเรือนทาสีในท้องถนนมีเพศไม่ใช่หญิงไม่ใช่ชาย เมื่ออายุ
๓๐ ก็ตายแล้วไปเกิดเป็นหญิงในตระกูลช่างทำเกวียนที่ยากจน
มีโภคทรัพย์น้อยเป็นที่รุ่มทวงหนี้ของเจ้าหนี้ เมื่อหนี้พอกพูนทับถม
มากขึ้น นายกองเกวียนก็มาทวงเอาสมบัติโดยฉูดฉาดข้าพเจ้าไป

บุตรนายกองเกวียนชื่อ คิริทาส เห็นข้าพเจ้าเป็นสาวรุ่น อายุ
๑๖ ปี ก็มีจิตปฏิพัทธ์ ขอไปเป็นภริยา แต่นายคิริทาส มีภริยาอยู่
ก่อนคนหนึ่งแล้วเป็นคนมีศีล มีคุณมียศจงรักภักดีสามี ข้าพเจ้าทำ
อุบายให้สามีเกลียดนาง ด้วยกรรมนี้ ทำให้ข้าพเจ้าได้รับความเกลียดชัง
จากสามีในชาติต่อมา ดังนี้

ในชาติปัจจุบัน ข้าพเจ้าเกิดในกรุงอุชเชนี แคว้นอวันตี บิดาเป็น
เศรษฐี เป็นผู้มั่งคั่ง ข้าพเจ้าเป็นธิดาคนเดียว จึงเป็นที่รักที่โปรดปราน
ครั้งนั้น เศรษฐีเมืองสาเกตมาขอข้าพเจ้า บิดาจึงให้ข้าพเจ้าเป็นสะใภ้
ของเศรษฐีนั้น

เมื่อเป็นสะเก็ด ข้าพเจ้าทำความนอบน้อมด้วยเคียรเกล้า ไหว้เท้าเข้าเย็นต่อแม่ผัวพ่อผัว ตามวิธีที่ถูกต้องบรมสั่งสอนมา ข้าพเจ้าปฏิบัติต่อพี่น้องของสามี ทำการต้อนรับญาติมิตรของสามีด้วยข้าวน้ำของเคี้ยวเสมอ เมื่อข้าพเจ้าเข้าเรือน เข้าประตูก็ต้องล้างมือล้างเท้า ประนมมือเข้าไปหาสามี ข้าพเจ้าต้องหวิ้ม ลูบไล้หยอดยาตา ส่งกระจกแต่งตัวให้สามี เหมือนหญิงรับใช้ ข้าพเจ้าหุงข้าวต้มแกงเอง ล้างภาชนะเองปรนนิบัติสามีเหมือนมารดาปรนนิบัติบุตรคนเดียว ฉะนั้น ข้าพเจ้าจงรักภักดีทำหน้าที่ครบถ้วนขยันขันแข็งไม่เกียจคร้าน อยู่อย่างนี้สามีก็ยังไม่เกลียดข้าพเจ้า

อยู่ต่อมา สามีได้บอกบิดามารดาของตนว่า ฉันลาไปละฉันไม่ขออยู่ร่วมกับอสิทาสี ทั้งจะไม่ยอมอยู่ร่วมเรือนหลังเดียวกันด้วย บิดามารดากล่าวว่า อย่าพูดเช่นนั้นสิลูก อสิทาสีเป็นคนฉลาด มีความสามารถ ขยันไม่เกียจคร้าน ทำไมลูกไม่ชอบใจเล่า เขาตอบว่า อสิทาสีไม่ได้เบียดเบียนดอกจะแต่ฉันไม่ยอมอยู่ร่วมด้วย ฉันเกลียด ฉันพอแล้ว ฉันขอลาไปละ

พ่อผัวแม่ผัวฟังคำของบุตรเช่นนั้น จึงถามข้าพเจ้าว่า เจ้าทำผิดอะไรกับเขาหรือจึงถูกทอดทิ้ง ข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้าไม่ได้ทำผิดอะไร ไม่ได้เบียดเบียนเขา พ่อผัวแม่ผัวฟังแล้วเสียใจเป็นทุกข์ จึงนำข้าพเจ้าส่งกลับไปเรือนบิดาของข้าพเจ้า ๆ กลายเป็นแม่หม้ายสามีร้าง ภายหลังบิดาของข้าพเจ้าได้ยกข้าพเจ้าให้กุลบุตรผู้มั่งคั่งคนหนึ่งแต่ร่ำรวยน้อยกว่าสามีคนแรก ข้าพเจ้าอยู่กับสามีคนที่ ๒ เพียงเดือนเดียว เขาก็ขับข้าพเจ้าผู้ปรนนิบัติดุจทาสี ข้าพเจ้าถูกส่งคืนกลับบ้านเดิมอีก

ต่อมาบิดาของข้าพเจ้ายกข้าพเจ้าให้กับบุรุษขอทานคนหนึ่ง โดยให้เขาเลิกอาชีพขอทาน ไม่ต้องเที่ยวเร่ร่อนหาอาหาร ให้มา อยู่กินกับลูกสาวในบ้านนี้ แม้ข้าพเจ้าอยู่กับบุรุษนั้นเพียงครึ่งเดือน ข้าพเจ้าก็ปรนนิบัติกับสามีใหม่เหมือนที่เคยปฏิบัติมา แต่บุรุษนั้นก็ ไม่ประสงค์อยู่กินกับข้าพเจ้า บอกคืนข้าพเจ้าและขอกลับไปมีอาชีพ ขอทานตามเดิม

ข้าพเจ้าเสียใจมาก จึงคิดฆ่าตัวตายหรือออกบวช อยู่มาวันหนึ่ง มีพระเถรีชื่อ แม่เจ้าชินทตตา พระเถรีผู้ทรงวินัย เป็นพหูสูต สมบูรณ์ ด้วยศีลเที่ยวบิณฑบาตมายังตระกูลของบิดา เมื่อข้าพเจ้าเห็นจึงลุกขึ้น ไปจัดอาสนะถวายพระเถรี แล้วกราบเท้าถวายโภชนะ

ลำดับนั้น บิดาพูดกะข้าพเจ้าว่า ลูกเอ๋ยลูกจงประพฤติธรรมใน เรือนนี้ก็แล้วกัน จงเลี้ยงดูสมณพราหมณ์ด้วยข้าวด้วยน้ำเถิด ข้าพเจ้า ฟังแล้วร้องไห้ประคองมือประนมพูดกับบิดาว่า ความจริงลูกก็ทำบาป มามากแล้ว ลูกจักชำระบาปนั้นให้เสร็จเสียที บิดาจึงอวยพรข้าพเจ้า ว่าลูกจงบรรลุโพธิญาณ ธรรมอันเลิศและขอให้ได้พระนิพพานที่ พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ประเสริฐสุดแห่งสัตว์ ๒ เท้า ข้าพเจ้ากราบบิดา มารดาและหมู่ญาติทุกคน ออกบวชได้ ๗ วัน ก็บรรลุวิชา ๓ ข้าพเจ้า ระลึกชาติได้ ๗ ชาติจึงได้เล่าถึงกรรมที่มีวิบากอย่างนี้แก่ภิกษุณี ชื่อโพธิ

จากประวัติพระเถรีองค์นี้ ทำให้เห็นว่าการทำผิดศีลข้อ กามะสุมิจณาจาร เป็นชู้กับภริยาผู้อื่นนั้น มีวิบากเลวทรามต้องไปตก นรกอยู่นาน เศษของกรรมยังทำให้ต้องไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานอยู่ หลายชาติ ต้องถูกต้อน ถูกใช้งานหนัก ถ้าเกิดมาเป็นมนุษย์ก็เป็นผู้มี

ความบกพร่องทางเพศ อวัยวะเพศเป็นโรคต่าง ๆ และเป็นคนที่ถูกเกลียดชังจากคนอื่น ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้นไม่เคยรู้จักไม่เคยเกี่ยวข้องนี่เป็นผลมาจากทำกรรมชั่ว ผิดศีลข้อกาเมสุมิจฉาจาร

เป็นที่สังเกต แม้ในชาติสุดท้าย พระอิสิทาสีเถรีก็ยังคงต้องรับอกุศลวิบาก และได้รับโลกุตตรกุศลวิบาก คือ มรรคผลด้วย นี้แสดงว่า อดีตชาติพระเถรีได้สั่งสมกุศลอันเป็นบารมีมาด้วยและในระหว่างสร้างบารมีอยู่นั้น ก็มีบางช่วงบางชาติที่พลาดพลั้งไปทำอกุศลกรรม ซึ่งเป็นของธรรมดาที่ปุถุชนต้องพ่ายแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำบ้างในบางครั้งบางคราว แม้พระพุทธองค์ สมัยที่ยังทรงเป็นพระโพธิสัตว์พระองค์ก็เคยพลาดพลั้งในทำนองนี้มาแล้ว ดังนั้น เราจึงไม่ควรคิดว่า การบรรลุมรรคผลทำได้ง่าย ๆ ไม่ต้องสร้างสมบารมี ไม่ต้องศึกษาปริยัติขอให้พบอาจารย์ดัง ๆ เพราะท่านมีทางลัดทางตรงไปสู่นิพพานได้

จากชีวิตจริงดังกล่าว แสดงถึงความวิจิตรของ กรรม-วิบาก เช่น การปรนนิบัติสามีอย่างดีของอิสิทาสีเถรี สมัยที่เป็นมรवासนั้น เป็นปิโยคสมบัติ ซึ่งปิโยคสมบัติก็เป็นกรรมที่ให้ผล ๒ อย่าง คือเป็นปัจจัยให้ประตุกรรมดีส่งผล มาให้ และเป็นนานักขณิกรรมที่จะให้ผลในอนาคตด้วย แต่กรณีพระอิสิทาสีเถรีนี้ ปโยคะไม่สามารถไปเปิดประตูให้กรรมดีในอดีตส่งผลมาให้ ทั้งนี้ ก็เพราะกรรมชั่วในอดีตของพระเถรี เป็นกรรมหนักมาก ดังนั้น ปโยคะซึ่งเป็นกรรมเบากว่า จึงไม่สามารถไปเบียดเบียนกรรมเก่าที่กำลังให้ผลอยู่ (กรรมที่มาเบียดเบียนกรรมตรงกันข้ามชื่อ อุปปีฬกรรมรายละเอียดย่อยเรื่องนี้อยู่ในบทต่อไป)

บทที่ ๙

การจำแนก กรรม - วิบาก

ใน อญ.ติก.อรรถกถา นิตานสูตร (หน้า ๑๒๑-๑๔๑) และใน อภิธัมมัตถ-วิภาวินีฎีกา พระพุทธองค์ทรงแสดงหลักกรรมและการให้ผลของกรรมไว้ดังนี้

๑. จำแนกกรรมตามลำดับของการให้ผล

- ครุกรรม คือ กรรมหนัก
- พหุลกรรม คือ กรรมที่ทำเป็นอาจิม
- อาสันนกรรม คือ กรรมที่ทำใกล้มรณะ
- กุฎัตตวาปนกรรม เป็นกรรมที่ทำไว้แล้ว (ไม่ใช่กรรม ๓ ข้างต้น)

๒. จำแนกกรรมตามกิจ

- ชนกกรรม ทำกิจให้ปฏิสนธิ และรักษาภพจนกว่าจะสิ้นอายุ (ทำปฏิสนธิกิจ ภาวังคกิจ จุตกิจ)
- อุปัตถัมภกกรรม ทำกิจสนับสนุนกรรมอื่นที่เป็นชาติเดียวกัน (กุศลกรรมทำกิจส่งเสริมกุศลกรรม หรืออกุศลกรรมทำกิจส่งเสริมอกุศลกรรม)
- อุปปีฬกกรรม ทำกิจเบียดเบียนกรรมอื่นที่เป็นชาติตรงกันข้าม (กุศลกรรมทำกิจเบียดเบียนอกุศลกรรม หรืออกุศลกรรมทำกิจเบียดเบียนกุศลกรรม)

- อุปฆาตกรรม ทำกิจตัดกรรมอื่นที่มีกำลังน้อยกว่าตนให้ตกไป (กรรมที่มีพลังทำกิจตัดรอน ลบล้างกรรมที่มีพลังน้อย โดยตนเองให้ผลแทน)

๓. จำแนกกรรมตามเวลาที่ให้ผล

- ทิฏฐธรรมเวทนิยกรรม คือ กรรมที่ให้ผลได้ภายในชาติที่ทำ
- อุปปีชชเวทนิยกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติที่ ๒ เท่านั้น
- อปราปรियเวทนิยกรรม คือ กรรมให้ผลในชาติที่ ๓ เป็นต้นไป
- อโหสิกรรม คือ กรรมที่หมดโอกาสให้ผล

รวมกรรมย่อยทุกประเภทดังกล่าว มีจำนวน ๑๒ ประเภท เมื่อกกล่าวถึงกรรม ๑๒ ในพระไตรปิฎก ก็จะเข้าใจกันทั่วไปว่าหมายถึงกรรมย่อย ๆ เหล่านี้

จำแนกตามลำดับการให้ผล

การให้ผลของกรรมในที่นี้หมายถึงให้ผลปฏิสนธิโดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ๑. ครุกรรมอันเป็นกรรมหนักให้ผลก่อน พหุกรรมเป็นกรรมที่ทำบ่อย ๆ ให้ผลในลำดับที่ ๒. อาสันนกรรมเป็นกรรมที่ทำให้ไล่ตายให้ผลในลำดับที่ ๓ (ในบางกรณีอาสันนกรรมอาจให้ผลในลำดับที่ ๒ ก็ได้ ท่านเปรียบเหมือน วัวแก่แต่อยู่ใกล้ประตูคอก ย่อมออกก่อน) ๓. กุฎตตาวาปนกรรมให้ผลในลำดับสุดท้าย เมื่อไม่มีกรรม ๓ ประเภทข้างต้น รายละเอียดกรรมแต่ละประเภท ดังนี้

๑. ครุกรรม

ครุกรรมเป็นกรรมหนักให้ผลเร็ว มีทั้งกุศลและอกุศล เป็นกรรมที่มีกำลัง ซึ่งกรรมอื่นไม่อาจขัดขวางได้ ครุกรรมทำกิจหยุดยั้งการให้ผลของกรรมอื่นแล้ว ตนเองให้ผลแทน ดังนี้

ครุกรรมฝ่ายอกุศลได้แก่ อนันตริยกรรม ๕ มีฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าพระอรหันต์ ทำพระโลหิตของพระพุทธเจ้าให้ห้อ ทำสงฆ์ให้แตก ผู้ใดทำอนันตริยกรรม เมื่อตายต้องไปเกิดเป็นสัตว์นรกทันที เช่น พระเทวทัตทำครุกรรมถึง ๒ อย่าง คือทำพระโลหิตพระพุทธเจ้าให้ห้อ และยังสงฆ์ให้แตกจึงต้องถูกธรณีสูบลงอเวจีมหานรกทันที

ครุกรรมฝ่ายกุศลได้แก่ ฌานสมาบัติ โยคาวจรผู้ได้ฌานสมาบัติเมื่อใกล้จุติ ถ้าฌานยังไม่เสื่อมกุศลครุกรรมนี้ก็จะพาไปเกิดบนพรหมโลกทันที ครุกรรมเป็นกรรมหนักให้ผลนำเกิดก่อนกรรมอื่น ๆ

๒. พหุกรรมหรืออาจิณณกรรม

พหุกรรม หรือ อีกชื่อหนึ่ง คือ อาจิณณกรรม ได้แก่กรรมที่ทำบ่อย ๆ เนื่อง ๆ กรรมที่ทำเป็นประจำ ซึ่งมีทั้งกุศลกรรมและอกุศลกรรม พหุกรรมนี้แหละจะให้ผลนำเกิดถ้าไม่มีครุกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- พหุกรรมฝ่ายกุศล เช่น ฆราวาสใส่บาตรทุกวัน สมาทานรักษาศีลทุกวัน ฟังธรรมบ่อย ๆ สมบูรณ์ด้วยจาริตศีล เช่น ปรมนิบัติดูแลพ่อแม่เสมอ พระภิกษุผู้ทำเจตียวัตรทุกวัน ผู้แสดงธรรมบ่อย ๆ ผู้เจริญกัมมัฏฐานเป็นประจำ เป็นต้น

- พหุกรรมฝ่ายอกุศล เช่น กายกรรม มืออาชีพประมง อาชีพฆ่าสัตว์เป็นต้น วชิกรรม เช่น ผู้กล่าวพรุสวาจาเป็นนิสัย พูดจาสื่อเสียดยุยงให้แตกกันเป็นประจำ เช่น นักการเมืองบางคนพูดในสภา เป็นต้น

- พหุกรรมอีกประเภทหนึ่ง ที่แตกต่างจากพหุกรรมที่กล่าวข้างต้นได้แก่การช่องเสพ หรืออวัชชนาการ คือ ระลึกนึกถึงกรรมใดกรรมหนึ่งที่เคยทำไว้บ่อย ๆ มีทั้งกุศลและอกุศล เช่น เคยประทับใจในกุศลกรรมนั้น ๆ บ้าง เกิดสะเทือนใจในอกุศลกรรมนั้น ๆ บ้าง ดังนี้

กุศลกรรมที่ประทับใจ เช่น เคยไปนมัสการสังเวชนียสถานครั้งแรก เคยไปนมัสการพระเชี้ยวแก้วหรือเคยทำบุญครั้งใหญ่ในชีวิต เช่นงานบวชหรืองานทอดกฐิน ภาพของกุศลกรรมนั้นยังติดตาตรึงใจทำให้ระลึกถึงบ่อย ๆ นี้ก็จัดเป็นพหุกรรม

อกุศลกรรมบางอย่างที่ไม่อาจลืมได้ เพราะเป็นกรรมหนัก เช่น เคยเมาเหล้าเมายาแล้ว ไปทำร้ายบุพการี มีพ่อแม่ปู่ย่าตายายหรือเคยทารุณสัตว์ เคยฆ่าสัตว์ เช่น ฆ่าลิงฆ่าชะนีขณะที่มันกำลังตั้งท้องหรือกำลังให้นมลูก นิมนต์ติดตามมาตลอดชีวิตจึงเป็นเหตุให้นึกถึงกรรมนั้นได้บ่อย ๆ นี้ก็เป็นพหุกรรมประเภทอกุศล

ตัวอย่างหนึ่งของพหุกรรมที่เกิดจากการคิดถึงอกุศลจิตในอดีต เป็นเรื่องชีวิตจริงของคนไข้โรคหัวใจรายหนึ่ง ก่อนตายเขาเรียกลูกเมียมาที่เตียง แล้วก็ระบายความลับที่เก็บกดมานานให้ลูกของเขาฟังว่า ลูกเอ๋ย การที่พ่อของเจ้าต้องป่วยเป็นโรคหัวใจก็เพราะต้องเก็บความเจ็บแค้น ความขมขื่น ที่พ่อจับได้ว่า ครั้งหนึ่งแม่ของเจ้า

นี้แหละได้นอกใจพ่อ นี่ก็เป็น พหุกรรม แบบระลึกถึงเหตุการณ์ สะเทือนใจในอดีตบ่อย ๆ หนึ่ง ถ้าขณะนั้นเขาบริหารภรรยาด้วยความ แค้น แล้วก็ตายไป อกุศลวจีกรรมที่ทำให้ใกล้ตายนี้จัดเป็น อาสันนกรรม ดังรายละเอียดในข้อต่อไป

๓. อาสันนกรรม

อาสันนกรรม ได้แก่กรรมที่ทำในเวลาใกล้ตาย ซึ่งมีทั้งกุศลกรรม และอกุศลกรรม อาสันนกรรมสำคัญมาก สัตว์จุติจากชาตินี้แล้วจะไป ปฏิสนธิในสุคติภูมิ หรือในทุคติภูมิก็ไปด้วยแรงอาสันนกรรมนี้แหละ

อาสันนกรรมฝ่ายกุศล เช่น ตอนใกล้ตาย ได้ทำสังฆทานหรือ มีโอกาสสมทานศีลกับพระภิกษุ กุศลกรรมที่ทำให้ใกล้ตายนี้แหละ จะพาไปปฏิสนธิในสุคติภูมิ

อาสันนกรรมฝ่ายอกุศล เช่น ก่อนตาย คิดพยาบาทผูกโกรธ ผู้ใดผู้หนึ่งหรือเกิดการต่อสู้กันด้วยความโกรธแค้น แล้วถูกฆ่าตาย ซึ่งเข้าข่ายพยาบาทคิดเพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่นซึ่งเข้าข่ายเป็นอกิฆณา อกุศลกรรมที่ทำให้ใกล้ตาย หรือระลึกถึงกรรมที่ทำมาในเวลาใกล้ตาย กรรมนี้จะพาสัตว์ไปปฏิสนธิในอบาย

๔. กุฎิตตาวาปนกรรม

กุฎิตตาวาปนกรรม มีทั้งกุศลและอกุศลเป็นกรรมที่ทำไว้แล้ว นอกเหนือจากกรรม ๓ ข้างต้น เช่น นานมาแล้วเคยฆ่าสัตว์เล็กบ้าง

ใหญ่บ้าง เป็นต้น แต่ลืมไปแล้ว กฎัตตาวาปนกรรมนี้จะทำกิจปฏิสนธิ
นำเกิด เมื่อไม่มี ครุกรรม พหุกรรมและอาสันนกรรม

จำแนกกรรมตามกิจ

กรรมจำแนกตามกิจหรือตามหน้าที่ ได้แก่ ชนกกรรมทำกิจนำ
เกิด ๑ อุปัตถัมภกกรรมทำกิจสนับสนุนกรรมอื่นที่เป็นชาติเดียวกัน ๑
อุปปีฬกกรรมทำกิจเบียดเบียนกรรมชาติตรงกันข้าม ๑ อุปฆาตกรรม
ทำกิจตัดรอนกรรมอื่นที่มีกำลังอ่อนกว่าตนให้ตกไป ๑ ดังรายละเอียด
แต่ละกรรม ดังนี้

๑. ชนกกรรม

ความหมายชนกกรรม ในอภิธัมมัตถวิภาวินีฎีกา แสดงไว้ว่า
ชื่อชนกะ เพราะอรรถว่าให้เกิด องค์ธรรมได้แก่เจตนาโลกียชวน
จิต ๒๘ ดวง (เว้นอกุศลอุทัจจสัมปยุต)

ในปฏิสนธิกาล ชนกกรรมทำให้ปฏิสนธิจิตและกัมมชรูปเกิดขึ้น
ในปวัตติกาล ชนกกรรมทำวังคกิจรักษาภพชาติ คือ ทำกิจรักษาสภาพ
ความเป็นสัตว์ ความเป็นมนุษย์ ความเป็นเทวดา ฯลฯ ให้ดำรงอยู่ต่อ
ไปจนสิ้นอายุขัยหรือจนกว่าจะสิ้นกรรมและทำให้กัมมชรูปเกิดตลอด
อายุขัยด้วย

๒. อุปัตถัมภกกรรม

ในอภิธัมมัตถวิภาวินีฎีกา แสดงลักษณะอุปัตถัมภกกรรมไว้ดังนี้
ชื่อว่า อุปัตถัมภะเพราะอรรถว่า เข้าไปสนับสนุนโดยมีกฎการให้ผล
แบบสนับสนุน กรรมฝ่ายเดียวกัน ดังนี้

กรรมฝ่ายเดียวกันสนับสนุนซึ่งกันและกัน นั่นคือกุศลกรรมในอดีตสนับสนุนกุศลกรรมที่กำลังให้ผลในปัจจุบันและอกุศลกรรมในอดีตสนับสนุนอกุศลกรรมที่กำลังให้ผลในปัจจุบัน ดังนี้

ในสังสารวัฏอันยาวนาน จนหาจุดเริ่มต้นไม่พบที่ผ่านมา สัตว์โลกทุกรูปทุกนาม ต่างสั่งสมกรรมไว้มากมาย สุดคณานับ อันกรรมดีและกรรมชั่วจำนวนมากศาลนี้ไม่สามารถให้ผลนำเกิดพร้อมกันได้ เปรียบดั่งนักมวยจำนวนมากในค่ายมวยหนึ่งไม่สามารถขึ้นสังเวียนชกพร้อมกันได้ ต้องรออยู่ และขณะที่รออยู่นั้น นักมวยบางคนก็ทำกิจไปเป็นพี่เลี้ยง ให้น้ำแก่นักมวยค่ายเดียวกันที่กำลังขึ้นชก ฉันทิกรรมดีและกรรมชั่วบางอย่างที่ทำไว้ในอดีต ที่กำลังรอให้ผลอยู่ก็ทำกิจเพียงส่งเสริมอุดหนุนกรรมฝ่ายเดียวกันที่กำลังให้ผลอยู่ ฉันทิอุปถัมภ์ภกกรรมมี ๒ ประเภท ดังนี้

- อุปถัมภ์ภกกรรมประเภท กุศลสนับสนุนกุศล เช่นผู้ที่กำลังสุขสบาย สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สินเงินทอง เป็นมหาเศรษฐี แต่โดยไม่เคยคิดมาก่อน ก็มีกุศลกรรมบางอย่างในอดีตของเขาตามมาอุดหนุนส่งเสริมให้เขาอายุรางวัล ที่ ๑ อีก ทำให้เขาร่ำรวยยิ่งขึ้น นี่คือการดีในอดีตตามมาอุปถัมภ์ภกการให้ผลของกรรมดีในปัจจุบันให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เป็นต้น

- อุปถัมภ์ภกกรรมประเภท อกุศลสนับสนุนอกุศล เช่นผู้ที่ชีวิตกำลังยากจน กำลังเดือดร้อนอยู่ในปัจจุบันเพราะอดีตชาติเคยฉ้อโกงผู้อื่นไว้ หรือเคยลักทรัพย์ เป็นคนตระหนี่ อกุศลกรรมนั้นก็ส่งผลมาซ้ำเติมให้เขาต้องเดือดร้อนยิ่งขึ้นไปอีก เช่นขณะยากจน

อยู่นั้นภรรยาหรือ ลูกหลานต้องมาป่วยเป็นโรคร้ายแรง หรือเกิดอุบัติเหตุต้องเสียทรัพย์สินเงินทอง ถ้าทำธุรกิจ ก็ค้าขายขาดทุนแถมยังถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย ถูกปรับเป็นจำนวนเงินสูง ทำให้เดือดร้อน ยากจนยิ่งขึ้นไป เป็นต้น

๓. อุปปีฬกรรม

ใน อภิธัมมัตถวิภาวินีฎีกา แสดงอุปปีฬกรรมไว้ว่า ชื่ออุปปีฬกะ เพราะอรรถว่า เข้าไปเบียดเบียน มีกฎเกณฑ์ ดังนี้ กรรมชาติตรงกันข้ามเบียดเบียนกัน นั่นคือ กรรมดีไปเบียดเบียนกรรมชั่ว หรือกรรมชั่วไปเบียดเบียนกรรมดี ดังนี้

- ตัวอย่างกุศลเบียดเบียนอกุศล เช่น ผู้ที่กำลังทุกข์ทรมานจากความเจ็บไข้อยู่ ก็มีกุศลกรรมที่ทำไว้ในอดีต เช่น เคยถวายเกสร แก่สมณชีพราหมณ์ เคยทำบุญกับภิกษุสงฆ์อาพาธ เคยช่วยงานสาธารณภัย กุศลกรรมนั้นก็มาขับไล่ความเจ็บไข้ให้ลดลงหรือทำให้หายป่วย ได้พบแพทย์ชำนานูโรค ได้เกสรดีทำให้หายขาดจากโรค เช่น คนไข้โรคมะเร็งระยะท้าย ๆ ยังหายได้ ดังปรากฏในยุคนี หรือบางคนกำลังยากจนอยู่ก็มีกุศลกรรมบางอย่างในอดีตชาติ เช่น เคยสงเคราะห์ให้ข้าวให้น้ำคนยากคนจน หรือเคยถวายปัจจัยสี่แก่พระเณร ฯลฯ กุศลกรรมนี้ก็ส่งผลมาไล่ความยากจนนั้นให้หมดไป เช่น ทำให้ได้รับมรดก หรือได้ค่าเวนคืนที่ดินจากทางราชการโดยไม่เคยคาดฝันมาก่อน หรือ เช่น ถูกสลากรางวัลใหญ่ ๆ เป็นต้น

- ตัวอย่าง อกุศลเบียดเบียนกุศล เช่น ผู้กำลังได้รับกุศลวิบาก กำลังร่ำรวย กำลังมีสุขภาพแข็งแรง แต่ก็มือกุศลกรรมบางอย่างที่ทำ

ไว้ในอดีต เช่น เคยทรมาณสัตว์ เคยฆ่าสัตว์ เป็นต้น กรรมนั้นก็ตามมาเบียดเบียน ทำให้ร่างกายที่เคยมีสุขภาพแข็งแรง ต้องอ่อนแอเป็นโรคแพ้อากาศ แพ้เหงื่อตัวเองหรือทำให้เกิดโรคร้ายแรง เป็นต้น หรือนักธุรกิจบางคน กิจการกำลังรุ่งเรือง แต่อดีตชาติเคยกลั่นแกล้งทำลายฝ่ายตรงกันข้ามไว้ อกุศลกรรมนั้นก็ตามมาเบียดเบียน ทำให้ธุรกิจปัจจุบันมีอันต้องพังพินาศไปด้วยภัยต่าง ๆ เช่น เกิดอัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย เป็นต้น

๔. อุปฆาตกรรม

ใน อภิธัมมัตถวิภาวินีฎีกาแสดงลักษณะอุปฆาตกรรมไว้ ดังนี้ ชื่อว่า อุปฆาตกะ เพราะอรรถว่า เข้าไปตัดรอนกรรมอื่นที่ทรมากำลังให้สิ้นสุดลง แล้วตนเป็นผู้ส่งผลแทน อุปฆาตกรรมเป็นได้ทั้งกุศลและอกุศล ดังนี้

ตัวอย่าง อุปฆาตกรรมประเภท อกุศลตัดรอนกุศล เช่น ดารานักแสดงบางคนกำลังสวยกุศลวิบาก ชื่อเสียงกำลังโด่งดังเงินทองกำลังไหลมาเทมา แต่โดยไม่คาดคิดมาก่อน ก็เกิดอุบัติเหตุถูกรถชนถึงพิการ หรือบางรายป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก ซึ่งปกติโรคนี้รักษาให้หายได้เป็นส่วนใหญ่ แต่บางรายไม่หาย ทั้งนี้เพราะ อกุศลกรรมในอดีตมีพลังมากกว่า กรรมที่มีกำลังมากมาตัดรอนกรรมที่มีกำลังน้อยกว่านี้แหละ เป็นอุปฆาตกรรม

หรือนักธุรกิจบางคน ธุรกิจกำลังรุ่งเรือง เงินทองไหลมาเทมา แต่ไม่ทันรู้ตัวก็มาถูกอัคคีภัย หรือถูกหุ้นส่วนฉ้อโกง ทำให้กิจการพังทลายลงในพริบตาก็มี ดังตัวอย่างให้เห็นกันในยุคปัจจุบัน

อีกตัวอย่างหนึ่ง ชายหนุ่มคนหนึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน นายร้อย อันเป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่คนในวัยหนุ่มไฟฝันที่จะมีโอกาสแต่งเครื่องแบบทหาร ห้อยกระบี่สั้นที่งามสง่า เมื่อจบออกไปยังมีเงินเดือน มียศมีตำแหน่งรออยู่แล้ว อนาคตสดใส เมื่อเขาเป็นนักเรียนปีที่ ๒ อกุลศลกรรมประเภท อุปฆาตกรรม ก็เข้ามาตัดรอน ทำให้ชีวิตนักเรียนนายร้อยที่เขารักต้องมาจบลงเพราะเขาป่วยเป็นโรคกระดูกชนิดหนึ่ง ไม่มีทางรักษา ต้องเป็นคนพิการไปตลอดชีวิต แต่ด้วยปโยคสมบัติ เขาไม่ยอมแพ้ต่อชีวิตได้ศึกษาจนจบมหาวิทยาลัย ต่อมาได้เป็นนายกสมาคมผู้พิการแห่งประเทศไทย มีวาสนาเป็นถึงวุฒิสมาชิกรัฐสภา

อุปฆาตกรรม อีกตัวอย่างหนึ่ง ที่กุศลตัดรอนอกกุศล เช่น พระองค์สิมมาล ก่อนบวชเป็นผู้ทำปาณาติบาต ฆ่าคนนับพัน เกือบจะทำมาตุฆาตอยู่แล้ว ถ้าพระพุทธองค์ไม่เสด็จไปโปรด อกุลศลกรรมอันใหญ่โตนี้แหละ ถูกเจตนาในมรรคจิตอันเป็นโลกุตตรกุศล ที่มีพลังมาตัดรอนอกกุศลกรรมฆ่าคนของพระองค์สิมมาลให้หมดไป เป็นต้น

จำแนกกรรมตามเวลาที่ให้ผล

ในคัมภีร์ อรรถกถา อัง.ติก.นิทานสูตร (ข้อ ๑๒๑)

พระพุทธองค์ทรงแสดงการจำแนกกรรมตามเวลาที่ให้ผล ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ทัณฺณธรรมเวทนียกรรม คือ กรรมให้ผลในชาติปัจจุบัน (ชาติที่ ๑)

๒. อุปปีชเวทนียกรรมคือ กรรมให้ผลต่อจากชาติปัจจุบัน (ชาติที่ ๒)

๓. อปราชัยเวทนียกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาติที่ ๓ เป็นต้นไปและให้ผลโดยไม่มีกำหนด ตราบที่สังสารวัฏยังเป็นไปอยู่ คือ ตราบที่ขันธ ๕ ยังเกิดอยู่นั่นเอง กรรมนี้จะติดตามไปตลอดจนกว่าจะนิพพาน

๔. กรรมใดในข้อ ๑ - ๓ ข้างต้น ถ้าไม่ให้ผลตามกำหนด ก็จะไม่มีโอกาสให้ผลอีกต่อไป กลายเป็นอโหสิกรรม อันกรรม ๔ ประเภทข้างต้น อธิบายตามหลักพระอภิธรรมได้ ดังนี้

วิธีจิตทั่วไป ทั้งกุศลวิถีสและอกุศลวิถีส ชวนจิตเกิดเป็นชุด ๆ ละ ๗ ทุกขณะมีเจตนาเจตสิก ซึ่งเป็นตัวกรรมเกิดร่วมอยู่ด้วย ดังภาพนี้

ชวนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ

อกุศลวิถีส อกุศลจิตคิดฆ่าสัตว์ ก่อนทำ ขณะทำ หลังทำ ความคิดนี้เกิดเป็นชุด ๆ ละ ๗ ทุกขณะมีเจตนาฆ่า ซึ่งเป็นตัวกรรมประกอบอยู่ด้วย ดังภาพนี้

ฆ่า ฆ่า ฆ่า ฆ่า ฆ่า ฆ่า.....

จำนวนชุดของอกุศลวิถีส ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันนี้ ก็เกิดตามมามาก นับไม่ถ้วน ดังนั้น เจตนาฆ่า ที่เกิดอยู่ในขณะทุกดวงจึงมีมากจนนับไม่ถ้วนเช่นกัน ทุกเจตนาเป็นเหตุที่จะยังวิบากให้เกิดขึ้นได้ทั้งนั้น นี่เป็นไปตาม กฎแห่งกรรม

กุศลวิถึ เมื่อกุศลจิตคิดให้ทาน ก่อนให้ทาน ขณะให้ทาน หลังให้ทาน ความคิดที่มีเจตนาให้ก็เกิดเป็นชุด ๆ ละ ๗ แบบเดียวกับอกุศลวิถึ ดังนี้

ให้ ให้ ให้ ให้ ให้ ให้

จำนวนชุดดังในภาพ ก็เกิดตามมามากนับไม่ถ้วน ดังนั้น เจตนา ซึ่งเป็นตัวกุศลกรรมในการให้ทานแต่ละครั้งจึงมีจำนวนมากจนนับไม่ถ้วน และเจตนาที่เกิดในขณะทุกดวงก็เป็นเหตุที่ทำให้ผลเกิดขึ้นได้ นี่ก็เป็นไปตามธรรมชาติของกรรม เป็น กรรมนิยาม

ดังนั้น การทำแต่ละครั้งจึงเกิดกรรมอันเป็นตัวเหตุนับแสนนับล้าน ดังในพระสูตรแสดงตัวอย่างการทำบุญ-ทำบาป นิดเดียวแต่มีผลไปหลายร้อยหลายพันชาติ

ข้อสังเกต ในทฤษฎีจิต ทั้งกุศลวิถึและอกุศลวิถึ ชวนจิตที่ ๑ ที่แสดงด้วยอักษรตัวแรกเล็กที่สุด นี้แสดงว่า เป็นกรรมที่มีพลังน้อยที่สุด เพราะเริ่มเกิด ภาพอักษร ตั้งแต่ตัวที่ ๒ ถึง ๓ จะค่อย ๆ ใหญ่ขึ้น จนถึงตัวที่ ๔ ใหญ่ที่สุด แสดงให้เห็นว่า เป็นกรรมที่มีกำลังมากที่สุด ทั้งนี้ด้วยอำนาจ อาเสวนปัจจัย (เกิดซ้ำ ๆ) ส่วนอักษรตัวสุดท้าย มีขนาดเล็กลงบ้าง แสดงว่าชวนจิตที่ ๗ แม้จะมีอาเสวนปัจจัย แต่อยู่ใกล้ภวังคจิต ย่อมมีกำลังน้อยกว่าชวนจิตที่ ๒ - ๖ ดังนั้น กรรมในชวนจิตที่ ๒-๖ จึงจัดว่าเป็นจิตที่มีกำลังมากที่สุด จึงให้ผลได้นับภพชาติไม่ถ้วน

ในวิถึจิตหนึ่ง ๆ นั้น แต่ละขณะมีกำลังไม่เท่ากัน การให้ผลย่อมต่างกันไป เช่น ชวนที่ ๑ มีกำลังน้อย เพิ่งเกิดขึ้นก็ดี ชวน

ที่ ๒ - ๖ และชวนะที่ ๗ เกิดตามมานั้น มีกำลังมากขึ้นก็ดี ให้ผลต่างกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

- เจตนาในชวนะ ๑ คือ กรรมตัวที่ ๑ ชื่อ ทิฏฐุธรรมเวทนียกรรม
 - เจตนาในชวนะ ๒-๖ คือ กรรมตัวที่ ๒-๖ ชื่อ อปราปริยเวทนียกรรม
 - เจตนาในชวนะที่ ๗ คือ กรรมตัวที่ ๗ ชื่อ อุปัชชเวทนียกรรม
- การให้ผลของกรรมตามกาล ๓ ประเภทดังกล่าวข้างต้น เป็นไปตามกฎธรรมชาติ หรือเป็นไปตามกัมม नियม ดังนี้

ทิฏฐุธรรมเวทนียกรรม

ทิฏฐุธรรมเวทนียกรรม ทั้งกุศลกรรมและอกุศลกรรมให้ผลในชาติปัจจุบันเท่านั้น ส่วนจะให้ช้าหรือเร็ว หนักเบาประการใดขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความดี ความเลว ของผู้ทำกรรมและทำกับบุคคลผู้มีคุณธรรมมากน้อยเพียงใด ตลอดจนความเพียรพยายามในการกระทำมากน้อยเพียงใด ถ้าปัจจัยพร้อม ก็จะทำให้ผลเฉพาะในชาติปัจจุบันเท่านั้น

ตัวอย่างทิฏฐุธรรมเวทนียกรรม ประเภทอกุศลกรรม เช่น สมัยพุทธกาล นั้นทมานพ ไปข่มขืนพระอุบลวรรณาเถรี ผู้เป็นพระอรหันต์ จึงรับผลใน ชาติปัจจุบันโดยถูกรณีสือบทันที

ตัวอย่างทิฏฐุธรรมเวทนียกรรม ประเภทกุศลกรรม เช่น ใส่บาตรกับพระอรหันต์ที่ออกจากนิโรธสมบัติ ผู้นั้นก็กลายเป็นเศรษฐีไปทันทีในชาติปัจจุบัน

ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม มีทั้ง กุศล - อกุศล มีทั้ง หนัก-เบา ถ้าเป็นกรรมหนัก ก็จะทำให้ผลทันที เช่น กรรมนั้นثمانพ เป็นต้น ถ้าเป็นกรรมทั่ว ๆ ไป เวลาในการให้ผล ดังนี้

ทิฏฐธรรมเวทนียกรรมที่ทำในปฐมวัย จะให้ผลในมัชฌิมวัย ถ้าทำในมัชฌิมวัย จะให้ผลในปัจฉิมวัย ถ้าทำในปัจฉิมวัยจะให้ผลในเวลาใกล้ตาย

ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม ให้ผลในชาติปัจจุบันเท่านั้น ถ้าไม่ให้ผลในชาติปัจจุบัน ก็จะหมดโอกาสให้ผลในชาติต่อ ๆ ไป กลายเป็น อโหสิกรรม

อุปัชชเวทนียกรรม

เจตนาในชวนจิตดวงที่ ๗ คือ อุปัชชเวทนียกรรม เป็นกรรมนำเกิดในชาติที่ต่อจากชาติปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งกุศลกรรมและอกุศลกรรม อุปัชชเวทนียกรรม เมื่อให้ผลนำเกิดเรียกว่า ชนกกรรม เพราะทำชนกกิจ ถ้าเป็นกุศลก็ทำให้เกิดในสุคติภูมิ เป็นมนุษย์ เป็นเทวดา เป็นพรหม ถ้าชนกกรรมเป็นอกุศล ก็ทำให้ไปเกิดในอบายภูมิ ๔ เป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย หรือ เดรัจฉาน ถ้าอุปัชชเวทนียกรรมใด ไม่ให้ผลในปฏิสนธิกาลหรือปวัตติกาลในชาติหน้าแล้ว ก็หมดโอกาสให้ผลในชาติต่อ ๆ ไป กลายเป็นอโหสิกรรม (ถ้าอุปัชชเวทนียกรรมไม่ให้ผลนำเกิด อปร่าปรียเวทนียกรรมก็จะทำกิจนำเกิดแทน ดังนี้)

๓. อปราปรียเวทนียกรรม

เจตนาในชวนจิตดวงที่ ๒ - ๖ เป็นอปราปรียเวทนียกรรม เป็นกรรมที่จะให้ผลในชาติที่ ๓ เป็นต้นไป (ชาติปัจจุบันนับเป็นชาติที่ ๑ ชาติถัดไป เป็นชาติที่ ๒) โดยทำกิจเป็นได้ทั้งชนกกรรม อุปัตถัมภกกรรม อุปปีฬกกรรม และอุปฆาตกรรม ถ้าอปราปรียเวทนียกรรมยังไม่มีโอกาสให้ผล กรรมนี้ ก็ไม่หายไปไหน คงสั่งสมต่อไป รอเวลาจนกว่าปัจจัยและสิ่งแวดล้อมเหมาะสมจึงให้ผลจนกว่าจะปรินิพพาน

ด้วยเหตุที่สังสารวัฏอันยาวนานที่ผ่านมา ทุกคนได้สั่งสม อปราปรียเวทนียกรรม ดังกล่าว ซึ่งมีทั้งกุศลและอกุศลไว้จำนวนมากมหาศาลจนสุดที่จะประมาณ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอกุศล ดังนั้น โอกาสที่สัตว์จะไปเกิดในอบายจึงมีมาก ท่านเปรียบสัตว์ไปเกิดในอบายเท่าชนโค ส่วนสัตว์ไปเกิดในสุคติภูมิเท่าเขาโค ถ้าใครไม่เชื่อก็ให้ไปคำนวณตัวแพลงก่ตอน กุ้งเคยที่ใช้ทำกะปินี้แหละ ถ้าเป็นกะปิสักหนึ่งถึง น่าจะมีจำนวนตัวเคยมากกว่าคนทั้งประเทศ จึงไม่ต้องคำนวณว่าทั้งมหาสมุทรจะมีเคยสักกี่ตัว ทุกตัวมีชีวิต ต้องกินอาหาร มีการสืบพันธุ์ มีสุขมีทุกข์ มีขันธ ๕ ไม่ต่างจากมนุษย์ เหมือนเรา ๆ ท่าน ๆ นี้แหละ สังสารวัฏจึงเป็นภยันตรายที่น่ากลัวยิ่งนัก

เพราะอปราปรียเวทนียกรรม เป็นอกุศลกรรมส่วนใหญ่ ดังนั้น โอกาสที่จะไปเกิดเป็นอบายสัตว์จึงมีมาก ครั้นไปเกิดแล้วโอกาสที่จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกยิ่งแสนยาก ดังในคัมภีร์มัชฌิมนิกาย อุปปริปัญญาสก์ พาลบัณฑิตสูตร (ข้อ ๔๘๑) พระพุทธองค์ทรงอุปมา

ว่า เหมือนเต่าตาบอด ตัวหนึ่งอยู่ในมหาสมุทรหนึ่งร้อยปีจึงโผล่ขึ้นมาครั้งหนึ่งและในมหาสมุทรนั้นมีท่อนบ่วงตาเดียวอันหนึ่ง ถูกคลื่นลมซัดลอยไปลอยมา โอกาสที่บ่วงตาเดียวของท่อนจะสวมเข้าหัวเต่าพอดีนั้นยากเพียงใด โอกาสที่อบายสัตว์ จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกยากกว่านั้น ในสายตาพระอรียเจ้า อปราปรียเวทนียกรรม เป็นภัยเงียบที่น่ากลัว เพราะเป็นกรรมที่ได้ทำไว้มากมายมหาศาล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอกุศลกรรมด้วย ทำมานานแล้ว พร้อมทั้งจะให้ผลทันทีที่กรรมอื่นไม่ให้ผล ดังนั้น การท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏที่หาจุดจบไม่พบ จึงน่ากลัวยิ่งนัก เพราะปริมาณของอปราปรียเวทนียกรรมมีแต่เพิ่มขึ้น ๆ เราจึงถูกกรรมนี้ติดตามไปทุกหนทุกแห่ง พร้อมทั้งจะให้วิบากเกิดเมื่อปัจจัย คือ คติ อูปี กาละ ปโยคะ เปิดโอกาส ดังนั้น โอกาสที่มนุษย์จะกลับไปเกิดเป็นอบายสัตว์อีกจึงมีมาก (เรื่อง คติ อูปี กาละ ปโยคะ จะนำมาแสดงในบทต่อไป)

๔. อโหสิกรรม

อโหสิกรรม ได้แก่กรรมทุกชนิดที่ไม่สามารถให้ผล เช่น ทิฏฐู-
 ธรรมเวทนียกรรม ไม่สามารถให้ผลในชาติปัจจุบัน ก็เป็นอโหสิกรรม
 หรืออุปัชชเวทนียกรรมไม่สามารถทำชนกกิจในชาติหน้าก็จะ
 เป็นอโหสิกรรม เป็นต้น หรือกรรมของพระอรหันต์ ภายหลังปรินิพพาน
 อปราปรียเวทนียกรรมกรรมที่ทำมาทั้งหมดก็เป็นอโหสิกรรม

บทที่ ๑๐

กรรมบถ ๑๐

กรรมบถประกอบด้วยคำ ๒ คำ คือ กรรม แปลว่า การกระทำ
บถ แปลว่า ทาง กรรมบถจึงหมายถึง กรรมที่พาสัตว์ไปปฏิสนธิใน
ภพภูมิต่าง ๆ ดัง อรรถกถาปฏิสัมภีทามรรค (หน้า ๘๒๘ และ ๘๒๙)
ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชื่อว่า กรรมบถ เพราะอรรถว่า กรรมเหล่านั้นเป็นทางเพื่อไป
ปฏิสนธิในอบาย อนึ่ง แม้ทั้งกุศลและอกุศล ท่านก็กล่าวว่าเป็น
กรรมบถ เพราะให้เกิดปฏิสนธิ เหลือจากที่กล่าวแล้วท่านไม่กล่าว
ว่าเป็นกรรมบถ เพราะไม่มีส่วนในการให้เกิดปฏิสนธิ ฟังทราบ
ว่าแม้กุศลและอกุศลที่เหลือท่านก็ถือเอาด้วยความมุ่งหมายถึงกุศล
และอกุศลอย่างหยาบ

โดยปกติกรรมให้ผลในปฏิสนธิกาลก็มี ให้ผลในปวัตติกาล
ก็มี แต่อรรถกถาให้ความสำคัญแก่กรรมที่ให้ผลได้ในปฏิสนธิกาล
โดยเฉพาะกรรมที่พาสัตว์ไปปฏิสนธิในอบายเพราะสัตว์ใดไปเกิด
ในอบายแล้ว โอกาสที่จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกนั้นยากยิ่ง ท่าน
อุปมาไว้ ดังนี้

ในมหาสมุทร มีบ่วงเล็ก ๆ ลอยอยู่อันหนึ่ง เต้าตาบอดตัวหนึ่ง
๑๐๐ ปีจึงจะโผล่หัวขึ้นมาครั้งหนึ่ง โอกาสที่เต้าจะโผล่หัวขึ้นมาแล้ว
สวมเข้ากับบ่วงนั้นพอดี จะยากยิ่งสักเพียงไหนแต่โอกาสที่สัตว์ไปเกิด
ในอบายแล้วจะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกนั้นยากยิ่งกว่า ด้วยพระ-

มหากรุณาคุณ พระพุทธองค์จึงทรงแสดงอกุศลกรรมบถ ๑๐ อย่าง เป็นลำดับแรก ดังนี้

อกุศลกรรมบถ ๑๐

อกุศลกรรมบถ ๑๐ คือ ทุจจริตกรรม ๑๐ อย่าง ได้แก่ กาย
ตุจจริต ๓ อย่าง วจิตุจจริต ๔ อย่าง และมโนตุจจริต ๔ อย่าง ที่เป็นไปทาง
ทวาร ๓ ดังนี้

กายตุจจริต ๓

๑. การฆ่าสัตว์
๒. การลักทรัพย์
๓. การประพฤติ
ผิดในกาม

วจิตุจจริต ๔

๑. การพูดเท็จ
๒. การพูดส่อเสียด
๓. การพูดคำหยาบ
๔. การพูดเพ้อเจ้อ

มโนตุจจริต ๓

๑. ออยากได้ของผู้อื่น
(อภิชฌา)
๒. ปองร้ายผู้อื่น
(พยาบาท)
๓. ความเห็นผิด
(สัมมาทิฎฐิ)

๑. กายตุจจริต ๓ คือ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤติ
ผิดในกาม กรรมชั่ว ๓ อย่างนี้ เป็นไปทางกายทวารเป็นส่วนใหญ่
เช่น ฆ่าสัตว์ด้วยตนเอง ลักทรัพย์ด้วยตนเอง นี่คือ กายตุจจริตที่เป็นไป
ทางกายทวาร ส่วนวจีทวารก็ทำได้ เช่น สั่งให้นำสัตว์ไปฆ่า เป็นต้น
ส่วนการประพฤติผิดในกาม เป็นไปทางกายทวารเท่านั้น

๒. วจิตุจจริต ๔ ได้แก่ พูดเท็จ พูดยุยงส่อเสียด พูดคำหยาบ
และพูดเพ้อเจ้อ วจิตุจจริต ๔ อย่างนี้เป็นไปทางวจีทวารเป็นส่วนใหญ่

ส่วนทางกายทวารก็ทำได้ โดยใช้กิริยาทางกายแทนคำพูด เช่น สันหน้าหรือโบกมือ เพื่อปกปิดความผิดของตน เป็นต้น

๓. มโนทุจริต ๓ อย่าง คือ อภิชฌา ได้แก่ ความอยากได้ของผู้อื่น (โดย มิชอบ) ๑ พยาบาท คือ ความคิดปองร้ายผู้อื่น ๑ มิจฉาทิฎฐิ คือ ความเห็นผิด ๑ กรรมชั่วทั้ง ๓ นี้ เป็นไปได้ทั้ง ๓ ทวาร แต่ส่วนใหญ่เป็นไปทางมโนทวาร ดังนี้

๓.๑ มโนทุจริตเป็นไปทางกายทวาร ได้แก่มโนทุจริต ๓ ที่ เกิดทางใจแล้วกระทำสำเร็จทางกายทวาร เช่น อยากได้สิ่งของผู้อื่น (อภิชฌา) แล้วคิดมิชอบที่จะได้สิ่งของนั้น ยังใช้มือจับสิ่งของนั้นด้วย เจตนามิชอบ เป็นต้น หรือไม่ชอบหน้าใครคนหนึ่ง (พยาบาท) แล้ว คิดประทุษร้ายให้ผู้นั้น โดยใช้มือหรือเท้าทำร้าย เป็นต้น หรือพวก นอกศาสนาบางคน ขณะเห็นผิด (มิจฉาทิฎฐิ) ไม่เชื่อบุญบาปแล้ว ยังใช้มือลูบคลำเศียรพระพุทธรูปเล่นในลักษณะไม่เคารพ เป็นต้น

๓.๒ มโนทุจริตเป็นไปทางวจีทวาร ได้แก่มโนทุจริต ๓ ที่เกิด ทางใจแล้วกระทำสำเร็จทางวจีทวาร เช่น ขณะที่มีความคิดอยากได้ ของผู้อื่น (อภิชฌา) แล้วกล่าวว่า โอหนอ ทำอย่างไรดี เราจึงจะได้ของ นั้นมา เป็นต้น หรือขณะคิดประทุษร้ายผู้อื่น (พยาบาท) แล้วกล่าว คำอาฆาต เป็นต้น หรือขณะมีความเห็นผิด (มิจฉาทิฎฐิ) เช่น ไม่เชื่อ ว่ามีโลกนี้โลกหน้า ไม่เชื่อว่ามีนรกสวรรค์ แล้วสอนผู้อื่นให้เชื่อตาม เป็นต้น

๓.๓ มโนทุจริตเป็นไปทางมโนทวาร ได้แก่ มโนทุจริตที่เกิดทางใจ เช่น ขณะอยากได้สิ่งของผู้อื่น (อภิขมา) แล้วคิดมิชอบที่จะหาทางให้ได้ของนั้นมา เป็นต้น หรือโกรธผู้ใดแล้วคิดประทุษร้าย โดยแข่งให้ผู้อื่น ให้ตาย หรือให้พินาศ เป็นต้น หรือขณะเห็นผิด (มิจฉาทิฏฐิ) เช่น เชื้อบุญบาป คิดว่า พ่อแม่ไม่มีคุณ ทำให้เราเกิดโดยไม่ตั้งใจ เป็นต้น

อกุศลกรรมบถ ๑๐ ขยายเป็นอกุศลกรรมบถ ๔๐

ในคัมภีร์ อัง.ทสก.ทุตติยวรรคที่ ๒ (ข้อ ๑๙๘) พรหมณสูตร พระพุทธองค์ทรงขยายอกุศลกรรมบถ ๑๐ ออกไป เช่น ปาณาติบาต ขยายเป็นฆ่าสัตว์ด้วยตนเอง ชักชวนผู้อื่นฆ่า พอใจในการฆ่า กล่าวสรรเสริญการฆ่า ดังนั้น อกุศลกรรมบถ ๑๐ จึงขยายออกไปเป็น อกุศลกรรมบถ ๔๐

ข้อสังเกต กรรมของแต่ละคนในแต่ละครั้ง มีความหนักเบาต่างกัน อกุศลวิบากจึงหนักเบาต่างกันไป นี้คือ ความวิจิตรของกรรม และวิบาก

ผลของอกุศลกรรมบถ ๑๐

ในคัมภีร์ อัง.ทสก.ทุตติยวรรคที่ ๒ (ข้อ ๑๙๘) พรหมณสูตร พระพุทธองค์ ตรัสกับพรหมณ์คนหนึ่งว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๑๐ ประการนี้แล (อกุศลกรรมบถ ๑๐) เป็นผู้ถูกทอดทิ้งไว้ในนรก เหมือนสิ่งของที่เขานำมาทอดทิ้งไว้

กุศลกรรมบถ ๑๐

กุศลกรรมบถ เป็นธรรมตรงกันข้ามกับอกุศลกรรมบถ มีอยู่ ๑๐ อย่างดังนี้

<p>กายทุจริต ๓</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เว้นการฆ่าสัตว์ ๒. เว้นการลักทรัพย์ ๓. เว้นการประพฤติผิดในกาม 	<p>วจีทุจริต ๔</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เว้นพูดเท็จ ๒. เว้นพูดส่อเสียด ๓. เว้นพูดคำหยาบ ๔. เว้นพูดเพ้อเจ้อ 	<p>มโนทุจริต ๓</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ไม่อยากได้ของผู้อื่น (อนภิชฌา) ๒. ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น (พยาบาท) ๓. ความเห็นถูก (สัมมาทิฐิ)
---	---	--

อธิบายคำว่า เว้น ในกุศลกรรมบถ ๗ คำว่า เว้น มาจาก วิรติ หมายถึงการไม่ทำ กายทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ สำหรับปุถุชนทั่วไปแล้ว วิรติหรือเว้นจากการทำทุจริตมี ๒ อย่าง ดังนี้

๑. สมาทานวิรติ ได้แก่ การตั้งใจหรือสมาทานที่จะเว้นทำบาปกรรมไว้ก่อน เช่น การได้สมาทานศีล ข้อปาณาติบาต โดยเจตนาตั้งใจไว้ว่า จะไม่ฆ่าสัตว์ครั้งนมียุ่งมากัด ก็ไม่ตบ เพียงปิดเป่าไล่ไป เป็นต้น นี่เป็นกุศลจิตที่ประกอบด้วย เจตนาเจตสิก วิรติเจตสิก อโทสเจตสิก หรืออาจมีปัญญาเจตสิก ประกอบในสมาทานวิรติ จะสังเกตเห็นได้ว่า วิรติเจตสิกมีบทบาทเด่นชัดกว่า เจตนาเจตสิก

๒. สัมปัตตวิรติ ได้แก่ การเว้นทำบาปกรรมที่ไม่ได้สมาทานหรือตั้งใจไว้ก่อน ครั้นเผชิญกับอารมณ์ก็ยับยั้งไม่ทำบาปกรรมนั้นได้ เช่น ไม่ตบยุง เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเป็นผู้มี อโทสเจตสิก คือ เมตตา หรือ

อาจมี อโหมหเจตสิก คือ ปัญญารู้โทษของบาปกรรม จึงเว้นการทำบาป
นั้น จะสังเกตเห็นได้ว่าการไม่ทำบาปนี้ เจตนาประกอบด้วย อโทสะ
วิรตี และอาจมี อโหมหะด้วย แต่เจตนามีบทบาทไม่เด่นชัดเท่า
อโทสเจตสิก และอโหมหเจตสิก

กายสุจริต ๓ ทางทวาร ๓

- กายสุจริตที่เป็นไปทางกายทวาร เช่น ผู้มีอาชีพในการฆ่าสัตว์
ในวันพระเขาได้สมาทานศีล ๕ ไว้ ครั้นมีคนมาจ้างให้ฆ่า เขาก็ปฏิเสธ
โดยสิ้นศีรษะ หรือโบกมือ เป็นต้น กุศลกายกรรมนี้สำเร็จได้โดยกายทวาร

- กายสุจริตที่เป็นไปทางวจีทวาร เช่น มีผู้มาจ้างให้ฆ่าสัตว์ เขา
ก็ตอบปฏิเสธไปทางวาจา เป็นต้น หรือในวันสำคัญทางศาสนาเขากล่าว
สมาทานศีล เว้นจากการฆ่าสัตว์ กุศลกายกรรมนี้สำเร็จได้ทางวจีทวาร

- กายสุจริตที่เป็นไปทางมโนทวาร เช่น ขณะสมาทานศีล
ข้อปาณาติบาตหรืออทินนาทานโดยสมาทานกับพระเจดีย์ก็ดีหรือ
กับพระพุทธรูปก็ดี กระทำอยู่ในใจไม่เคยเลื่อนไหวทางกาย กุศลมโนกรรม
นี้สำเร็จทางมโนทวาร

วจีสุจริต ๔ ทางทวาร ๓

วจีสุจริตที่เป็นไปทางกายทวาร เช่น โบกมือหรือสั่นหน้าปฏิเสธ
ที่จะพูดเพื่อเจ้า หรือกล่าวปฏิเสธที่จะพูดคำหยาบ เป็นต้น

วจีสุจริตที่เป็นไปทางวจีทวาร เช่น เปล่งวาจาสมาทานรับศีลข้อ
มุสาวาท หรือกล่าวสัตถุญากับพ่อแม่ว่า ต่อไปจะไม่พูดคำหยาบอีก
 เป็นต้น

วชิสุจริตที่เป็นไปทางมโนทวาร เช่น อธิษฐานไว้ในใจว่า ทุกครั้งที่แสดงธรรม เราจะไม่ว่าวกระทบผู้อื่น หรือตั้งใจไว้ว่า ในวงสนทนา เราจะไม่ว่าวชิสุจริต ๔ เป็นต้น

มโนสุจริตทางทวาร ๓

มโนสุจริตที่เป็นไปทางกายทวาร เช่น เก็บทรัพย์สินของผู้อื่นได้แล้วนำส่งคืนเจ้าของ กุศลกรรมนี้สำเร็จด้วยอำนาจ อนภิชฌาคือไม่คิดอยากได้ทรัพย์สินผู้อื่น หรือด้วยอำนาจอโทสะ คือ มีจิตเมตตา อีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น ช่วยปรนนิบัติดูแลคนชราที่ถูกทอดทิ้งนี้เป็นกุศลกรรมที่สำเร็จด้วยอัพยาบาท เป็นต้น

มโนสุจริตที่เป็นไปทางวจีทวาร เช่น พยาบาลที่เกษียณอายุแล้วอาสาช่วยพูดแนะนำชาวบ้านที่มาโรงพยาบาล นี่คือ มโนกรรมที่สำเร็จด้วยเมตตา (อัพยาบาท) เป็นต้น หรือขณะกล่าวแผ่เมตตาก็เป็นมโนสุจริตที่เป็นไปทางวจีทวาร หรือการแสดงธรรมแก่ญาติธรรมก็เป็นมโนกรรมที่สำเร็จด้วยอัพยาบาท คือ เมตตา

มโนสุจริตที่เป็นไปทางมโนทวาร ในข้อ อนภิชฌา เช่น คนขับแท็กซี่ตั้งใจไว้ว่า ถ้าพบทรัพย์สินของผู้โดยสารลืมไว้เราจะรีบส่งคืนให้เจ้าของ หรือตัวอย่าง อัพยาบาท เช่น ตั้งใจไว้ว่า ถ้าถูกผู้อื่นเบียดเบียนด้วยกายหรือด้วยวาจาก็ให้อภัย เป็นต้น หรือขณะให้ทานก็ระลึกว่าทานที่เราทำนี้ย่อมมีผล นี่เป็นมโนสุจริตประเภท สัมมาทิฐฐิติที่เป็นไปทางมโนทวาร

ข้อสังเกต กุศลกรรมบถ ๗ ได้แก่ กายสุจริต ๓ และวชิสุจริต ๔ เป็นมหากุศลที่มี เจตนาและวิริตี ที่ทำให้ กายและวาจาสะอาด

ส่วนมนโสรจิริต ๓ เป็นมหากุศลที่ทำให้ใจสะอาด ใ้แก่ อโลภะ อโทสะ (เมตตา) อโมหะ (ปัญญา)

กุศลกรรมบถ ๑๐ อย่าง ตามที่กล่าวข้างต้นนั้น แต่ละอย่าง พระพุทธรองค์ยังทรงนำมาขยายออกไปอีก เป็นกุศลกรรมบถ ๔๐ เช่น เว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเอง ๑ ชักชวนผู้อื่นในการเว้นจากการฆ่าสัตว์ ๑ อนุญาตให้ผู้อื่นเว้นจาก การฆ่า ๑ กล่าวสรรเสริญผู้อื่นในการเว้นจากการฆ่าสัตว์ ๑ เป็นต้น

การที่พระพุทธรองค์ทรงขยาย กุศลกรรมบถ ๑๐ ออกไปเช่นนี้ ทำให้เห็นว่า กุศลกรรมต่าง ๆ ที่แต่ละคนทำในแต่ละครั้งนั้น ทำได้หลายระดับ มีทั้งหนักเบาต่างกันไป ด้วยอำนาจของ ศรัทธา เจตนา ความเพียร เป็นต้น ดังนั้น อานิสงส์ที่ได้รับ จึงมากน้อยต่างกันไปด้วย นี้เป็นความวิจิตรของกรรม

กรรมบถ ๑๐ สงเคราะห์เป็นศีลกรรมบถซึ่งเป็นศีลที่รักษายากกว่าศีล ๕ ศีล ๘ เพราะเบญจศีลและอุโบสถศีลเป็นการรักษากายวาจาให้สะอาด แต่กรรมบถศีล รักษาใจให้สะอาด ผู้มีศีลกรรมบถจึงได้รับอานิสงส์สูง

ผลของกุศลกรรมบถ ๑๐

ในคัมภีร์ ่อง.ทสก.ทุติยวรรคที่ ๒ (ข้อ ๑๙๘) พราหมณสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับพราหมณ์คนหนึ่งว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลที่ประกอบด้วยธรรม ๑๐ ประการนี้แล (กุศลกรรมบถ ๑๐) เป็นผู้ถูกเชิญมาไว้ในสวรรค์ เหมือนสิ่งของที่เขานำมาประดิษฐาน

ความหมายกรรมบถที่แสดงไว้ในคัมภีร์ สัทธัมมปกาสินีอรรถกถาปฏิสัมภิทามรค (หน้า ๘๒๘ - ๘๒๙) ดังนี้

ชื่อว่า กรรมบถ เพราะอรรถว่ากรรมเหล่านั้นเป็นทางเพื่อไปสู่อบาย หนึ่งแม้ทั้งกุศลและอกุศล ท่านก็กล่าวว่า (เป็น) กรรมบถ เพราะทำให้เกิดปฏิสนธิ นอกเหนือจากที่กล่าวแล้วท่านไม่กล่าวว่า (เป็น) กรรมบถเพราะไม่มีส่วนในการให้เกิดปฏิสนธิ

จากข้อความในอรรถกถา พอสรุปได้ว่า ไม่ว่า กามาวจรกรรมใด ย่อมพาสัตว์ไปปฏิสนธิในกามาวจรภูมิ กรรมนั้นแหละชื่อว่ากรรมบถนั้นหมายความว่า ถ้าเป็นกุศลกรรมบถ ย่อมพาสัตว์ไปปฏิสนธิในสุคติภูมิชั้นกามาวจรภูมิ เช่น เป็นมนุษย์หรือ เป็นเทวดาในสวรรค์ ๖ ชั้นถ้าเป็นอกุศลกรรมบถ ย่อมพาสัตว์ไปปฏิสนธิในทุคติภูมิ คือ อบายภูมิ ๔ เป็นสัตว์เดรัจฉาน หรือสัตว์นรก เป็นต้น

การที่อรรถกถาให้ความหมายไว้เช่นนี้ แสดงว่าอกุศลกรรมและกุศลกรรมต่าง ๆ ให้ผลในปฏิสนธิกาลก็มี หรือให้ผลในปวัตติกาลก็มี อกุศลกรรมใดที่จะพาชีวิตไปปฏิสนธิในอบายภูมิได้นั้น จึงมีกฎเกณฑ์ คือ มีองค์ประกอบ เช่น การฆ่าสัตว์ ต้องมีองค์ประกอบ ๕ ประการ ดังนี้

๑. สัตว์นั้นมีชีวิต
๒. ผู้ฆ่ารู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต
๓. มีเจตนาคิดที่จะฆ่า
๔. มีความเพียรในการฆ่า
๕. สัตว์นั้นตายเพราะความเพียรนั้น

กรรมที่ฆ่าสัตว์ มีองค์ประกอบครบ ๕ เช่นนี้ ย่อมเป็นอกุศลกรรมบถที่มีพลัง ที่นำสัตว์ไปปฏิสนธิในอบายภูมิได้ ส่วนกรรมที่ไม่ครบองค์ ๕ ไม่สามารถพาสัตว์ไปปฏิสนธิในอบายภูมิก็จะให้ผลในปวัตติกาลต่อไป แต่ก็มีข้อยกเว้น กรรมบางอย่างที่เป็นครุกรรม เช่น ฆ่าพ่อฆ่าแม่ เป็นต้น แม้กรรมนี้ไม่ครบองค์ ก็ให้ผลนำไปปฏิสนธิได้

การให้ผลในปวัตติกาล

ถ้าสัตว์นั้นไปเกิดเป็นมนุษย์ กรรมฆ่าสัตว์ที่ครบองค์หรือไม่ครบองค์นี้ ก็จะตามมาทำกิจเบียดเบียน (อุปปีฬกรรม) เช่น ทำให้เป็นคนมีอายุสั้น มีสุขภาพไม่ดี มีโรคเรื้อรัง มักเกิดอุบัติเหตุบ่อย ๆ เป็นต้น หรือมีอกุศลกรรมบางอย่างที่ทำไว้ในอดีตมาทำกิจตัดรอนกรรมอื่น ให้หยุดลง แล้วตัวเองให้ผลแทน เช่น อกุศลกรรมบางอย่างที่มีพลังมาตัดรอนทำให้สัตว์นั้นต้องมาจบชีวิตลงก่อนอายุขัย เป็นต้น อนึ่งอุปปีฬกรรมและอุปฆาตกรรม อยู่ในบทหลัง ๆ

องค์ของกุศลกรรมบถ ๑๐

กุศลกรรมบถ มีพลังมากน้อย ขึ้นอยู่ที่ ศรัทธา วิริยะ ฯลฯ จึงไม่มีองค์ของกรรมบถเหมือนอกุศลกรรมบถ ทั้งนี้เพราะกุศลกรรมนั้น เกิดยาก เป็นธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่งจำนวนมาก เช่น กุศลจิต ต้องมีโสภณสาธารณเจตสิกประกอบอยู่อย่างน้อย ๑๙ ดวง เป็นต้น ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็ กุศลกรรมเล็กน้อยเพียงใด ถ้าทำด้วยศรัทธาแรงกล้ามีความเพียรแรงกล้า ก็จะเป็นกรรมที่มีพลัง เป็นชนกกรรมนำเกิดในสุคติภูมิได้ เช่น กรรมที่ทำในบุญกิริยาวัตถุ ๓ ได้แก่การให้ทาน

การรักษาศีล การเจริญภาวนา ก็ให้ผลได้ทั้งในปฏิสนธิกาลและใน
 ปรวัติกาล ดังเรื่องราวในชาดกต่อไปนี้

มีชาวบ้านคนหนึ่ง มีความเลื่อมใสยิ่งในพระพุทธเจ้าได้เก็บ
 ดอกบัวบวมข้างทาง นำไปบูชาพระธาตุเจดีย์ ด้วยผลของกุศลกรรม
 อันเล็กน้อยแต่ประกอบด้วยศรัทธาผละ เมื่อจากโลกนี้ไป เขาก็ไป
 เกิดในเทวโลก เป็นต้น

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ช่างทองคนหนึ่ง มีความเลื่อมใสยิ่งใน
 พระอัครสาวก พระสารีบุตรเถระ เขาได้ถวายเข็มเย็บผ้าเพียง ๒ เล่ม
 แก่พระเถระ ด้วยผลของกุศลกรรมอันเล็กน้อยนี้ แต่ประกอบด้วย
 ศรัทธาผละ เมื่อจากโลกนี้ไป ก็ทำให้เขาไปเกิดในสวรรค์ เป็นต้น

กุศลกรรมบถ เป็นกรรมที่พาชีวิตไปปฏิสนธิในสุคติภูมิ เช่น
 ไปเกิดเป็นเทวดาในสวรรค์ ๖ ชั้น ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ แม้ชีวิตจะมี
 ทั้งความสุขและความทุกข์และอายุไม่ยืนยาวเหมือนทวยเทพทั้งหลาย
 แต่มองอีกแง่มุมหนึ่ง จะเห็นว่า การที่ไปเกิดในมนุษย์ภูมินั้น ดีกว่า
 เพราะมีโอกาสบำเพ็ญบารมี เช่น ทานบารมี เป็นต้น ซึ่งในเทวภูมิ
 ไม่สามารถทำได้เพราะทุกรูปทุกนามพร้อมไปด้วยเบญจกามคุณ

อธิบายอกุศลมโนกรรม

กรรมที่ทำทางกายและทางวาจา ทั้งกุศลกรรมและอกุศลกรรม
 นั้นชาวพุทธส่วนใหญ่เข้าใจ เพราะต่างก็เคยทำมาแล้ว แต่กรรมที่ทำ
 ทางใจ คือ มโนกรรมนั้นเข้าใจยาก ถ้าไม่ศึกษากฎแห่งกรรมที่พระ-
 พุทธองค์ทรงแสดงไว้ อาจเข้าใจผิดได้ เพราะเข้าใจว่า แค่คิดในใจ

ยังไม่ได้พูด ยังไม่ได้ทำอะไรเลยจะเป็นกรรมได้อย่างไร มโนกรรม เป็นกรรมที่ทำกรรมทางใจ มี ๓ อย่าง ดังนี้

มโนกรรม ทำได้ทั้ง ๓ ทวาร แต่เป็นไปทางมโนทวารส่วนใหญ่ กรรมที่เป็นบาปอกุศลทางใจ หรือมโนกรรมมี ๓ อย่าง ดังนี้

๑. อภิชฌา ความเพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่น
๒. พยาบาท ความพยาบาทปองร้ายผู้อื่น
๓. มิจฉาทิฎฐิ ความเห็นผิด

๑. อภิชฌา

อภิชฌามีลักษณะเพ่งเล็งของผู้อื่นว่า โฉนหนอของสิ่งนี้จะพึง เป็นของเรา เช่น เพ่งเล็งอยากได้ทรัพย์สิน เงินทองที่ดิน ฯลฯ ของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยมิชอบ ถ้าอยากได้สิ่งนั้นโดยชอบ เช่น ขอซื้อ เป็นต้น ความคิดอยากได้นี้ก็เป็นเพียงโลกจิต แต่ถ้าคิดหาอุบายเพื่อให้ได้มาซึ่งของนั้นโดยไม่สุจริต ขณะคิดมิชอบเช่นนี้ แม้ยังไม่ได้ลงมือ หรือเอ่ยปากใด ๆ กรรมบถก็ครบองค์ เป็นอกุศลกรรมบถแล้ว เพราะองค์ประกอบของอภิชฌาอรธกถากำหนดไว้ว่ามีเพียง ๒ ประการ ดังนี้

๑. มีสิ่งของผู้อื่น
๒. มีการน้อมเข้ามาเป็นของตน

ผลของทุจริตมโนกรรมที่ครบองค์ ๒ นี้แหละเป็นกรรมบถที่นำ สัตว์ไปเกิดในอบาย ถ้ากรรมบถไม่ครบองค์ ๒ กรรมนี้ก็只会ให้ผลใน ปวัตติกาล

ตัวอย่างเช่น นักเลงพระเครื่องคนหนึ่ง เห็นพระสมเด็จฯ องค์หนึ่งงามมาก เขาชอบใจ ขณะคิดอยู่นั้น จิตเป็นโลภะ แต่ถ้าเขาคิดวางแผน เพื่อให้ได้พระนั้นมาเป็นของตนด้วยอุบายอย่างหนึ่งอย่างใด เพียงคิด ยังไม่ได้พูดหรือลงมือทำอะไรเลย ความคิดอันมิชอบนี้แล เป็นอกุศลกรรมบถที่ครบองค์ เพราะองค์ประกอบของอกุศลธรรมมีเพียง ๒ ดังนี้

๑. มีสิ่งของผู้อื่น

๒. มีการน้อมสิ่งนั้นมาเป็นของตน

จะเห็นว่า มโนกรรมเกิดง่าย และเกิดมากเพราะในช่วงเวลาหาอุบายอยู่นั้น อกุศลจิตเกิดขึ้นตลอดเวลา เกิดมากจนนับไม่ถ้วน ทุกขณะจิตมี เจตนาเจตสิก โลกเจตสิก โมหะเจตสิกเป็นตัวประกอบอยู่ด้วย ทุกความคิดจึงเป็นกรรม ดังนั้น จำนวนบาปอกุศลจึงมากเหลือคณานับ ผู้ที่ไม่รู้เรื่องนี้ก็จะทำอกุศลกรรมทางใจบ่อย ๆ เพราะเข้าใจผิดว่า คิดในใจไม่เป็นกรรม

๒. พยาบาท

พยาบาทได้แก่ความคิดปองร้ายผู้อื่น เช่น พบเพื่อนคนหนึ่งที่เคยหลอกลวงให้เราร่วมลงทุน ทำให้สูญเสียชีวิตภัย ทันทีที่พบหน้าเพื่อนคนนั้น เราก็รู้สึกโกรธทันที ขณะโกรธ จิตเป็นเพียงโทสะ ยังไม่เป็นกรรมบถ ผลคือทำให้เราเป็นคนเจ้าโทสะ ถ้าโกรธแล้วยังคิดประทุษร้ายด้วย เช่น ขอให้เพื่อนพินาศล่มจม เป็นต้น กรรมบถก็ครบองค์ ผลคือ นำเกิดในอบาย ถ้าไม่ครบองค์กรรมบถ ก็จะให้ผลในปวัตติกาล องค์ประกอบของกรรมบถในข้อพยาบาท มี ๒ ดังนี้

๑. มีสัตว์อื่นที่ทำให้คิดพยาบาท (มีเพื่อน ทำให้โกรธ)

๒. คิดให้สัตว์นั้นพินาศ (คิดให้เพื่อนพินาศ)+

อีกตัวอย่างหนึ่ง ในชีวิตประจำวันของคนยุคนี้ขณะดูข่าว อาชญากรรมทางโทรทัศน์ เห็นผู้ร้ายถูกจับเพราะทำผิดข่มขืนแล้วฆ่า เมื่อเห็นแล้วเกิดโทสะ ขณะโกรธ กรรมบถยังไม่ครบองค์เป็นเพียง สังสมโทสะ แต่ถ้าคิดว่า เจ้าคนชู้แบบนี้ อย่าให้แค่ติดคุกเลย ให้เอาไปประหารชีวิตเสียดีกว่า เพียงคิดในใจ ยังไม่ได้เอ่ยปากพูดกับใคร อุกุศลมนกรรมก็ครบองค์ ทำให้ปฏิสนธิในอบายได้ ถ้าไม่ครบองค์ก็ให้ผลในปวัตติกาลเพราะพยาบาทมีองค์กรรมบถเพียง ๒ ดังกล่าวข้างต้น

๓. มิจฉาทิฎฐิ

มิจฉาทิฎฐิ เป็นความเห็นผิด เช่น ไม่เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่า ผลบุญผลบาปไม่มี ภพภูมิ เช่น นรก สวรรค์ ไม่มีจริง สัตว์ประเภท โอปาติก คือ สัตว์ผู้จุติแล้วเกิดเป็นสัตว์เต็มตัวเป็นมนุษย์ เทวดา มาร พรหมทันทีไม่มีจริง อริยมรรคมีองค์ ๘ ไม่ใช่หนทางปฏิบัติ เพื่อความพ้นทุกข์ พระพุทธเจ้าไม่มีจริง ผู้ใดมีความเห็นผิดดังกล่าว ที่มั่นคง แน่วแน่เป็นนियตมิจฉาทิฎฐิ ผู้นั้นต้องตกนรกอย่างแน่นอน มิจฉาทิฎฐิมีองค์ ๒ ดังนี้

๑. สภาพของวัตถุนั้นไม่ตรงกับอาการที่ผู้เห็นผิดนั้นถือเอา

๒. ความปรากฏแห่งวัตถุนั้นไม่เป็นไปโดยประการที่ผู้เห็นผิดถือเอา

บทที่ ๑๑

ปุจฉา - วิสัชนา

ถาม ขอให้อธิบาย คำว่า เศษของกรรม

ตอบ เศษของกรรมก็คือ ส่วนของอกุศลกรรมที่เสื่อมมาจากชาติใดชาติหนึ่งในอดีตแต่ในพระสูตรมักหมายถึงเศษของกรรมที่เสื่อมมาจากอบาย กล่าวได้ว่า อกุศลวิบากในชาติปัจจุบันส่วนใหญ่มาจากเศษของกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในคัมภีร์ สังยุตตนิกาย เถรีคาถากล่าวถึงอดีตชาติของพระ-
อิสิทาสีเถรี สมัยที่เป็นชายหนุ่มบุตรเศรษฐีช่างทอง เป็นชู้กับภรรยาผู้
อื่น ต้องไปตกนรก อยู่หลายพันปี เศษของกรรมยังทำให้ไปเกิดเป็น
สัตว์เดรัจฉานอยู่หลายชาติ เช่น เป็นลิงเป็นแพะ ฯลฯ ต้องเป็นกะเทย
เป็นโรคเกี่ยวกับอวัยวะเพศ เช่น เมื่อเกิดเป็นลิง ก็ถูกลิงจำฝูงกัด
อวัยวะเพศ เมื่อเป็นแพะ ๆ พาเด็กซ์หลังอวัยวะเพศก็ไปกระทบกับ
ของแข็ง เป็นต้น ดังนั้น กรรมที่กำลังได้รับในชาติปัจจุบัน จะหนักหนา
เพียงใด ก็ยังจัดว่าเล็กน้อย จึงควรอดทน เพราะเป็นเพียงเศษ
ของกรรมใหญ่ที่เคยไปรับในนรก

ดังนั้น ในชีวิตประจำวัน เราได้พบคนพิการบ้าง เห็นคนทุกข์ยาก
ลำบากแบบต่าง ๆ บ้าง นั้นเป็นเพียงเศษของกรรม ในเมื่อเศษของ
กรรมยังให้ผลเลวร้ายเช่นนี้ จึงไม่ต้องกล่าวถึงกรรมส่วนใหญ่ที่ไปตก
นรก หรือต้องไปเป็นสัตว์เดรัจฉานว่า จะน่ากลัวเพียงใด

ถาม เหตุปัจจัยอะไรที่ทำให้ชดใช้กรรมไม่หมด ต้องหลงเหลือ เป็นเศษที่ตามมาให้ผลในปัจจุบันชาติ

ตอบ เหตุที่เหลือเศษของอกุศลกรรมก็เพราะขณะที่ผู้กำลังได้ รับผลของอกุศลกรรมอยู่นั้นอาจมีกุศลกรรมอื่น (อุปปีฬกรรม) ตามมาเบียดเบียนกรรมชั่วที่กำลังให้ผลอยู่ในปัจจุบันหยุดลงชั่วคราว เป็นต้น เช่น ในอดีตชาติ คนที่เคยกดโกงผู้อื่นไว้ จึงทำให้เขาต้อง ถูกโกง ต้องยากจนตลอดชีวิต แต่ด้วยปโยคสมบัติของเขาดี หรือ อาจเป็นเพราะกรรมดีในอดีต เช่น ทานกุศลในอดีตของเขามีกำลัง จึงส่งพลังมาเบียดเบียนอกุศลกรรม คือ ทำให้ความยากจนของเขาให้ หยุดลงชั่วคราว ทำให้เขาพ้นจากความทุกข์ยากเพราะถูกสลากรวางวัลที่ ๑ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้เหลือเศษของอกุศลกรรม ที่เขาอาจจะมีโอกาสเป็นคนยากจนอีกในอนาคต

ถาม เมื่อเป็นเช่นนี้ จะปฏิบัติอย่างไรจึงหนีให้พ้นจากกรรม ชั่วได้ถาวร

ตอบ ให้ทำกุศลกรรมไว้มาก ๆ กรรมชั่วก็ตามไม่ทัน ท่าน เปรียบเหมือนวิ่งหนีสุนัข ถ้าวิ่งช้า สุนัขตามทัน เราก็จะถูกสุนัขกัดซึ่ง ปกติสุนัขผู้มีกิเลส ไม่สามารถวิ่งได้ตลอดไป นั่นคือ กามาวจรกุศล นั้นแก้ได้ชั่วคราว ถ้าจะแก้อย่างถาวร ต้องแก้ด้วยโลกุตตรกุศล

ถาม ผู้ที่มีกลิ่นปากแม้จะรักษาความสะอาดโดยใช้ยาฆ่าเชื้อ แล้วก็ตาม แต่ก็เพียงบรรเทาชั่วคราวชั่วคราเท่านั้น ถามว่า ผู้นั้นทำ กรรมอะไรไว้

ตอบ นี่ก็เป็นเพียงเศษของกรรม ที่เคยทำทุจริตทางวาจาไว้ ดังตัวอย่างในพระสูตร ที่กล่าวถึงคนที่เป็นโรคปาก โรคฟัน โรคเหงือก หรือปากผิดปกติ เช่น ปากพิการ ปากเปี้ยว ปากไม่งาม เสียงไม่เพราะ ล้วนมาจากอกุศลวจีกรรม เช่น ผรุสวาจา กับพ่อแม่ พูดล้อเลียนผู้อื่น ให้อายหรือพูดลามกสนุกสนานในวงเหล้า เป็นต้น ถ้าวัจจทุจริตนี้ไปทำ กับผู้มีคุณธรรมสูง ๆ เมื่อตายไป ต้องไปตกนรก หรือไปเป็นเปรต ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ เศษของกรรมที่เหลือนั้นแหละทำให้เป็นคนมีโรค ทางปาก คอ หู จมูก ฯลฯ

ถาม ขอให้ยกตัวอย่างในพระสูตร เกี่ยวกับบวชทุจริตให้ผล

ตอบ ในคัมภีร์ชุตทกนิกาย เปตวัตถุ (ข้อ ๘๘) พระนารทเถระ พบเปรตตนหนึ่งที่เขาภิษณกุฎ มีวรรณะงาม ผิวพรรณผ่องใสแต่ปาก เน่าเหม็น มีหนอนซอนไซ ส่งกลิ่นไปทั่ว พระนารทเถระถามเปรตว่า ทำกรรมอะไรมา เปรตเล่าว่า

ในสมัยพระกัสสปพุทธเจ้า ตนเคยเป็นพระภิกษุ อยู่มาวันหนึ่ง ไปพบวัด แห่งหนึ่ง มีพระภิกษุเพื่อนกัน ๒ รูปจำพรรษาอยู่ในหมู่บ้าน นั้น ชาวบ้าน มีศรัทธาอาหารบิณฑบาตสมบุรณ์ ท่านจึงคิดที่จะเป็น เจ้าอาวาสวัดนั้น จึงส่อเสียดยุ้งให้พระภิกษุทั้งสองแตกกัน ในที่สุด พระภิกษุทั้ง ๒ ไม่ขออยู่ร่วมกัน ต่างออกจากวัดแยกย้ายกันไป ด้วย ผลกรรมนั้น ท่านต้องไปตกนรก อยู่หนึ่งพุทธันดรเศษของกรรมยัง ทำให้ท่านเกิดเป็นเปรต มีผิววรรณะงาม มีผิวพรรณผ่องใส เพราะเมื่อ บวชอยู่ ภายใต้อายุของท่านงดงาม (รักษาวินัยดี) แต่ วัชโยควิบัติ เพราะพูดล้อเสียดกับผู้มีคุณธรรมสูง ปากจึงเน่าเหม็น มีหนอน ซอนไซ นี่ก็เป็นเพียงเศษของกรรม

ถาม กรรมแก้ได้หรือไม่

ตอบ กรรมที่ทำไปแล้วยอมแก้ไม่ได้ เพราะทำสำเร็จไปแล้ว

จึงควรตั้งคำถามใหม่ว่า ผลของกรรมแก้ได้หรือไม่ และต้องหมายถึงผลของอกุศลกรรมด้วย เพราะคงไม่มีใครไปแก้ผลของอกุศลกรรม

วิธีแก้ผลของอกุศลกรรมนั้น ยังพอมีทางแก้ไขได้ โดยมีข้อแม้ว่าอกุศลกรรมที่กำลังให้ผลอยู่นั้นไม่หนักเกินไป ตลอดจนอกุศลกรรมในอดีตก็ได้ทำไว้ด้วย การแก้ นั้น แก้ด้วยปโยคสมบัติ นั้น คือ การประกอบกายกรรมและวจีกรรม ที่ทำด้วยความฉลาดทำเหมาะกับปัญหา เหมาะกับเวลา ก็อาจแก้ได้ คำตอบนี้เป็นเพียงหลักการเท่านั้น รายละเอียดได้แสดงไว้แล้วในบทที่ ๘ หนึ่ง คำว่าแก้ได้ ในที่นี้หมายถึงเป็นการผลัดการให้ผลของกรรมชั่วไว้เท่านั้น เพราะตราบไต่ยังไม่บรรลุมรรคผลนิพพาน โอกาสที่จะต้องไปชดใช้กรรมเก่าที่เหลือย่อมมีแน่นอน

ถาม ถ้ากำลังได้รับผลของอกุศลกรรม เช่น กำลังทุกข์ เพราะสุขภาพย่ำแย่ เช่น กำลังเจ็บป่วย อกุศลวิบากนี้จะแก้ได้หรือไม่ ถ้าแก้ได้ จะแก้ได้อย่างไร

ตอบ ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ชาวพุทธยุคนี้ถามกันมากที่สุด อาศัยหลักพระธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ตอบว่าแก้ได้และแก้ไม่ได้ ซึ่งฟังดูเหมือนเหมือนเป็นคำตอบที่เล่นคำ แต่ความจริงคำตอบนี้เป็นไปตามหลักพระธรรมคำสอน ดังนี้

ตามหลักพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา เย ธมฺมา เหตุปภวา แปลว่า ธรรมทั้งหลายย่อมไหลมาแต่เหตุ วิบากหรือผลของอกุศลกรรมก็เป็นธรรมที่ไหลมาแต่เหตุ การแก้ไขปัญหาชีวิตตามวิธีในพระพุทธศาสนา ต้องไปแก้ที่ตัวเหตุแก้ด้วยตนเอง ไม่ใช่ไปอ้อนวอนพระเจ้าองค์ใดมาช่วยแก้

ถ้าเป็นเรื่องของสุขภาพร่างกาย พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้เมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปีมาแล้วว่า สรีรระร่างกายของสัตว์โลกไม่ว่าจะเป็นกายมนุษย์หรือกายเดรัจฉาน ขึ้นอยู่ที่ กรรม จิต อุดู อาหาร ดังนี้

กรรมเป็นปัจจัย ถ้าอกุศลกรรมในอดีตไม่หนักเกินไป และกุศลกรรมในอดีตก็ทำไว้ ตลอดจนกุศลกรรมที่ทำในปัจจุบันก็มีอยู่ วิธีแก้ก็ทำได้โดยใช้หลัก ปโยคสมบัติ คือ ให้ทำกุศลกายกรรมและวจีกรรมไว้มาก ๆ เพื่อให้เป็นปัจจัยทำให้ประตูอกุศลกรรมปิดลง และทำให้ประตูกุศลกรรมเปิด กุศลกรรมในอดีต ที่ตนทำไว้นี้แหละจะตามมา เบียดเบียนอกุศลกรรมให้หยุดลงชั่วคราว

จิตเป็นปัจจัย ถ้ารักษาจิตให้เป็นกุศลอยู่เสมอ เป็นจิตไม่มีโทษ เป็นจิตที่สงบจากอกุศล จิตไม่ตกไปในโทสะ เป็นต้น ต่อมต่าง ๆ ในร่างกายก็จะ ขับสาร ขับฮอร์โมน ที่มีประโยชน์ ทำให้ความดันเลือด เป็นปกติ ร่างกายมีความต้านทาน เป็นต้น

อุดูเป็นปัจจัย อุดู คือ พลังความร้อนภายในกายซึ่งทำให้เกิดขึ้นได้ ด้วยการออกกำลังกาย ถ้าเป็นพระภิกษุท่านก็ให้เดินจงกรม การเดินบิณฑบาต ถ้าเป็นฆราวาสก็ออกกำลังกายในแบบฆราวาสที่เห็นกันอยู่ พลังความร้อนที่เกิดจากการออกกำลังกายนี้แหละเป็นพลังงาน

ไปเผาผลาญสิ่งปฏิกูล เช่น ไปเผาน้ำตาล เผาไขมันให้หมดสิ้นไป
เป็นต้น แม้อุตุนอกกาย ก็มีผลต่อสุขภาพโดยตรง

อาหารเป็นปัจจัย อาหารที่บริโภครวมทั้งเภสัช ที่มีประโยชน์ที่
ควรแก่สุขภาพ ก็ทำให้สุขภาพดี เช่น ยุคนี้ความเจริญทางวิทยาศาสตร์
ได้วิจัยพบว่า อาหารขยะต่าง ๆ มีไขมันและน้ำตาล เป็นตัวทำลาย
สุขภาพ ควรหลีกเลี่ยง เป็นต้น เรื่องอาหารนี้ พระพุทธองค์ยังทรง
แนะนำให้กินพอควรด้วย พระองค์ตรัสว่า ผู้ที่ทานอาหารพอควร
อายุยืน

ถ้าแก้ไขที่เหตุ คือ แก้ที่ปัจจัย ๔ ดังกล่าวอย่างถูกต้องอย่าง
เหมาะสมแก่วัย และพอเพียงแล้ว ก็จะแก้ปัญหสุขภาพได้ แต่จะ
สำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นขึ้นอยู่กับความหนักเบาของเหตุในอดีตและ
ความสามารถในการแก้ปัญหาในปัจจุบัน ดังนั้น จึงตอบว่า ปัญหาแก้
ได้และแก้ไม่ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้แล

ถาม ฝันว่าไปทำบุญกฐี หรือไปประชุมร้ายผู้อื่นก็ตีกรรม
ขณะฝันให้ผลเป็นวิบากหรือไม่

ตอบ ให้ผลเป็นวิบากได้ ดังหลักฐานใน อรรถกถาพระวิงศ์
(เล่ม ๒ ภาค ๒ หน้า ๖๔๓ - ๖๔๔) กล่าวว่า

เมื่อบุคคล ฝันว่าทำการไหว้พระเจดีย์ ฝันว่าฟังธรรม หรือ
แสดงธรรม เป็นต้น ย่อมเป็นกุศลเมื่อฝันว่าทำปาณาติบาต เป็นต้น
ย่อมเป็นอกุศลการให้ผลของกรรมขณะฝันนั้น ไม่อาจให้ปฏิสนธิ
ได้เพราะความที่วิบากนั้นมีกำลังทรมแต่ครั้งเมื่อปฏิสนธิเป็นไป
แล้ว ด้วยกรรมอย่างอื่นให้ผลกรรมที่ทำใน ขณะฝันย่อมให้ผลได้
(กรรมขณะฝันไม่ให้ผลในปฏิสนธิกาล แต่ให้ผลได้ในปวัตติกาล)

ถาม พระพุทธพจน์ใน อัง.ติก. โลกกสูตร ที่กล่าวว่า “คนทำกรรมอันจะให้ผลอย่างไร ๆ ย่อมเสวยผลของกรรมนั้นอย่างนั้น ๆ” เข้าใจยาก ช่วยอธิบายเพิ่มเติมด้วย

ตอบ เรื่องนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับภิกษุ ดังนี้ “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย บุคคลใด มี กาย ศีล จิต ปัญญา ที่ได้รับการอบรมแล้ว มีคุณความดีมาก เป็นผู้ มีใจกว้าง ใจสูง มีปกติอยู่ด้วยธรรมอันประมาณมิได้ บาปกรรมแม้มีประมาณน้อยที่บุคคลกลางคนทำแล้ว บาปกรรมนั้น เป็นทิวฐุธรรมเวทนียกรรม ไม่มีผลมากต่อไปเลย

แต่บาปกรรมแม้ประมาณน้อย บุคคลกลางคนในโลกนี้ เป็นผู้ มี กาย ศีล จิต ปัญญา มิได้อบรมแล้ว เป็นผู้ มีคุณความดีน้อย มีใจคับแคบ มีใจหยาบ ใจต่ำทราม บาปกรรมแม้ประมาณน้อย บุคคลชนิดนี้ทำแล้ว บาปกรรมนั้น ย่อมนำเขาไปนรกได้

พระพุทธองค์ยังทรงอุปมาว่า เหมือนคนใส่เกลือลงในถ้วยน้ำเล็ก ๆ หนึ่งก้อน น้ำในถ้วยย่อมเค็ม แต่ถ้าใส่เกลือก้อนเดียวกันนี้ ลงไปในแม่น้ำคงคา ย่อมหาเค็มไม่

ข้อสังเกต คติสมบัติหรือคติวิบัติของแต่ละชีวิตในภุมินั้น ๆ คงเปลี่ยนแปลงไม่ได้แล้ว เช่น ถ้าเป็นมนุษย์ก็ต้องดำรงความเป็นมนุษย์ไปจนกว่าจะสิ้นกรรมหรือสิ้นอายุ ถ้าเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ต้องดำรงชีวิตไปจนกว่าจะสิ้นกรรมหรือสิ้นอายุเช่นกัน เมื่อคติในปัจจุบัน สิ้นสุดลงแล้ว จึงเปลี่ยนไปเป็นคติสมบัติหรือคติวิบัติต่อไป ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่กรรมบถครอบงำที่ทำในชาติปัจจุบัน

ถาม เราจะเลือกคติที่ไปเกิดได้หรือไม่

ตอบ ถ้ามีศรัทธา มีปัญญา รู้จักเลือกทำแต่กรรมชวาก็อาจเลือกคติ คือ ที่เกิดได้ แต่ต้องรอให้ คติปัจจุบันสิ้นสุดลงก่อน

ถาม คนยากจน เช่น คนวรรณต่ำในประเทศอินเดีย เป็นผู้ไม่มีสมบัติอะไรเลย แต่ทำไมคนเหล่านี้จึงชื่อว่า เป็นผู้มั่งคั่งสมบัติตรงกันข้าม น่าจะชื่อว่า เป็นผู้มั่งคั่งวิบัติมากกว่ามิใช่หรือ

ตอบ คติ คือ ภูมิที่สัตว์ไปเกิด ได้แก่ สุกตติภูมิซึ่งเป็นภูมิที่พรั่งพร้อมไปด้วย รูป รส กลิ่น เสียงที่ดี ที่ประณีตนำความสุขมาให้ ส่วนทุคติภูมิ เป็น ภูมิที่พรั่งพร้อมไปด้วย รูป รส กลิ่น เสียง ที่เลวร้ายนำความทุกข์มาให้

การที่จะตัดสินว่า ผู้ใดมีคติสมบัติหรือวิบัติ นั้นนอกจากจะตัดสินด้วยสุคติภูมิและทุคติภูมิแล้วยังตัดสินด้วยปฏิสนธิจิตของสัตว์นั้น ๆ ด้วย เช่น ผู้ที่เกิดเป็นมนุษย์จัดว่าเป็นผู้มีคติสมบัติ เพราะปฏิสนธิด้วยกุศลวิบากจิต ดังนั้น ไม่ว่าชนชั้นใดในมนุษย์ภูมิ ทุกรูปทุกนาม ย่อมเป็นผู้มีคติสมบัติ ส่วนสัตว์ในอบายภูมิ ๔ เป็นผู้ปฏิสนธิด้วย อเหตุกอกุศลวิบากจิต จึงเป็นผู้มั่งคั่งวิบัติ

ถาม การเจริญเมตตาเป็นการทำกรรมหรือไม่ เมตตาวิธีวิีจริญอย่างไร จึงถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธองค์

ตอบ การเจริญเมตตาเป็นกุศลชั้นภาวนา เพราะมีเจตนาปรารภนาดี ต่อผู้อื่น อันตัวเจตนาเจตสิกที่เกิดในมหากุศลจิตขณะเจริญเมตตานั่นแหละเป็นกรรม เป็นกุศลมโนกรรม

วิธีเจริญเมตตา พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ว่า ก่อนที่จะเมตตาต่อผู้อื่น ให้เจริญเมตตาให้แก่ตนเองก่อน ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า อหังสุโขโต โหมิ แปลว่า ขอความสุขจงมีแก่เราเถิด ดังนั้น ก่อนที่จะแผ่ความสุขไปให้คนอื่น ก็ให้สำรวจดูว่า ตัวเองเคยมีความสุขอะไรมาบ้าง ซึ่งปกติทุกคนเคยมีความสุขแบบใดแบบหนึ่งมาแล้ว ถ้านึกไม่ออกก็ให้สังเกตดูความสุขของคนอื่นก็ได้ ครั้นเห็นหน้าตาของความสุขนั้นแล้ว ก็ขอให้ความสุขนั้นจงมีแก่เราเถิด

เมื่อแผ่เมตตาให้ตนเอง จนเห็นลักษณะความสุขแล้วจึงแผ่ความสุขนั้นไปให้ผู้ที่เราเคารพนับถือก่อน เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณทั้งหลาย เพราะแผ่ได้ง่าย เมื่อแผ่เมตตาจนชำนาญแล้วจึงแผ่ไปให้ญาติมิตร ตลอดจนให้คนทั่วไปได้ จนลำดับสุดท้ายจึงแผ่ให้ศัตรู

ถาม ทำไมจึงให้แผ่เมตตาให้แก่ศัตรูเป็นบุคคลสุดท้าย

ตอบ การให้สิ่งของที่มีค่าแก่คนที่เรารักหรือเคารพ เช่น ให้พ่อแม่ให้ลูกหลาน ให้ญาติมิตรที่เรารัก ย่อมให้ง่ายแต่ให้สิ่งของแก่คนที่เราเกลียดชัง หรือให้แก่คนที่เคยเป็นศัตรูกับเราย่อมให้ยากฉฉินใจ การแผ่เมตตาก็เป็นการให้ชนิดหนึ่ง เป็นการให้นามธรรมแก่คนที่เรารัก ซึ่งเราให้ง่าย ๆ ส่วนการให้คนที่เราชังย่อมให้ยาก ฉฉินนั้นเมื่อการแผ่เมตตาทำให้มากจนมีกำลังแล้ว การแผ่ให้ศัตรูก็ทำได้ไม่ยาก

ตัวอย่างการแผ่เมตตา เช่น เราเห็นผู้สูงอายุบางคนมีความสุข เพราะเป็นผู้มีอายุยืน มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สุขภาพจิตดี เราก็ขอให้ความสุขสบายความแข็งแรงเช่นนั้น จงมีในตัวเราบ้างเถิด และขอให้ความสุข ความแข็งแรง จงมีแก่พ่อแม่ พี่ป้าหน้าอาของเราด้วย ฯลฯ

ถ้าเราเองเป็นผู้มีอายุยืน มีสุขภาพแข็งแรง ยังเดินได้คล่อง ไม่เจ็บไม่ไข้ เมื่อจะแผ่เมตตาให้ใคร ก็ให้นึกถึงความสุขที่เรากำลังได้รับอยู่ นี่จึงมีแก่คนนั้นคนนี้เถิด

ถ้าตนเองมีฐานะดี อยู่ดีกินดี นึกอยากอะไรก็ได้ตั้งใจ มีความสุขมาก เมื่อจะส่งความปรารถนาดีให้ผู้อื่น ก็ให้นึกถึงความสุขดังกล่าว จึงมีแก่คนนั้นคนนี้ เป็นต้น

ผู้ใดมีครอบครัวดี สามีก่ดีไม่ชี้เหล้าเมายา ลูกมีความประพฤติดีเรียนดี เพื่อนบ้านก็แสนดี ก็ให้นึกถึงความสุข ความอบอุ่นเช่นนี้จึงมีแก่ผู้นั้นผู้นั้นผู้นี้บ้างเถิด ฯลฯ

ผู้ใดเป็นผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้เรียนพระอภิธรรมแล้ว ทำให้เข้าใจชีวิตมากขึ้น เกิดปีติยินดีว่า เราโชคดีหนอ สุกดีโลกสวรรค์มีหวังได้ มรรคผลมีหวัง นึกถึงกุศลนี้ครั้งใด ก็เกิดปีติโสมนัส เมื่อจะเจริญเมตตาก็ให้นึกถึงความสุขนี้ จึงมีกับญาติของเรา เพื่อนของเรา ขอให้เขาได้รสพระธรรมเช่นนี้บ้างเถิด ฯลฯ

ผู้ใดกำลังอยู่ในสมณเพศ ได้รักษาพระวินัยอย่างบริสุทธิ์ตลอดมา มีวัตรปฏิบัติมาครบถ้วน งดงาม สมบูรณ์ทั้งจาริตศีลและวาริตศีลนึกขึ้นมาครั้งใดก็มีความสุขใจ เราได้ดีแล้วหนอ จึงคิดเมตตาแผ่ความปรารถนาดีนี้ไปให้สหธรรมิกของเรา ให้องค์นั้นองค์นี้เป็นต้น

ผู้ใดได้มีโอกาสอ่านพระไตรปิฎกแล้ว แม้จะเข้าใจไม่ตลอดแต่ก็นึกดีใจว่า ชาวพุทธจำนวนหลายร้อยล้านคนจะมีสักกี่คนหนอที่ได้อ่านผลงานอันวิเศษที่บุคคลอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบ

เราโชคดีหนอ เรามีบุญจริงหนอด้วยความสุขเช่นนี้ขอให้คนนั้นคนนี้ได้ศึกษาอย่างเราบ้างเถิด ฯลฯ

ถาม ปฏิบัติอย่างไร จึงจะทำให้อินทรีย์ ๕ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา เพิ่มขึ้น

ตอบ โดยย่อ ขั้นต้นให้เริ่มด้วยการคบสัตบุรุษซึ่งสัตบุรุษที่แท้จริงซึ่งหายากในยุคที่พระศาสนากำลังอยู่ในช่วงขาลง แต่ยังมีโชคดี เพราะเรายังมีพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นศาสดาแทนพระพุทธเจ้า ผู้เป็นยอดสัตบุรุษของเรายังเหลืออยู่

ขั้นต่อไป คือ ขั้นการฟังพระธรรมที่สัตบุรุษแสดงหรือชั้นการอ่านพระไตรปิฎก เมื่อฟังมาก อ่านมาก ทรงจำไว้มากแล้ว ก็จะเกิดปัญญาขั้นสุดมยญาณ ซึ่งเป็นปัญญาขั้นการฟัง ปัญญาขั้นนี้แลเป็นปัจจัยให้เกิดศรัทธา

ขั้นต่อไป คือ ขั้นนำพระธรรมที่ทรงจำไว้มาใคร่ครวญไตร่ตรอง นั่นคือ นำมาโยนิโสมนสิการ เมื่อโยนิโสฯ มากแล้ว จินตามยญาณก็เกิดขึ้นได้

ขั้นต่อไป เมื่อสุดมยปัญญาและจินตามยปัญญาเพิ่มขึ้น ๆ ก็ให้โยนิโสฯ เพิ่มขึ้นไปอีก จนเกิดสติสัมปชัญญะ ๔ ซึ่งเป็นภาวนามย-ปัญญาการเกิดขึ้นของอินทรีย์ ๕ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ก็เกิดขึ้นตามลำดับเช่นนี้แล

บทพิเศษท้ายเล่ม
องค์แห่งกรรมบถในอกุศลกรรมบถ ๑๐

ปาณาติบาตมีองค์ ๕

- สัตว์มีชีวิต
- รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต
- มีเจตนาที่จะฆ่า
- มีความเพียรพยายามฆ่า
- สัตว์นั้นตายเพราะความเพียรนั้น

อทินนาทานมีองค์ ๕

- เป็นของที่ผู้อื่นหวงแหน
- รู้ว่าเป็นของที่ผู้อื่นเขาหวงแหน
- มีเจตนาที่จะลักขโมย
- มีความเพียรในการลักขโมย
- ลักขโมยไปได้เพราะความเพียรนั้น

กาเมสุมิจฉาจาร มีองค์ ๔

- วัตถุอันไม่ควรถึง
- มีเจตนาคิดช่องเสพในวัตถุอันไม่ควรนั้น
- มีความเพียรพยายามที่จะช่องเสพ
- ทำมรรคกับมรรคให้จัดถึงกัน

มุสาวาท มืองค์ ๔

- เรื่องไม่จริง
- มีความคิดที่จะทำให้เขาเข้าใจคลาดเคลื่อน
- มีความเพียรพยายามอันเกิดจากความคิดนั้น
- ผู้อื่นรู้เนื้อความนั้น

ปิสฺนวาจา มืองค์ ๔

- มีคนอื่นที่ตนจะฟังยุยงให้แตกแยกกัน
- มีความคิดที่จะมุ่งจะให้เขาแตกแยกกัน
- มีความเพียรพยายามอันเกิดจากความคิดนั้น
- คนที่ตนจะทำให้แตกแยกกันรู้ความนั้น

ผรุสฺวาทา มืองค์ ๓

- มีคนอื่นที่ตนจะฟังด่าว่า
- มีจิตโกรธเคือง
- มีการด่าว่า

สัมผัปปลาป มืองค์ ๒

- คิดมุ่งกล่าวเรื่องไร้ประโยชน์
- ได้พูดเรื่องไร้ประโยชน์นั้น

อภิชฌา มืองค์ ๒

- มีสิ่งของผู้อื่น
- มีการน้อมเข้ามาของตน

พยาบาท มืองค์ ๒

- มีสัตว์อื่นที่ทำให้คิดโกรธ
- คิดให้สัตว์นั้นพินาศ

มัจฉาทิฎฐิ มืองค์ ๒

- สภาพของวัตถุนั้นไม่ตรงกับอาการที่ผู้เห็นผิดนั้นถือเอา
- ความปรากฏแห่งวัตถุนั้นไม่เป็นไปโดยประการที่ผู้เห็นผิดถือเอา

รายนามผู้มีจิตศรัทธาพิมพ์หนังสือ กรรม และ วิบาก

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
สพฺพํ รสํ ธมฺมรสํ ชินาติ
สพฺพํ รตํ ธมฺมรตํ ชินาติ
ตณฺหกฺโข สพฺพกฺโข ชินาติ.

การให้ธรรมชนะการให้ทั้งปวง
รสแห่งธรรมชนะรสทั้งปวง
ความยินดีในธรรมชนะความยินดีทั้งปวง
ความสิ้นตัณหาชนะทุกข์ทั้งปวง

(ขุททกนิกาย ธรรมบท ตัณหาวรรค)

กรรม และ วิบาก

จัดพิมพ์ครั้งที่ ๔ โดย นายสันติ เตชอัครกุล
จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม